

Položaj i stereotipizacija redateljica u hrvatskoj kinematografiji (igrani dugometražni film 1990--2020.)

Balog, Ida

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:953066>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-27**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**Sveučilište
Sjever**

Diplomski rad br. 41_NOVD_2021

**Položaj i stereotipizacija redateljica u hrvatskoj
kinematografiji (igrani dugometražni film 1990.-2020.)**

Ida Balog, 1424/336D

Koprivnica, rujan 2021. godine

**Sveučilište
Sjever**

Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo

Diplomski rad br. 41_NOVD_2021

**Položaj i stereotipizacija redateljica u hrvatskoj
kinematografiji (igrani dugometražni film 1990.-2020.)**

Studentica

Ida Balog, 1424/336D

Mentorica

Lidija Dujić, doc.dr.sc

Koprivnica, rujan 2021. godine

Prijava diplomskog rada

Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

ODJEL Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo

STUDIJ diplomski sveučilišni studij Novinarstvo

PRISTUPNIK Ida Balog

MATIČNI BROJ 1424/336D

DATUM 7. 9. 2021.

KOLEGIJ Rodni stereotipi i novinarstvo

NASLOV RADA Položaj i stereotipizacija redateljica u hrvatskoj kinematografiji
(igrani dugometražni film 1990.-2020.)

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU Position and stereotyping of female directors in Croatian cinematography
(feature long film 1990-2020)

MENTOR Lidija Dujčić

ZVANJE docentica

ČLANOVI POVJERENSTVA

1. izv. prof. dr. sc. Gordana Tkalec
2. doc. dr. sc. Rosana Ratković
3. doc. dr. sc. Lidija Dujčić
4. doc. dr. sc. Irena Radej Miličić
5. _____

Zadatak diplomskog rada

BROJ 41_NOVD_2021

OPIS

Tema ovoga diplomskog rada jest podzastupljenost redateljica u hrvatskoj kinematografiji koja se istražuje na primjerima igranih dugometražnih filmova koje su posljednjih trideset godina u Hrvatskoj režirale žene, a koja se "provjerava" i njihovom medijskom prezentacijom. Prvi dio rada donosi teorijski i povijesni osvrt na ključne filmske pojmove kao i početke ženske režije dok drugi, istraživački dio rada, predstavlja profile svih 14 hrvatskih redateljica koje su u tom razdoblju režirale igrane dugometražne filmove te komparativno analizira prikupljene statističke podatke o muškoj i ženskoj režiji u hrvatskoj kinematografiji.

U radu je potrebno:

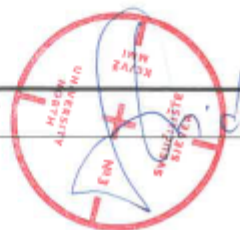
1. Uvodno postaviti teorijski i povijesni okvir istraživanoga fenomena.
2. Definirati metodologiju istraživanja.
3. Odrediti ulogu medija u kreiranju i distribuiranju rodni stereotipa.
4. Komparativno analizirati prikupljene statističke podatke.
5. Izvesti zaključke na temelju provedenog istraživanja.

ZADATAK URUČEN

10.9.2021

POTPIS MENTORA

SVEUČILIŠTE
SIEVER

Predgovor

Redateljice su u hrvatskoj kinematografiji slabo zastupljene, posebno u igranim dugometražnim filmovima, koje se u literaturi opisuje terminima „muško područje“ i „posao za velike dečke“. S druge strane, filmovi u ženskoj režiji izuzetno su dobri, čemu svjedoče i brojne nagrade na domaćim i međunarodnim festivalima pa čak i nekoliko nominacija za prestižnu nagradu Oscar.

Poticaj za istraživanje ove teme i pisanje diplomskog rada bila je upravo podzastupljenost redateljica u hrvatskoj kinematografiji. Unatoč relativno velikim kvotama studentica koje upisuju studij filmske i televizijske režije na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu, na istom studiju diplomira ih upola manje, a režira još manji broj – vjerojatno zato što ne dobivaju često potpore za financiranje svojih projekata, iako ih redovno prijavljuju, ili su odobrena sredstva izuzetno mala.

Ovim putem željela bih zahvaliti svima koji su me podržavali za vrijeme studija: svojoj obitelji, posebno roditeljima, dečku i prijateljima. Željela bih zatim zahvaliti gosp. Davoru Švaiću, prodekanu Akademije dramske umjetnosti i redateljici Katarini Zrinki Matijević, za pruženu veliku pomoć u radu i ustupljene podatke. Također, zahvaljujem redateljici Snježani Tribuson na intervjuu. Posebno bih zahvalila svojoj mentorici, doc. dr. sc. Lidiji Dujić, što je prihvatila mentorstvo i uvelike mi pomogla svojim savjetima, kako u pisanju ovog rada, tako i u svih pet godina studiranja. Zahvaljujem i svim profesorima Sveučilišta Sjever, koji su me za vrijeme studiranja mentorirali, usmjeravali i savjetovali.

Sažetak

U hrvatskoj kinematografiji redateljica ima jako malo, posebno u igranom dugometražnom filmu, koji je i najpopularniji. U ovom diplomskom radu istražili smo period od osamostaljenja Republike Hrvatske do danas (1990.-2020.) kako bismo utvrdili koliko su snimljenih filmova režirale žene te kakva je njihova medijska prezentacija.

U prvom dijelu rada, povijesno-teorijskom, najprije smo objasnili neke od osnovnih filmskih pojmova, a definirali smo i po čemu se igrani dugometražni film razlikuje od druge dvije filmske vrste, dokumentarnog i eksperimentalnog. Nakon kratkog osvrtu na početke svjetske i europske kinematografije, osvrnuli smo se i na početke filma u Hrvatskoj, između ostalog spomenuvši i prvi hrvatski dugometražni film te prvi dugometražni hrvatski film u ženskoj režiji. Kako se u radu fokusiramo na hrvatsku kinematografiju u samostalnoj Hrvatskoj (1990.-2020.), valjalo je spomenuti i neke od najpoznatijih redatelja i filmova iz suvremenog doba.

U istraživačkom dijelu rada, najprije smo predstavili svih 14 redateljica, u čijim smo profilima izložili i sinopsise njihovih filmova te analizirali njihovu medijsku prezentaciju. Medijsku prezentaciju pojedine redateljice istražili smo metodom analize sadržaja triju najčitanijih hrvatskih portala (Dnevnik.hr, Večernji.hr i 24sata.hr), upisivanjem ključnih riječi (ime/na i prezime/na redateljica) u tražilice na portalima. Nadalje, također u istraživačkom dijelu rada, obradili smo neke statističke podatke kako bismo dokazali podzastupljenost hrvatskih redateljica. Analizom statističkih podataka usporedili smo mušku i žensku režiju cjelovečernjeg filma, popisali filmove i redateljice, žanrovsku podjelu, nagrade na Pulskom filmskom festivalu.

Ključne riječi: hrvatski film, kinematografija, režija, hrvatske redateljice, medijska prezentacija

Summary

In Croatia, the director's cinematography has very little, especially in the feature film, which is most popular. In this graduate work, we investigated a period of independence of the Republic of Croatia to this day (1990-2020) to determine how many films were directed by women and their media presentation.

In the first part of the work, historical-theoretical, we first explained some basic film concepts, and we have defined and how the feature-length film differs from the other two film species, documentary and experimental. After a brief overview of the beginnings of the world and European cinematography, we also referred to the beginnings of the film in Croatia, inter alia, also mentioned the first Croatian feature film and the first feature Croatian film in the director of women. As we focus on Croatian cinematography in the independent Croatian (1990-2020), some of the most famous directors and films from the contemporary era should be mentioned.

In the research part of the work, we first presented all 14 director, whose profiles also exhibited the synopsis of their films and analyzed their media presentation. The media presentation of the individual director was analyzed by the method of analysis of the content of the three most popular Croatian portals (Dnevnik.hr, Večernji.hr and 24sata.hr), and in a way that we are keywords (name / and surname) director, enrolled in search engines on portals. Furthermore, also in the research part of the work, we have processed some statistical data to prove the subordination of Croatian director. By analyzing statistical data, we compared the male and female direction of the full film, listed movies and director's, genre division, prize at the Pula Film Festival.

Keywords: Croatian film, cinematography, director, Croatian director, media presentation

Popis korištenih kratica

IDFA – International Documentary Film Festival Amsterdam

HAVC – Hrvatski audiovizualni centar

HINA – Hrvatska izvještajna novinska agencija

DHFR – Društvo hrvatskih filmskih redatelja

Sadržaj

1.	Uvod	1
2.	Kratak uvod u teoriju filma	3
2.1.	Teorija i stilistika hrvatskoga igranog filma	8
3.	Počeci svjetske kinematografije	10
3.1.	Počeci filma u Hrvatskoj.....	12
3.2.	Prva hrvatska redateljica	15
4.	Hrvatski igrani dugometražni film od osamostaljenja do danas (1990.-2020.).....	17
5.	Redateljice hrvatskoga igranog dugometražnog filma (1990.-2020.)	20
5.1.	Oja Kodar (Olga Palinkaš).....	22
5.1.1.	Medijska prezentacija Oje Kodar.....	24
5.2.	Snježana Tribuson.....	25
5.2.1.	Medijska prezentacija Snježane Tribuson.....	30
5.3.	Irena Škorić.....	33
5.3.1.	Medijska prezentacija Irene Škorić.....	35
5.4.	Biljana Čakić-Veselić	42
5.4.1.	Medijska prezentacija Biljane Čakić-Veselić	44
5.5.	Vlatka Vorkapić	45
5.5.1.	Medijska prezentacija Vlatke Vorkapić.....	47
5.6.	Vanja Juranić	49
5.6.1.	Medijska prezentacija Vanje Juranić	51
5.7.	Ivona Juka	53
5.7.1.	Medijska prezentacija Ivone Juke	55
5.8.	Katarina Zrinka Matijević.....	58
5.8.1.	Medijska prezentacija Katarine Zrinke Matijević.....	60
5.9.	Hana Jušić	61
5.9.1.	Medijska prezentacija Hane Jušić	63
5.10.	Čejen Černić.....	66
5.10.1.	Medijska prezentacija Čejen Černić.....	68
5.11.	Barbara Vekarić	69
5.11.1.	Medijska prezentacija Barbare Vekarić	71
5.12.	Sara Hribar	73
5.12.1.	Medijska prezentacija Sare Hribar	75
5.13.	Dana Budisavljević	77
5.13.1.	Medijska prezentacija Dane Budisavljević	80
5.14.	Marina Andree Škop	83
5.14.1.	Medijska prezentacija Marine Andree Škop.....	87
6.	Istraživački dio: statističke analize zastupljenosti redateljica u hrvatskoj kinematografiji (1990.-2020.)	88
6.1.	Redatelji vs. redateljice	88
6.2.	Filmografija redateljica.....	90
6.3.	Obrazovanje redateljica.....	92
6.4.	Redateljice i žanrovi.....	93
6.5.	Nagrade na Pulskom filmskom festivalu	94
6.6.	Potpore za financiranje razvoja projekata.....	96
7.	Stereotipi o hrvatskim redateljicama: Snježana Tribuson	97
7.1.	Intervju: Snježana Tribuson	98
8.	Zaključak	101
9.	Literatura	103

10. Prilozi.....	124
10.1. Popis tablica	124
10.2. Popis slika i grafikona.....	124

1. Uvod

Tema ovoga diplomskog rada jest položaj redateljica u hrvatskoj kinematografiji, a fokus je stavljen na filmski rod u kojemu su one najmanje zastupljene – igrani dugometražni film. Pretpostavka je bila da redateljica igranoga dugometražnog filma u hrvatskoj kinematografiji ima jako malo u odnosu na redatelje. Unatoč visokim kvotama na studiju filmske i TV režije na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu, upola manje ih isti i završava, a kasnije snimaju tek kratke ili dokumentarne filmove. Čak i same redateljice tvrde da je snimanje dugometražnih filmova „muški posao“.

Cilj ovog rada bio je dokazati da su redateljice u Hrvatskoj podzastupljene jer im se daje premalo financijske potpore, što i jest jedan od glavnih razloga njihovog zadržavanja na debitantskim filmovima. Postavljene su sljedeće hipoteze: H1: snimanje igranih dugometražnih filmova posao je kojim se bave muški redatelji, H2: redateljice se u Hrvatskoj uglavnom zadrže na debitantskom igranom filmu, H3: redateljice u Hrvatskoj dobivaju premalo financijske potpore.

Rad se sastoji od povijesno-teorijskog dijela u kojemu smo najprije predstavili osnovne filmske pojmove, kao što su kadar i vrste kadrova, kamera, plan i vrste planova, montaža, scenografija, kostimografija i dr. Kako bismo uopće govorili o igranom dugometražnom filmu, morali smo ga i definirati – u odnosu na dokumentarni i eksperimentalni film. U ovom smo dijelu rada također predstavili osobe zaslužne za početke svjetske kinematografije, a osvrnuli smo se i na početke hrvatske kinematografije – od prvoga hrvatskog kratkog igranog filma *Brcko u Zagrebu* u režiji Arsena Maasa, koji je danas izgubljen, preko *Lisinskog*, prvoga hrvatskog dugometražnog igranog filma u režiji Oktavijana Miletića do prve hrvatske redateljice dugometražnog filma Ljiljane Jojić i filma *Priko sinjeg mora*.

U radu smo se fokusirali na vremenski period od osamostaljenja Republike Hrvatske do danas, konkretno od 1990. do 2020. godine. Spomenuli smo neke najpoznatije redatelje iz tog vremena i njihove najznačajnije uratke. U tom periodu, dugometražni je igrani film u Hrvatskoj režiralo 14 žena, koje smo predstavili ponaosob te uz njihove biografije i sinopsise filmova, analizom sadržaja triju najčitanijih hrvatskih portala (Dnevnik.hr, Večernji.hr, 24sata.hr) istražili njihovu medijsku prezentaciju.

U istraživačkom smo dijelu rada analizirali također podatke o broju filmova redatelja i redateljica, preuzete iz Baze hrvatske kinematografije i Hrvatskog audiovizualnog centra. Analizirali smo prosječnu dob u kojoj redatelji i redateljice snimaju svoje debitantske filmove, koje žanrove redateljice biraju za svoje prvijence te koliko su nagrada osvojile na Pulskom

filmskom festivalu, u odnosu na muške redatelje. Analizirali smo i podatke o upisima na odsjek filmske i televizijske režije na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu i usporedili ih s drugim odsjecima te prezentirali rezultate javnih poziva za dodjelu sredstava za poticanja razvoja projekta na području dugometražnoga igranog filma, u posljednjih 10 godina. Stereotipnu predodžbu hrvatske redateljice istražili smo na primjeru Snježane Tribuson, jedine koja je u posljednjih 30 godina snimila četiri dugometražna filma i jedine koja snima romantične komedije – u obliku intervjua u kojemu je, za potrebe ovoga diplomskog rada, odgovorila na pitanja o svome radu i izrazila svoje mišljenje o položaju hrvatskih redateljica.

Na kraju rada sintetizirali smo rezultate istraživanja i izložili zaključak na temelju postavljenih hipoteza.

2. Kratak uvod u teoriju filma

Prema jednom od najpoznatijih hrvatskih filmologa, Anti Peterliću, film bi bio „fotografski i fonografski zapis izvanjskog svijeta“ (Peterlić 2001: 36). No, filmski teoretičar Ljubiša Prica, u svojoj je knjizi *Film kao medij filozofskog mišljenja* (2016) ovu Peterličevu definiciju proglasio manjkavom i nepotpunom. Naime, igrani dugometražni film, prema Peterličevoj definiciji bio bi upravo to, ali problem je u tome što takva definicija ne podrazumijeva i druge vrste filmova, kao što su animirani, nijemi, računalno generirani, općenito eksperimentalni filmovi.¹ Peterlić ovu definiciju, u svojoj knjizi *Osnove teorije filma* (2000), tumači na sljedeći način: u objašnjenju pojma „izvanjskog svijeta“, referira se na njegovu definiciju u *Filozofijskom rječniku* (1989) te navodi kako sintagma „izvanjskog svijeta“ obuhvaća „1.) sve stvari izvan vlastitog tijela i njihove odnose; 2.) u psihološkom smislu, skup svih predmeta, uključujući vlastito tijelo, što se prostornovremenski pružaju osjetilnome opažanju, za razliku od unutrašnjeg svijeta, sadržaja svijesti vlastitog ja ili empirijskog subjekta“ (Peterlić 2000: 36); najvažniji dio svoje definicije filma, onaj „fotografski i fonografski zapis“, Peterlić objašnjava pukim prevođenjem riječi, s grčkog na hrvatski: „Film „piše“ (grčki: *gráphein*) samo svjetlom (grčki: *photo*), za oko, dakle, i zvukom (grčki: *phone*), za uho“ (Peterlić 2000: 37). Peterlić je istaknuo kako ova definicija ne vrijedi za sve vrste filmova, u cijelosti, već se određeni dio definicije može, prema potrebi, prilagoditi svakoj vrsti. Tako je, na primjer, nijemi film „fotografski zapis izvanjskog svijeta“ dok je radio medij koji prenosi isključivo „fonografske zapise izvanjskog svijeta“ (ibid.).

Sljedeći korak u filmskoj teoriji bila bi stalna svojstva filma. Valja definirati osnovne elemente koji čine film, kao što su kadar, planovi i kutovi snimanja, boja, osvjetljenje, kompozicija, format, mizanscena, scenografija, kostimi i maska. Kadar je, jednostavno, prema Peterliću, „jedna neprekinuta filmska snimka“ (Peterlić 2000: 55). Postoji nekoliko vrsta kadrova, koje je Peterlić objasnio vrlo slikovito, uz ponuđene primjere kadrova iz poznatih filmova. Kadrovi se mogu razlikovati prema duljini, a ponekad se čak i cijeli film može sastojati od jednog kadra, kao što je to u primjeru koji navodi Peterlić, filmu Dušana Vukotića *Vrijeme*, iz 1967. godine, a koji traje samo 40 sekundi (Peterlić 2000: 56). Vrlo kratak kadar bio bi onaj kod kojega je zamjetno tek njegovo postojanje, ali ne i njegov sadržaj, dok bi kratak kadar bio onaj koji je dovoljno dug da gledatelj percipira njegov sadržaj, ali ne i da reagira na njega. Lako je pretpostaviti da postoji i dugi kadar, čije je postojanje zamjetno, kao i gledateljeva percepcija,

¹ doktorski_rad_-_ljubisa_prica.pdf

ali ovaj put gledatelj ima vremena procesuirati viđeni sadržaj kadra. Također, postoji i vrlo dugi kadar, koji je samo ekstenzija dugoga, a koristi se kako bi se na filmu istaknula simbolika nečega što traje, što je vječno (Peterlić 2000: 58).

Prema Peterliću, pojam plana izveden je od francuske riječi *le plan*, u prijevodu, ploha, ravnina, udaljenost. U ovom kontekstu najprihvatljivije je posljednje značenje jer je plan ustvari udaljenost kamere od predmeta snimanja. Vrste planova Peterlić je najbolje objasnio primjerom: kada bi snimani objekt bio čovjek, tada bi detalj bio snimljeno samo jedno oko ili uho modela, krupni plan obuhvatio bi čovjekovo lice, a plan blizu, poprse ili čovjeka do pojasa. Nadalje, poznajemo srednji plan, koji bi obuhvatio cijelog čovjeka, kako bi se reklo „od glave do pete“, polutotal obuhvatio bi prostor koji okružuje čovjeka, tek toliko da gledatelj nasluti njegovu veličinu, dok posljednji plan, total, poznat i kao opći plan, obuhvaća čitav određeni prostor, na primjer, grad kao da ga se gleda iz aviona (Peterlić 2000: 68-71).

Bitno svojstvo kamere, srodno planovima, jesu kutovi snimanja, ili pravilnije, rakursi. To je onaj položaj kamere koji snimatelj zauzima kada želi da snimani predmet bude snimljen odozgo, ili pak odozdo. Laici bi rekli, „ptičja i žablja perspektiva“, ali struka se ne slaže s tim „definicijama“, pa je pravilnije reći gornji i donji rakurs; pri čemu, donji rakurs koristimo kada želimo da snimani predmet bude iznad kamere, a gornji kada snimamo predmet „iz zraka“. Ova dva rakursa svrstavaju se u tzv. vertikalne kutove snimanja; uz njih, postoje još i horizontalni kut te kosi kadar. Za horizontalni kut Peterlić piše: „Prizor se, naime, može snimiti iz svih točaka u zamišljenome krugu koji opisuje mjesto snimanja u horizontalnoj ravnini“ (Peterlić 2000: 87) dok se pojam kosog kadra najčešće tumači njegovim drugim nazivom – nagnuta kamera.

Stanja kamere također su bitno svojstvo snimanja filma jer nije svejedno stoji li kamera nepomično na mjestu ili je u pokretu, a ni učinak nije isti. Postoje dva najosnovnija i najvažnija stanja kamere, statično i dinamično, koje se kasnije dijeli na panoramu i vožnju. Statična kamera je ona koja nepomično stoji na mjestu, odnosno pričvršćena je za tlo, a to stanje se koristi kada se snima scena koja bi sama po sebi trebala najviše zainteresirati gledatelja, kako mu neobično stanje kamere, ne bi „ukralo“ pažnju. Dinamično stanje kamere je naravno ono u kojemu je kamera u pokretu, a dijeli se, kao što smo rekli, na panoramu i vožnju. „U panorami je kamera pričvršćena o tlo, ali se vrti oko svoje osi u vertikalnom (prema gore ili dolje) ili u horizontalnom smjeru (ulijevo ili udesno), s mogućnošću „opisivanja“ punoga kruga u oba slučaja. Vožnja je, pak, ono stanje kad kamera nije učvršćena o tlo na mjestu na kojem se nalazi, nego o neko vozilo – specijalna kolica, automobil, helikopter, avion, čamac – pa se zajedno sa svojom podlogom pokreće prema nekom objektu, ili uz neki vidljivi objekt ili zamišljenu plohu

(usporedna, bočna, lateralna vožnja), vertikalno uz neku vidljivu ili zamišljenu plohu (vertikalna), pomoću krana (kranska), opisujući krug ili elipsu (kružna)“ (Peterlić 2000: 88-89).

Ono što se obično prvo zamjećuje, odmah na početku gledanja filma, svakako je boja; odnosno, radi li se o crno-bijelom filmu ili filmu u boji. Davne 1935. godine, pojavio se prvi igrani film u boji, *Becky Sharp*, redatelja Roubena Mamouliana.² Pojava crno-bijelog filma u današnje je vrijeme, vrlo posebna i nerijetko nosi simbolično značenje. Primjerice, godine 2019. publici je predstavljen dugometražni prvijenac redateljice Dane Budisavljević, *Dnevnik Diane Budisavljević*, čija je radnja smještena u doba Drugoga svjetskog rata, a film je crno-bijeli.³ „Tehnika crno-bijelog filma omogućuje i posebne teatralne, scenske ili slične efekte u filmu. Jednolično sivilo ili bjelina, ili tmina kao pozadina, omogućuju da bića što se tako prikazuju djeluju kao likovi na podlozi, kao osobito istaknuta i naglašena. Postajući trenutačno jedini istaknuti objekt prikazivanja, dobivaju tada bića i simboličku vrijednost, sa značenjem koje ovisi o kontekstu djela“ (Peterlić 2000: 100).

Jedan od najvažnijih filmskih alata svakako je i osvjetljenje, koje može biti prirodno ili umjetno. Prirodno je dakako ono koje nam u danom trenutku pružaju prirodni izvori svjetlosti (tzv. „danje svjetlo“), no ono se čak može postići i oponašanjem prirodne svjetlosti pomoću filmskih rasvjetnih tijela. Kod umjetnog osvjetljenja, pak, najvažnija je tehnika osvjetljivanja kako bi se postigao željeni učinak (Peterlić 2000: 104). Obje vrste osvjetljenja mogu postići mnogobrojne posebne učinke prilikom gledanja filma.

U ovakvom pregledu svojstava filma ne bismo smjeli zanemariti ni kompoziciju, format i mizanscenu. Kompozicija kadra može se usporediti s kompozicijom slike, odnosno ona je red, raspored i samim time ravnoteža onoga što se snima, makar to bila osoba, neki objekt ili krajolik. „Raspravljanje o kompoziciji u filmu mora se usmjeriti na tri područja: na pojedina kompozicijska rješenja kadra što su poznata i u slikarskom djelu i fotografiji, i kojima se u načelu ostvaruju isti učinci kao i u tim umjetnostima. Zatim na vremenski problem, jer film prikazuje svijet koji je u stanju stalne mijene, pa je toj mijeni podvrgnuta i kompozicijska ravnoteža kadra i, na kraju, na moguće prividno odsustvo kompozicije, koje također može imati izražajne vrijednosti“ (Peterlić 2000: 118). Na tu kompoziciju utječe format filmske slike, zapravo platna ili TV ekrana. Postojanjem različitih kamera, postoje i različite vrpce koje im odgovaraju, a njihova veličina određuje format. Najpoznatija i najrasprostranjenija je vrpca od 35 milimetara, a također se često primjenjuju i vrpce od 8, 16 i 70 milimetara (Peterlić 2000: 120). „Format se kvalificira, dodajmo, omjerom stranica same slike na vrpci, pa kako je kod

² http://www.hfs.hr/hfs/zapis_clanak_detail.asp?sif=1598

³ <https://www.dnevnikdianebudisavljevic.com>

Edisona i Dicksona on iznosio 24x18 mm, taj omjer se izražava kao 1,33:1.“ Na filmsku mizanscenu uvelike utječu izbor plana, rakursa i kuta snimanja, ali i uporaba različitih objektivna. Za razliku od kazališne mizanscene, na čije ograničenje utječe čovjek vlastitim vidom, filmska mizanscena vidi se onoliko koliko joj to dopusti kamera, odnosno snimatelj. Također, značajnu ulogu nosi i glumac, jer on svojim pokretima i kretanjem, mizansceni na filmu, daje snagu i posebnost (Peterlić 2000: 121).

Kod snimanja filma iznimno je važno paziti na scenografiju, kostimografiju i masku. Peterlić se na ova tri, usko povezana pojma, osvrće kroz povijesne filmove, u kojima oni igraju posebno značajnu ulogu. Ako se scenografijom realistički obnovi arhitektura, dekor toga razdoblja, kostimografija se poigra izvornim kostimima i maskama toga vremena, možemo vrlo uspješno oživjeti jedno davno završeno razdoblje (Peterlić 2000: 122-123). Uzmimo ponovno za primjer, film *Dnevnik Diane Budisavljević*, snimljen 2019. godine, a čija je radnja smještena u doba Drugoga svjetskog rata. Scenografija interijera i eksterijera kao i kostimi, savršeno su oživjeli, ne baš tako ugodno razdoblje ni lokacije, iz razdoblja od 1941. do 1945. Ili, s druge strane, možda i najpoznatija hrvatska redateljica, Snježana Tribuson, snimila je dugometražni igrani film koji, iako nije povijesnog žanra, smješta radnju nekoliko desetaka godina unazad. Film *Ne dao Bog većeg zla*, snimljen 2002. godine, svoje glavne junake vratio je u 60-e i 70-e godine prošlog stoljeća, u doba gramofona, ploča, pojave prvog TV prijemnika. Nostalgичni kostimi i scenografija, definitivno su odigrali ključnu ulogu u odličnoj recepciji ovog filma.

Zasebna poglavlja u svojoj knjizi *Osnove teorije filma* Peterlić je posvetio zvuku i montaži. Polazi se od pretpostavke da u doba „nijemog filma“, filmovi nisu bili u potpunosti nijemi. Iako nije bilo glasovnoga zvuka, gledatelji su mogli uživati u pozadinskoj glazbi koja je pratila radnju. Također se ističe kako je vidno polje znatno ograničenije od slušnog jer čovjek, u prosjeku, vidi oko 50 stupnjeva oko sebe, dok nam uho omogućuje da čujemo sve što nas okružuje, svih 360 stupnjeva. „Navedena razlika između vidnog i slušnog polja ima u filmu još jednu značajnu posljedicu, tj. tvori poseban zakon odnosa zvučnoga i slikovnog: u filmu kojemu je svrha da bude i dokument, koji teži da bude realistički, ono što se vidi mora se i čuti, ali ono što se čuje ne mora se i vidjeti“ (Peterlić 2000: 128).

Montaža je postupak spajanja svakoga pojedinog snimljenog kadra u jednu sekvencu, određenim redosljedom; što omogućuje kontinuirano, neprekinuto projiciranje svih montiranih kadrova, ne nužno istim redosljedom kojim su snimljeni. Prema Peterliću, igrani dugometražni film prosječno se sastoji od oko 500 kadrova ili snimaka. Montaža je svakako jedan od neizbježnih filmskih postupaka, bilo zbog duljine filma, različitih lokacija, a ponekad čak i kvarova tehnike ili grešaka pojedinaca koji stvaraju film. Kada govorimo o načinu montiranja,

postoje brojni postupci, ili kako ih Peterlić naziva, montažne spone. Svakako najosnovnija od njih je rez, odnosno postupak kojim se rub jednog kadra „lijepi“ uz rub sljedećeg kadra. Pretapanje se realizira povlačenjem ruba jednog kadra preko ruba drugog kadra, a na koncu se vidi kako prvi kadar postupno nestaje, dok se drugi postupno pojavljuje, skupa s pripadajućim zvukom. Sljedeće tehnike montiranja, koje već, možemo reći, pripadaju specijalnim efektima, jesu zatamnjenje i odtamnjenje; pri čemu je zatamnjenje pojava kada se kadar postupno zacrnjuje, što na kraju rezultira potpunim crnilom na ekranu, dok kod odtamnjenja kadar postupno blijedi, što rezultira pojavom novog kadra. U filmu, odtamnjenje, gotovo uvijek slijedi iza zatamnjenja.

Na kraju ovog poglavlja osvrnut ćemo se ukratko i na pregled osnovnih filmskih rodova – dokumentarnog, igranog i eksperimentalnog. Za dokumentarni film, Peterlić ističe kako se u samoj riječi „dokumentarni“ ne mogu istaći njegove bitne odrednice, zbog čega se u ovom rodu razlikuju brojne vrste. Nadalje upućuje na činjenicu kako je filmska umjetnost i nastala s namjerom da se reproducira stvaran život pa se tako ustvari bilo koji film može smatrati svojevrsnim dokumentom. Dokumentarni film se ipak može razlikovati od drugih rodova, a osnovna razlika jest da se dokumentarni film, pod svaku cijenu, mora bazirati na stvarnim događajima i činjenicama, dok u ostalim rodovima, umjetnička sloboda dopušta djelovanje mašte. Peterlić posebno ističe misao kako je „nedvojbeno da se ono što je potencijalno dokumentarno u filmskom zapisu kao dokumenat pojavljuje tek na razini djela. Također je nedvojbeno, a to smo već objasnili u analizi osnovnih svojstva filmskoga zapisa, film ne može biti apsolutno, neporecivo dokumentaran, ali, kako se upravo pokazalo, on može biti dokumentaran ukoliko je „dokumentirana“ perspektiva promatranja nečega kao dokumenta“ (Peterlić 2000: 265-236).

Slijedi igrani film, koji još možemo nazvati i „film priče“ jer su svi njegovi dijelovi sjedinjeni u priču, što i jest njegova najbitnija razlika u odnosu na dokumentarni film. „Govoriti o igranom filmu, međutim, ne podrazumijeva jedino opis „sheme“ priče kao načela sjedinjavanja. Igrani film, naime, u biti predstavlja tek jednu od mogućih primjena tog načela, jer se elementi igranog filma mogu unijeti i u dokumentarni i eksperimentalni film. Igrani film u sebe uključuje i druga načela sjedinjavanja jer kad ne bi bilo tako, vjerojatno se uopće ne bi razlikovao od snimljene kazališne predstave ili snimljenog događaja u zbilji koji nalikuje priči. U oba slučaja, bio bi to dokumentarni film, o predstavi i o događanju.“ (Peterlić 2000: 236) Igrani film može sadržavati i određene metode prikazivanja čovjeka, inače specifične u dokumentarnom filmu, što se najčešće primjenjuje kada se želi stvoriti iluzija stvarnosti priče.

Posljednji je filmski rod eksperimentalni film. Kako je Peterlić nazivu svakog od triju rodova dodijelio zanimljive pridjeve – pa je tako dokumentarni film „pretenciozan“, a igrani „nesretno odabran“ – eksperimentalni film proglasio je „najnespretnijim“. Naime, termin eksperimentalni film nastao je s namjerom da se u jedan rod smjeste svi „neobični“ filmovi, a kao i ostali rodovi, tako se i ovaj sastoji od više vrsta, iako za neke ne postoje prihvaćeni nazivi. „Zbog toga, kad se želi opisati sve što pripada tom rodu, najčešće se rabe negativne determinacije, ukazuje se na ono što on nije u usporedbi s dokumentarnim i igranim filmom, to jest, na ono po čemu se od njih razlikuje... Najkonkretnije, u takvim se filmovima zanemaruje logika uzročno posljedičnog razlaganja i povezivanja događanja, zanemaruje se kronologija, vremenska perspektiva u njima je krajnje nedefinirana, pa u njima likovi (prikladnije je reći „osobe“) i zaplet predstavljaju uvjetnu vrijednost, i za razliku od igranog filma potpuno su „nepouzđani“ (Peterlić 2000: 239).

2.1. Teorija i stilistika hrvatskoga igranog filma

Prema Krunoslavu Lučiću, docentu s katedre za filmologiju Odsjeka za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu, i njegovoj knjizi iz 2017. godine *Filmski stil: teorijski pristup i stilistika hrvatskog igranog filma*, stvaranja hrvatskoga i jugoslavenskog filma moglo bi se podijeliti u dva dominantna razdoblja. Tako je razdoblje 1950-ih godina obilježeno kao dominantno klasično, a razdoblje 1960-ih kao dominantno modernističko, često nazivano i razdobljem autorskog filma. Na početke hrvatskog filma ponajviše su utjecale svjetske, posebice europske stilske struje i tendencije, pa su razdoblje 1950-ih godina i klasičnog stila, obilježili filmovi kao što je *Lisinski* (1944.) Oktavijana Miletića dok se smatralo da je razdoblje modernističkog (autorskog) stila započelo filmom *Pustolov pred vratima* (1961.) Šime Šimatovića (Lučić 2017: 125-126).

Autori koji su se smatrali predstavnicima modernističkog razdoblja bili su Ante Babaja i Zvonimir Berković, koji su u svojim opusima ipak bili stilski dosljedniji. „U istraživanjima o Babajinu korpusu vrlo se jasno ističe ne samo modernistička faktura njegovih filmova nego vrlo često i stilsko balansiranje između dviju varijanti modernističke konfiguracije, one visoko esteticističke, alegorijske i stilizacijske, poput njegova prvijenca *Carevo novo ruho* (1961), i naturalističke, odnosno realističke, poput *Breze* (1967.) ili *Izgubljenog zavičaja* (1980.)... Istraživanja o Berkovićevu opusu ističu još manju modernističku varijabilnost, vjerojatno, kao i kod Babaje, uzrokovanu kvantitativnom skromnošću njegova opusa od svega četiri

dugometražna igrana filma, iako općestilska varijabilnost nije posve dokinuta kod pomnijega promatranja njegovih djela“ (Lučić 2017: 127).

Američki filozof George Wilson i filmolog David Bordwell kao najvažnije odlike klasičnoga filmskog stila istaknuli su koherentnost i transparentnost jer su smatrali da „filmovi takve konfiguracije gledatelju nude jamstvo opće pouzdanosti, tj. garanciju da će film gledatelju ponuditi odgovore na važna dramska pitanja koja postavlja (koherentnost) te da će se ti odgovori moći primjereno identificirati primjenom nekoga filmskog postupka predočavanja ili izlaganja (transparentnost)“ (prema Lučić 2017: 131). Koherentnost filma podrazumijeva da svi elementi u filmu budu ovisni jedni o drugima i primjenjuju se u svrhu gledateljeva što uspješnijeg „praćenja, razumijevanja i konstruiranja filmske priče“, a ta koherentnost neće moći biti primjenjiva ukoliko priča nije kompletna, odnosno potpuna, zaokružena i konzistentna, ili pouzdana u svojoj izvedbi. Uzmimo za primjer kriminalističke filmove u kojima se na početku filma događa zločin, a gledatelj je uskraćen za spoznaju o njegovom počinitelju jer se očekuje kako će se taj počinitelj otkriti na kraju filma, čime bi koherentnost u klasičnom filmu bila zadovoljena. Nadalje, klasični će film gledatelju ponuditi isključivo istinite i relevantne informacije, a ukoliko se film u nekom dijelu prenapuči informacijama, one će morati do kraja filma pronaći određeni kontekst, kako bi se ispunilo razumijevanje naracije. I posljednja, ali najvažnija vrlina klasičnog filma jest da će on sva svoja svojstva gledatelju ponuditi na što jasniji način (Lučić 2017: 131-133).

Dugometražni igrani filmovi snimljeni u Hrvatskoj nakon 1945. godine, a koji su najčišći primjeri klasične stilske konfiguracije u to doba, svakako su dječji filmovi, uz koje su odrasle, a odrastaju i danas, mnoge generacije. Za filmove poput *Družbe Pere Kvržice* (Tadej, 1970.), *Vuka samotnjaka* (Gluščević, 1972.), *Vlaka u snijegu* (Relja, 1976.) i *Tajne starog tavana* (Tadej, 1984.), to nije ništa neobično jer se „dječji filmovi prvenstveno obraćaju djeci i oslanjaju na dječji horizont razumijevanja i njihove kognitivne dispozicije, a klasična je konfiguracija za to osobito podobna svojom lakoćom praćenja, oslanjanjem na gledateljeve urođene dispozicije (koje ne zahtijevaju gotovo nikakvo dodatno učenje) i vrlo širokom, gotovo univerzalnom prijemčivošću... Iako klasičnu stilsku konfiguraciju općenito krase odlika neprestanog balansiranja između (fizičkog, tjelesnog) djelovanja junaka prema nekom jasno uspostavljenom cilju te razvoja i razrade emocionalnih odnosa među likovima (najčešće dijalozima), možemo zasebno izdvojiti one klasične filmove koji više inzistiraju na akciji, tj. djelovanju lika i događanjima neovisnima o interpersonalnim odnosima, i one koji više inzistiraju na tim odnosima. Prve možemo tretirati kao tip akcijskog klasičnog stila, a druge kao tip dramskog klasičnog stila, u nedostatku boljeg naziva. Prvi se u relativno čistu obliku javlja

u kriminalističkom, pustolovnom, ratnom, filmu strave, trileru i akcijskom žanru, dok je drugi karakteristika drame, melodrame ili romantične komedije, primjerice“ (Lučić 2017: 143-144).

Modernistički film, svojstven 1960-im godinama prošlog stoljeća, često se definirao u negativnom kontekstu, odnosno kao svojevrsan otklon od klasičnog filma. Jedan od takvih otklona bila je karakterizacija lika koji je u klasičnom filmu jasno izdvojen i temeljito okarakteriziran, dok u modernističkom neće imati jasnih svojstava te najčešće nije nositelj radnje, nego se čini kako samo reagira na slučajne situacije. Što se tiče odnosa lika i okoliša, dok je okoliš u klasičnom filmu samo puka pozadina ispred koje lik djeluje, u modernističkom će taj okoliš igrati jednako važnu ulogu kao i lik. Događaji su pak u modernističkom filmu vrlo često nepovezani određenom logikom naracije, a u skladu s time i sama priča će biti nepovezana i kao i lik, lišena jasnog cilja. Nadalje, i izlaganje priče slijedit će narativne praznine izostavljanjem informacija ključnih za njezino praćenje, a te će „informativne praznine“ često biti raspršene i slabo istaknute. Kod modernističkog filma razlikuju se denotativni i ekspresivni modernistički stil, koji se nadalje dijele na podtipove pa tako u hrvatskom filmu možemo pronaći realistički, naturalistički i dokumentaristički tip denotativnoga modernističkog stila te subjektivno-ekspresivni i ugođajno-ekspresivni, ekspresivnog modernističkog stila. Zasebni stilovi u modernističkom filmu bit će simbolički i dekorativni modernistički stil (Lučić 2017: 189-190). „Primjerice, spomenuti Babajin film *Izgubljeni zavičaj* (1980.) tretirat ćemo kao primjerak subjektivno-ekspresivnog tipa jer je njegov središnji cilj prikaz junakova prisjećanja na djetinjstvo motiviran njegovim dolaskom na rodni otok i filtriran kroz njegovu svijest iako su prikazi iz dječjačke prošlosti izvedeni u realističkom tonu. Film Zvonimira Berkovića *Rondo* (1966.) tretirat ćemo kao tip dekorativnog stila iako posjeduje i ekspresivne i simboličke kvalitete, a Babajin film *Mirisi, zlato i tamjan* (1971.) tretirat ćemo kao simbolički tip iako posjeduje preobilje naturalističkih, a u dobroj mjeri i dekorativnih kvaliteta“ (Lučić 2017: 190).

3. Počeci svjetske kinematografije

Povijest filma počela je davne 1895. godine, a kao datum i mjesto „rođenja filma“ smatra se 28. prosinac 1895. godine u Parizu, konkretnije „Le Salon Indien, Grand Café“. Prvim pravim „filmovima“ za koje se plaćala ulaznica, drže se *Ulazak vlaka na stanicu* i *Izlazak radnika iz tvornice Lumière* u režiji braće Lumière. Braća Louis i August Lumière smatraju se prvim dokumentaristima, a njihovi filmovi uglavnom reportažnima ili „filmovima atrakcije“, s obzirom na to da su se uglavnom sastojali od jednog kadra od svega nekoliko minuta. Braća su spomenutom prilikom prezentirala svoje uratke na vlastitom izumu, kinematografu, koji je istovremeno služio za snimanje, printanje i projekciju filmova. Datum 28. prosinca 1895. godine nije samo datum rođenja filma, već se smatra da je od toga datuma počelo i čuvanje i automatsko prikazivanje filma, odnosno pokretnih slika.⁴

Kada govorimo o nastanku filmske umjetnosti, nikako ne smijemo zaboraviti izume koji su obilježili početke filmskog stvaralaštva. Jedan od njih je kinetoskop, naprava zamišljena za prikazivanje filma jednom gledatelju kroz otvor na vrhu, a ujedno i prvi uređaj koji je koristio perforiranu filmsku vrpcu sa statičnim slikama. Njegov izumitelj bio je Thomas Alva Edison, američki fizičar i pronalazač, najpoznatiji po izumu žarulje. Također, jedan od Edisonovih izuma izuzetno bitan za razvoj kinematografije bila je vrpca širine 35 mm (format 35 mm), jedan od danas najraširenijih i najčešće korištenih filmskih formata. Vrpca je tada sadržavala 600 sličica, a projicirala se brzinom od 40 sličica po sekundi. Već spomenuta braća Lumière, za svoje su projekcije zadržali format od 35 mm, no brzina izmjenjivanja sličica bila je nešto manja, 16 sličica po sekundi.

Iako u samim počecima kinematografije posao redatelja nije bio onakav kakvim ga danas poznajemo, možemo čak reći kako nije ni postojao, ipak se jednim od prvih „redatelja“ u povijesti smatraju upravo braća Lumière. Situacije u kojoj se jedna osoba našla u funkciji redatelja, snimatelja, i ostalih funkcija u stvaranju filma, u to vrijeme bile su veoma česta pojava. Tako se Edwin S. Porter, koji je sam smišljao, režirao i snimao svoje filmove, u svojim počecima povezo s Edisonom kojemu je i prodavao svoje filmove. Porterov najpoznatiji film svakako je *Velika pljačka vlaka* (1903.), posebno značajan zbog uporabe krupnog plana tijekom snimanja. Inovativnošću planova na filmu poigrao se i fotograf George Albert Smith, poznat po filmu *Bakino povećalo* iz 1900. godine, u kojemu je prvi put upotrijebljen plan detalj.⁵

⁴ doktorski_rad_-_ljubisa_prica.pdf

⁵ http://www.hfs.hr/hfs/zapis_clanak_detail.asp?sif=1598

Svjetska kinematografija nije morala dugo čekati da žene preuzmu redateljske palice jer se već 1896. godine pojavila Alice Ida Antoinette Guy-Blaché koja će biti zapamćena kao prva redateljica u povijesti kinematografije, a sve do 1906. bila je i jedina. Filmom se počela baviti kao tajnica Léona Gaumonta, osnivača filmske tvrtke „Gaumont“, a svoj prvi jednominutni film *Vila s kupusom* režirala je 1896. godine. U svojoj karijeri režirala je i producirala oko 600 nijemih filmova u trajanju od 1 do 30 minuta te oko 150 sinkroniziranih zvučnih filmova. Alice Guy vrlo se brzo pridružuje prvim filmašima koji uspješno koriste sinkronizirani zvuk, boju i filmsku naraciju. Početkom 1907. godine udaje se za kolegu Herberta Blachéa i napušta mjesto voditeljice Gaumontove filmske produkcije, ali nastavlja dalje surađivati s tvrtkom. Godine 1910. pokreće vlastitu tvrtku „Solax“ te u suradnji s Gaumontom snima nijeme filmove. Guy je bila poznata po snimanju akcijskih filmova u kojima su glavne junakinje bile žene, a u mnogima od njih glumila je i glumica Vinnie Burns, koja je u počecima tražila kaskadere, no ubrzo je brojne akcijske scene snimala sama. Guyinu komičnu stranu u njezinim su filmovima oživjeli glumci Marion Swayne i Fraunie Fraunholz, u filmovima *A House Divided (Podijeljena kuća)* i *Matrimony's Speed Limit (Ograničenje brzine braka)*, oba iz 1913. u kojima se brak spominje kao ravnopravna zajednica.⁶

Kako prenosi portal slobodnadalmacija.hr u članku datiranom 17. rujna 2020., koji je autor Marko Njegić napisao radi promocije dokumentarnog filma *Budite prirodni: neispričana priča o Alice Guy-Blaché* u režiji Pamele B. Green, Alice Guy ispisana je iz mnogih povijesnih knjiga o kinematografiji zato što je bila žena. Prozvana je „majkom filma“ jer je svojim inovacijama znatno pridonijela razvoju filmske industrije: „'Split screen' tehnika jedna je od njezinih inovacija, a upravo je ona oblikovala pripovijedanje, tj. narativni film s 'malim pričama' koje će kasnije postati scenariji.“ U ondašnje doba bila je prava rijetkost vidjeti ženu iza kamere, ali Guy to nije nimalo sputavalo, kao ni to da na setu istodobno „režira i nosi korzet“.⁷

3.1. Počeci filma u Hrvatskoj

Lokacija na kojoj se danas nalazi Akademija dramske umjetnosti u Zagrebu bila je vrlo značajna za početak razvijanja kinematografije u Hrvatskoj. Naime, u dvorani „Kola“ već je 1896. godine, svega desetak mjeseci od svjetske pojave filma, prvi put prikazana nova atrakcija „živućih fotografija“. Glavni organizatori bili su zagrebački fotografi Rudolf Mosinger i

⁶ <https://wfpp.columbia.edu/pioneer/ccp-alice-guy-blache/>

⁷ <https://slobodnadalmacija.hr/kultura/film-tv/neispričana-prica-o-alice-guy-blache-majka-kinematografije-i-split-screena-koja-je-porodila-film-u-korzetu-1045060>

Lavoslav Breyer, u suradnji s bečkim kinopoduzetnikom Samuelom Hoffmanom. Razvitak kinematografije u Hrvatskoj nije tekao jednakom brzinom kao u ostatku svijeta, ali to se tada nije ni očekivalo s obzirom na karakteristike „male i materijalno siromašne sredine“. Već su 1897. godine putujući svjetski kinematografi počeli obilaziti hrvatske gradove, a prve kinodvorane pojavile su se u Zagrebu i Puli (1906.), Splitu, Zadru i Rijeci (1907.) i 1908. u Dubrovniku (Škrabalo 2008: 13).

„Dugo se tragalo za ranim filmskim snimkama načinjenim na tlu Hrvatske. Godinama se smatralo da je najstariji očuvani materijal „Šibenska luka“ iz 1904., snimljena sa nekog broda. Premda nije bilo pouzdanih podataka tko ju je snimio, pripisivana je svjetskom lualici iz Poljske, kasnijem hrvatskom snimatelju Stanislavu Noworyti (1880.-1963.), za koga se pretpostavljalo da je 1903. snimao u Opatiji, a 1920-ih godina vodio je ispostavu zagrebačkog Jugoslavija filma u Splitu. Kasnije je utvrđeno da je ta zanimljiva snimka (u kojoj kamera panoramira, rijetkost u ono doba) tek fragment veće cjeline koja se u beogradskoj Kinoteci vodi pod naslovom „Krunisanje kralja Petra I. Karađorđevića i putovanje kroz Srbiju, Novi Pazar, Crnu Goru i Dalmaciju“, a snimio ju je 1904. engleski snimatelj iz Sheffielda Frank Storm Mottershaw Jr. No (zaslugom prof. Enesa Midžića), u pariškom arhivu Društva Lumière otkriveno je da je glasoviti Lumièreov snimatelj Alexandre Promio još 1898. snimao na tlu današnje Republike Hrvatske, i to manevre austrougarske mornarice u vojnim lukama u Puli i Šibeniku, pa se tih sedam kratkih filmskih snimki može smatrati najstarijim očuvanim filmskim materijalom nastalim u Hrvatskoj.“ (Škrabalo 2008: 15)

Knjižar i vlasnik kina Josip Karaman bio je jedan od prvih domaćih inovatora koji se odlučio uhvatiti kamere pa je u Splitu 1910. snimio nekoliko lokalnih događaja (*Sokolski slet, Sprovod gradonačelnika, Procesija Sv. Duje*). Ipak, čast da ga povijest upiše kao prvoga zapamćenog hrvatskog profesionalnog snimatelja imao je Josip Halla koji je 1911. snimio reportaže *Sinjska alka* i *Plitvička jezera*, a nakon 1917. povijest ga pamti kao snimatelja prvih hrvatskih igranih filmova. Nadalje, usred Prvoga svjetskog rata, 1917. godine, s namjerom da publici ponude zabavne filmove u teškim vremenima, Hamilkar Bošković i Julije Bergman osnivaju „prvo hrvatsko filmsko poduzeće Croatia“ (Škrabalo 2008: 17).

Filmovi koji se smatraju prvim hrvatskim igranim filmovi mahom su bili nijemi filmovi od kojih, nažalost, ni jedan nije sačuvan. Prvim hrvatskim igrani filmom smatra se *Brcko u Zagrebu* (1917.), redatelja Arsena Massa (pseudonim Antona Masovičića), za koji je scenarij napisao zagrebački komičar češkog podrijetla Arnošt Grund. Film je bio adaptacija tada nekoliko godina stare šaljive kazališne predstave koju su odigrali Arnošt Grund i Irma Polak. Sljedeći igrani film koji se pamti kao jedan od prvih, bio je *Matija Gubec*, također iz 1917.

godine, u režiji Ace Biničkog, snimljen prema adaptaciji kazališne predstave po ideji Marije Jurić Zagorke i djela Augusta Šenoae.

Zagreb je potkraj 1918., u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca (Kraljevina SHS) postao „ekonomski centar filmskog života“ jer ga se smatralo sjedištem Saveza filmskih poduzeća i Saveza kinematografa, a u njemu je djelovalo čak 16, od ukupno 23 filmska distributera u tadašnjoj Kraljevini. Dotadašnje filmsko poduzeće „Croatia“, 1919. postaje tvornica filmova „Jugoslavija“, ljudi koji se tamo nalaze uglavnom ostaju isti, a u sklopu tvornice snimljeno je nekoliko zabavnih filmova. Najzapamćeniji su ostali *Kovač raspela* iz 1919. koji je režirao Heinz Hanus, poznat po režiji prvoga austrijskog filma iz 1908. te improvizirani film *U lavljem srcu*, također iz 1919. Naime, film je sniman prilikom gostovanja jednog cirkusa s lavovima u Zagrebu, a ljudi koji su plaćali ulaznice kako bi gledali snimanje filma, poslužili su kao statisti (Škrabalo 2008: 18).

Iako se danas čini kako medicina nema pretjerane veze s filmskom industrijom, nekada je itekako imala. „Škola narodnog zdravlja“, pokrenuta na inicijativu dr. Andrije Štampara u Zagrebu 1927. godine, dala je velik poticaj i ubrzala razvoj filmske industrije u Hrvatskoj. „(...) moderna institucija preventivne medicine, koja je u svoj program zdravstvenog prosvjećivanja od samog početka uvrstila i medij filma. Tako je novcem iz državnog budžeta za zdravstvo organizirana proizvodnja namjenskih i obrazovnih filmova, koja je potrajala sve do 1960. U okviru Foto-filmskog laboratorija Škole narodnog zdravlja snimljeno je ukupno 165 filmova koje je (samo do 1940.) vidjelo preko 25 milijuna gledalaca, a putem pokretnog projektora mnogi su od njih u zabačenim selima prvi put uopće doživjeli fenomen pokretnih slika“ (Škrabalo 2008: 22-23).

Za pojam igranoga dugometražnog filma u Hrvatskoj se, sve do 1944., očito znalo samo u teoriji. Oktavijan Miletić napravio je jedan od najznačajnijih koraka u hrvatskoj kinematografiji snimivši prvi igrani dugometražni zvučni film, *Lisinski*. Dakako, to nije bio prvi zvučni film u hrvatskoj kinematografiji, već se on pojavio 1937. godine, također u Miletićevoj režiji, ali je film *Šešir* trajao samo 16 minuta (Škrabalo 2008: 29). *Lisinski*, kako i sam naslov upućuje, priča je o životu prvoga i jednog od najznačajnijih hrvatskih skladatelja, Vatroslava Lisinskog. Film je trajao oko 85 minuta, prema vrsti je drama, scenarij je napisao Milan Katić, a snimljen je u produkciji „Hrvatskog slikopisa“. Uz Miletića i Katića na *Lisinskom* su radili samo najbolji ljudi koji su se u to vrijeme, u Hrvatskoj, bavili filmom pa je tako za glazbu bio zadužen skladatelj i dirigent Boris Papandopulo, za montažu Branko Marjanović, scenografiju Marijan Kopajtić, za scenografiju i kostimografiju Vladimir Žedrinski. Kamere se uhvatio sam Miletić u suradnji s bečkim snimateljem Ivan Zeitlingerom. Glumačku postavu činili su tada, većinom

kazališni, aliiskusni i veliki glumci pa je uloga skladatelja prve hrvatske opere Vatroslava Linsinkog pripala Branku Špoljaru. Kadrove su s njim dijelili još Lidija Dominković, Srebrenka Jurinac, Veljko Maričić, Tomislav Tanhofer, Tošo Lesić i mnogi drugi.⁸

3.2. Prva hrvatska redateljica

Razdoblje 70-ih godina bilo je vrlo plodonosno za hrvatsku kinematografiju, a filmovi snimljeni u tom razdoblju, i dan-danas, izuzetno su popularni i gledaju se s jednakim entuzijazmom kao i tada. Iako je potkraj 1971. godine u tadašnjoj Jugoslaviji došlo do brojnih političkih i društvenih nesuglasica zbog gušenja Hrvatskog proljeća, 70-ih je snimljen čak 51 igrani film velikih redateljskih imena, prepoznatih ne samo u Hrvatskoj već u cijelom svijetu. Te 70-e godine hrvatske kinematografije označilo je izuzetno teško i riskantno razdoblje zbog promjene političke klime koja je posebno utjecala na filmsku industriju. Mnogi filmski djelatnici vrlo su se lako mogli naći na nikad objavljenim „crnim listama“ koje su nerijetko značile potpunu isključenost iz kinematografskog svijeta. Kako bi izbjegli situacije u kojima bi izgubili posao i nikada ga više ne pronašli u struci, mnogi autori podliježali su „kolektivnoj autocenzuri“. Premda su takve situacije bile rijetke, dolazilo je i do potpunog zabranjivanja filmova, što se primjerice dogodilo dokumentarnom filmu Borisa Benažića *Zametni trag* iz 1972. godine, dok su neki filmovi poput *Recitala* (1972.) i *Splendid isolation* (1973.), oba u režiji Petra Krelje, bila „bunkerirana“, odnosno uklonjena iz javnosti (Škrabalo 2008: 120).

„Količinski gledano, sedamdesetih godina u hrvatskom filmu dominirali su više ili manje korektno ili čak atraktivno snimljeni i montirani socijalni feljtoni o suvremenim društvenim pojavama prilično marginalnog značaja, u kojima se često fingirala stanovita kritičnost koja je rijetko koga uzbuđivala, ali su pružali i vjerodostojan uvid u svakodnevlje. Po svom duhu oni su se nadovezivali na orijentaciju iz prethodnog desetljeća kojoj su većinom davali ton solidni feljtonistički filmovi iz suvremenih društvenih odnosa Fadila Hadžića. Premda postoje razlike u darovitosti ili šarmu među filmovima ovoga razdoblja u razvoju hrvatskoga filma, ipak im je zajednička stanovita površnost ili shematičnost u pristupu životu oko sebe. Možda je takva situacija specifične kolektivne autocenzure bila dobar povod za kreativni predah jednoga Golika (*Živjeti od ljubavi*, 1973), Vrdoljaka (*Deps*, 1974), Mimice (*Posljednji podvig diverzanta Oblaka*, 1978) ili Tanhofera (*Bablje ljeto*, 1970)“ (Škrabalo 2008: 126).

⁸ http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=275

Unatoč svim nedaćama hrvatska kinematografija uspjela je tih godina izroditi filmove i autore koji su na većini top ljestvica uvjerljivo držali prva mjesta. Neke od tih top lista nalazile su se u filmskom časopisu *Hollywood* – za potrebe istraživanja pronađene u knjizi Ive Škrabala *Hrvatska filmska povijest: kratko (1896-2006)* – a rađene su prema izborima filmskih kritičara. Na top listi „Najbolji hrvatski redatelji prema izboru kritičara“⁹ prvo mjesto zauzeo je Krešo Golik, a slijede ga Branko Bauer i Ante Babaja. Od ukupno 25 redatelja koji se nalaze na ovoj listi, svoje mjesto, odnosno 20., među 24 muškarca, zauzela je ipak i jedna žena, Snježana Tribuson. U istom broju časopisa objavljena je i lista od 25 najboljih hrvatskih filmova svih vremena, čije je prvo mjesto zauzeo film *Tko pjeva, zlo ne misli* Kreše Golika iz 1970. a 11. mjesto zauzela je još jedna Golikova uspješnica *Imam 2 mame i 2 tate* iz 1968. (Škrabalo 2008: 103-104).

Od pojave prvoga igranog filma u Hrvatskoj, *Brcko u Zagrebu* (1917.) Arsena Massa, do pojave prvoga igranog filma u režiji žene, prošlo je više od 60 godina. Čast da postane prva hrvatska redateljica igranog filma u povijesti hrvatske kinematografije pripala je filmskoj i televizijskoj redateljici Ljiljani Jojić. Ona je rođena 28. listopada 1940. godine u Bileći (Bosna i Hercegovina), diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu te magistrirala sociologiju književnosti na sveučilištu Essex u Velikoj Britaniji. Svoj prvi film režirala je 1969. godine, a radilo se o dokumentarnom filmu *Zeleni Juraj*, o blagdanu Svetog Jurja. Do 1990. godine Jojić je radila kao samostalna umjetnica, a zatim se zapošljava na Hrvatskoj radioteleviziji gdje radi sve do odlaska u mirovinu 2002. I nakon toga nastavlja suradnju s televizijom i režira serijal *Skica za portret* (2007.). U svojoj karijeri režirala je preko 1000 dokumentarnih filmova, TV reportaža i emisija kulturnog i obrazovnog sadržaja, koje je često i montirala i potpisivala scenarij.¹⁰ *Priko sinjeg mora* (1979.) njezin je prvi i jedini igrani dugometražni film, dječjeg žanra, u produkciji „Zagreb filma“, čiji scenarij potpisuje hrvatski književnik i scenarist Kruno Quien. Film je zapravo kompilacija nekoliko ranije snimljenih kratkometražnih filmova, a glumačku postavu čine Pavle Vuisić, Antonela Marinović, Branko Juras, Božo Barac, Dino Dvornik i drugi. Glazbu potpisuje Boris Jojić, montažu Milica Borojević, scenografiju Antoaneta Pasinović dok su se kamerama bavili Vjenceslav Orešković, Nikola Majdak i Petar Lalović.¹¹ Jojić je ostala jedina redateljica igranoga dugometražnog filma u Hrvatskoj sve do devedesetih godina dvadesetog stoljeća.

⁹ Anketa *Hollywooda*, br. 50/1999: 103-104.

¹⁰ <https://obljetnica.hrt.hr/leksikon/j/jojic-ljiljana/>

¹¹ http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=6

4. Hrvatski igrani dugometražni film od osamostaljenja do danas (1990.-2020.)

Kada se spomenu Republika Hrvatska i 90-e godine u istom kontekstu, najčešća i potpuno logična asocijacija jest Domovinski rat. Nakon raspada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ), Republika Hrvatska postala je samostalna i suverena država, što nije odgovaralo pojedinim stranama. Kako bi se to spriječilo, sredinom 1991., započeo je rat Hrvatske i neprijatelja povedenih iz Beograda, uz pomoć Jugoslavenske narodne armije (Škrabalo 2008: 167).

Prvi vidljivi znak zahuktavanja Domovinskog rata, koji se odrazio na filmsku industriju, očitovao se 26. srpnja 1991. godine, otkazivanjem 38. Filmskog festivala u Puli, što se dogodilo prvi put u povijesti festivala, a nije se ponovilo do danas (ibid.). Tadašnji predsjednik Vijeća festivala bio je redatelj Antun Vrdoljak, koji je podržao odluku o otkazivanju, a time je, nakon 37 godina postojanja, otkazan najvažniji društveni događaj u hrvatskoj kinematografiji (Pavičić 2011: 13-14). U razdoblju od 1991. do 1995., odnosno u vrijeme Domovinskog rata, na koji je, između ostalog, odlazila većina novca, kinematografije je bila u zastoju jer za nju novaca nije bilo. Prednost u realizaciji tih godina imali su projekti započeti prije rata, a uz njih i uz pomoć državnog sufinanciranja snimljeno je samo nekoliko filmova ratne tematike. Jedan od tih filmova bila je *Kontesa Dora* (1993.), do tada najsloženiji pothvat redatelja Zvonimira Berkovića, koji je, iako snimljen pet godina ranije, do gledatelja dospio tek 1998. godine (Škrabalo 2008: 169). Uz filmove *Cijena života* Bogdana Žižića i *Vukovar se vraća kući* Branka Schmidta, među prvim filmovima s motivima rata, 1993. pojavio se i jedan u režiji žene, *Vrijeme za...* Oje Kodar, poznate i kao Olga Palinkaš. Ovaj igrani dugometražni film, redateljski prvijenac Oje Kodar, snimljen je u talijansko-hrvatskoj produkciji (RAI Tre, Jadran film, Ellepi film), a u glavnim ulogama našli su se Nada Gačešić-Livaković, Zvonimir Novosel, Ivan Brkić, Duško Valentić i dr.¹²

Neposredno nakon završetka rata, u Hrvatskoj se pojavljuju filmovi također ratne tematike, ali u žanru komedije. Veliki uspjeh postigao je dugometražni prvijenac Vinka Brešana *Kako je počeo rat na mom otoku* iz 1996., ali ni njegov *Maršal* iz 1999. godine, također komedija s ratnom tematikom, nije prošao nezapaženo. Također 1996. pojavljuje se i igrani dugometražni prvijenac, danas jedne od najzaposlenijih i najpoznatijih hrvatskih redateljica, Snježane Tribuson, *Prepoznavanje*, okarakteriziran kao ratna drama. Hrvatska radiotelevizija pobrinula

¹² http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=229

se za produkciju ovog filma, a scenarij je napisala Maja Gluščević. Glumačku postavu činili su Nataša Dorčić, Zoran Čubrilo, Milan Štrljić, Goran Višnjić, Mustafa Nadarević i dr.¹³ Igrani dugometražni filmovi ratne tematike snimani su i godinama nakon završetka rata. U ženskoj režiji pojavio se još jedan film s tematikom iz Domovinskog rata, *Korak po korak* (2011.) Biljane Čakić-Veselić, u žanru ratne drame. U filmu, u vrijeme Domovinskog rata upoznajemo Vjeru Kralj (Ksenija Marinković) kojoj sin odlazi na prvu crtu, a ona vlastiti život stavlja na kocku kako bi ga zaštitila.¹⁴ Tema rata u hrvatskoj kinematografiji očito nije iscrpljena pa se igrani filmovi takve tematike snimaju još i danas. Među novijim produkcijama valja istaknuti *Broj 55* (2014.) u režiji Kristijana Milića, *Zvizdan* (2015.) Dalibora Matanića i *General* (2019.) Antuna Vrdoljaka.

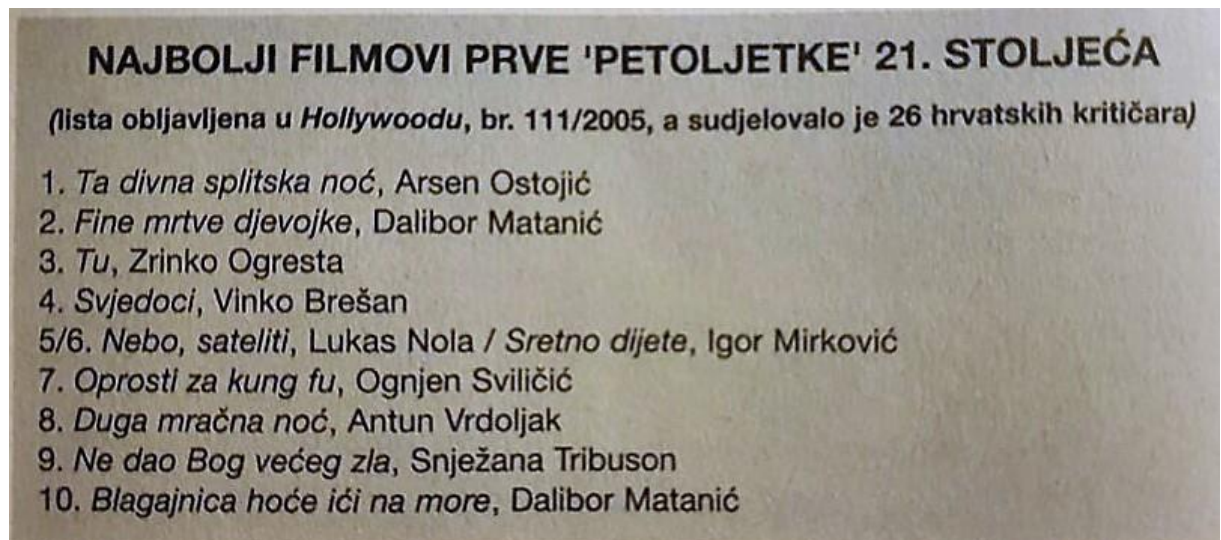
Dva žanra zauzimaju posebno mjesto u hrvatskom filmu kao najzastupljenija jer ih najradije biraju i redatelji i redateljice, a to su drama i komedija. Žanrovski su vrlo prilagodljivi i mogu se spojiti s bilo kojim podžanrom, kao što je primjerice ratna drama, romantična komedija pa čak i drama/komedija. Za romantične komedije u hrvatskom filmu, kada govorimo o ženskoj režiji, zaslužna je Snježana Tribuson, s obzirom na to da su od njezina četiri filma režirana od 1990. do 2020., tri upravo romantične komedije, i to vrlo uspješne. Drama je svakako najzastupljeniji žanr hrvatskog filma. Prema Nikši Sviličiću i njegovoj knjizi *Programiranje igranog filma 2*, u razdoblju od 1992. do 2012. snimljeno je 97 drama od ukupno 144 filma (Sviličić 2016: 19). Također, prema istraživanju provedenom u istraživačkom dijelu ovoga diplomskog rada, dokazano je kako i žene kada režiraju najradije biraju dramu. U razdoblju od 1990. do 2020., od ukupno 17 filmova u režiji žena i 8 zastupljenih žanrova, snimljeno je čak 11 drama, od kojih su 4 čiste, 3 ratne, po jedna povijesna i erotska drama te 2 drame/komedije. Iako nije toliko zastupljena kao drama, komedija je svakako jedan od žanrova koji garantiraju uspjeh i zaradu u kinima. Od tri najgledanija hrvatska filma koja su imala najveću gledanost na premijernim prikazivanjima dva su filma Vinka Brešana *Kako je počeo rat na mom otoku* (1996.) i *Maršal* (1999.) te film *Što je muškarac bez brkova*, redatelja Hrvoja Hribara iz 2005. godine (Pavičić 2011: 40-42).

Početak 21. stoljeća, koje je nazvano i „Novo vrijeme hrvatskog filma“, pojavljuju se novi filmovi, novi redatelji – ali i redateljice. Akademija dramske umjetnosti u Zagrebu u to je vrijeme stvarala nova redateljska imena koja će vrlo brzo početi snimati neke od najpoznatijih hrvatskih filmova. Primjerice, Dalibor Matanić 1998. godine prekida svoje obrazovanje na Akademiji dramske umjetnosti da bi već 2000. godine debitirao s jednom od najpoznatijih i

¹³ http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=53

¹⁴ http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=328

najuspješnijih hrvatskih komedija *Blagajnica hoće ići na more*, s Dorom Polić, Ivanom Brkićem i Ninom Viočić u glavnim ulogama. Samo dvije godine kasnije režira također izrazito uspješan film, ovaj put triler/dramu *Fine mrtve djevojke* s temom homofobije i netolerancije te tragičnim završetkom (Škrabalo 2008: 146).

Slika 4.1. Lista „Najbolji filmovi prve 'petoljetke' 21. stoljeća“

Slika 4.1. prikazuje listu „Najbolji filmovi prve „petoljetke“ 21. stoljeća“ objavljenu u časopisu *Hollywood* (br. 111/2005), u kojoj je sudjelovalo 26 kritičara. Od 10 filmova koji se nalaze na listi našao se i jedan u režiji žene, *Ne dao Bog većeg zla* Snježane Tribuson, nostalgična komedija iz 2002. godine, smještena u 60-e i 70-e godine prošlog stoljeća (Škrabalo 2008: 244).

5. Redateljice hrvatskoga igranog dugometražnog filma (1990.-2020.)

Kao što smo već naveli, prva redateljica igranoga dugometražnog filma u povijesti hrvatskog filma bila je Ljiljana Jojić, a pojavila se 1979. s filmom *Priko sinjeg mora*, ustvari kompilacijom nekoliko ranije snimljenih kratkometražnih filmova. Od tada pa sve do 1993. i Oje Kodar, nijedna se žena u Hrvatskoj nije upustila u snimanje igranoga cjelovečernjeg filma. U vrijeme Domovinskog rata i netom nakon njega, počinju se pojavljivati redateljice, svakih nekoliko godina po jedna. U periodu od 30 godina pojavilo se svega 14 redateljica dugometražnoga igranog filma, i 17 filmova. Konačno, početkom 21. stoljeća, redateljice cjelovečernjih filmova pojavljuju se sve češće.

Prva od njih bila je dugogodišnja suradnica Orsona Wellesa, Oja Kodar. Njezin dugometražni prvijenac *Vrijeme za...* ratna je drama, snimana u vrijeme Domovinskog rata u Hrvatskoj. Tri godine kasnije pojavljuje se i ratna drama Snježane Tribuson *Prepoznavanje*, njezin prvi i jedini igrani cjelovečernji film u žanru drame. Sljedeća dva cjelovečernja igrana filma pojavila su se u poslijeratnom razdoblju, također u režiji Snježane Tribuson, ali ovaj put u žanru romantičnih komedija, *Tri muškarca Melite Žganjer* (1998.) i *Ne dao Bog većeg zla* (2002.). Tribuson je u razdoblju od 1990. do 2020. režirala još jednu romantičnu komediju, 14 godina nakon svoje posljednje režije cjelovečernjeg filma, *Sve najbolje* (2016.).¹⁵

Nakon filma *Ne dao Bog većeg zla*, hrvatska kinematografija ponovno je morala čekati na cjelovečernji film u ženskoj režiji. Devet godina nakon posljednjeg filma i petnaestak godina nakon rata, ponovno se pojavljuje jedna ratna drama. *Korak po korak* (2011.), jedini igrani dugometražni film redateljice Biljane Čakić-Veselić, u produkciji Inter filma i Hrvatske radiotelevizije. Iste godine na dugometražnom filmu debitira i redateljica Irena Škorić, s prvom hrvatskom erotskom dramom *7seX7*, za koju je napisala i scenarij, a koja se sastoji od sedam priča o pet muško-ženskih parova te jednom žensko-ženskom i jednom muško-muškom paru.¹⁶

Već sljedeće godine pojavljuje se još jedna debitantica na igranom dugometražnom filmu, Vlatka Vorkapić s filmom *Sonja i bik*, romantičnom komedijom u kojoj dvoje ljudi spaja ljubav prema bikovima, ali na različite načine. U godini 2014. pojavio se samo jedan dugometražni film u ženskoj režiji i to jedini dugometražni film u filmografiji Vanje Sviličić, *Zagreb Cappuccino*, drama koja govori o dvjema ženama na pragu četrdesetih koje su u potrazi za srećom. Godine 2015. na cjelovečernjem filmu debitira Ivona Juka, filmom *Ti mene nosiš*, o

¹⁵ <http://hrfilm.hr/baza.php?action=1>

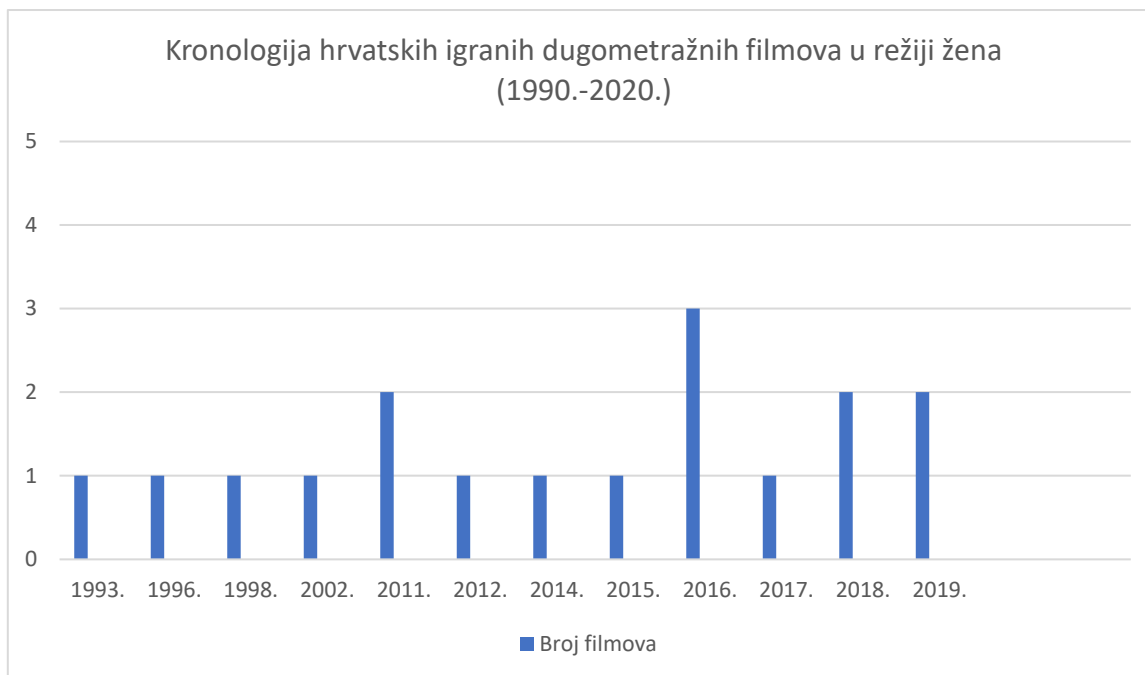
¹⁶ <https://www.havc.hr>

zategnutim odnosima očeva i kćeri. U 2016. godini žene su režirale najviše igranih cjelovečernih filmova, ukupno njih tri, što je najviše u jednoj godini istraživanog perioda. Uz već spomenuti film *Sve najbolje*, svoj dugometražni prvijenac režira Hana Jušić, *Ne gledaj mi u pijat* s kojim je na Pulskom filmskom festivalu 2017. osvojila ukupno šest nagrada, među kojima se nalaze Zlatna arena za režiju i Nagrada za najbolji hrvatski dugometražni film.¹⁷ Kao debitantica u igranom dugometražnom filmu, pojavljuje se i Katarina Zrinka Matijević, s filmom *Trampolin* o zategnutim odnosima, slično kao kod *Juke*, samo između majka i kćeri.

U 2017. godini pojavio se samo jedan dugometražni film u ženskoj režiji, ponovno debitantski, *Uzbuna na Zelenom Vrh* redateljice Čejen Černić, snimljen prema istoimenom dječjem romanu Ivana Kušana, a čiji je glavni junak Ratko Milić-Koko. Godine 2018. kinematografski su obilježile dvije drame/komedije. Barbara Vekarić debitirala je filmom *Aleksi* dok Sara Hribar, u korežiji s Markom Šantićem, snima film *Lada Kamenski*. Posljednja godina u kojoj se bilježe filmovi u režiji žena, bila je 2019. kada su snimljena samo dva filma. Dokumentarno-igrana dugometražna povijesna drama *Dnevnik Diane Budisavljević*, prvijenac je redateljice Dane Budisavljević koji je osvojio čak šest nagrada na Pulskom filmskom festivalu 2019. godine. Uz njega, 2019. godine publici je predstavljen i prvi hrvatski znanstveno-fantastični film za djecu, *Moj dida je pao s Marsa* u režiji Marine Andree Škop¹⁸ i Dražena Žarkovića.

¹⁷ <https://www.havc.hr>

¹⁸ Marina Andree Škop rođena je u Sarajevu (BiH), ali se još kao srednjoškolka preselila u Zagreb gdje je i diplomirala na studiju montaže na Akademiji dramske umjetnosti. Škop danas svojom montažom, produkcijom i režijom uvelike pridonosi hrvatskoj kinematografiji.

Graf 5.1. Kronologija hrvatskih igranih dugometražnih filmova u režiji žena (1990.-2020.)

U nastavku ovog poglavlja predstaviti ćemo sve hrvatske redateljice koje su režirale u posljednjih 30 godina, odnosno u razdoblju od 1990. do 2020. Uz biografije svih 14 redateljica, metodom analize sadržaja istražiti ćemo i njihovu medijsku prezentaciju. Kao uzorak, odabrana su tri hrvatska najčitanija portala (Dnevnik.hr, Večernji.hr, 24sata.hr).¹⁹ Upisom ključnih riječi (ime/na i prezime/na) u tražilice na pojedinom portalu, utvrditi ćemo kakve se teme i tekstovi povezuju i predstavljaju pojedinu redateljicu. Profili redateljica izloženi su kronološki, prema godinama snimanja njihovih filmova, od najstarijeg prema najnovijem, a uz biografije pružiti ćemo uvid u sinopsise i uspjehe njihovih filmova.

5.1. Oja Kodar (Olga Palinkaš)

Oja Kodar hrvatska je glumica, scenaristica, redateljica i kiparica rođena 1941. godine u Zagrebu kao Olga Palinkaš. Kodar je postala šire poznata zbog svoje prisnosti s američkim glumcem, redateljem, scenaristom i producentom Orsonom Wellesom. Tada još kao Olga Palinkaš, Wellesa je upoznala na snimanju njegovog filma *Proces*. Iako je bio u braku sa svojom trećom ženom, Welles se ne samo zaljubio u Olgu Palinkaš, nego joj i nadjenulo ime Oja Kodar. Kodar je sa svega dvadesetak godina, još kao studentica kiparstva, radila na

¹⁹ <https://rating.gemius.com/hr/tree/8>

Televiziji Zagreb, a prve kinematografske korake učinila je kao glumica isključivo u filmovima Orsona Wellesa. Osim ispred kamere, Kodar je surađivala i iza nje, većinom kao koredateljica i koscenaristica; prvi film na kojem je potpisana u tim ulogama bio je dokumentarni film *Istine i laži*, preveden i kao *F kao falsifikat* (1973.), što je ujedno bio i posljednji završeni film Orsona Wellesa. Kodar prvi put potpisuje samostalnu režiju u američkom filmu *Jaded* (1989.), cjelovečernjoj igranoj drami, za koji je samostalno potpisala i scenarij. Svoje hrvatske korijene dokazala je u svojem jedinom hrvatskom dugometražnom filmu *Vrijeme za...* iz 1993. godine, opisivanom kao „najproblematičniji, najanaliziraniji i najkontroverzniji“ u njenoj filmografiji.²⁰

Slika 5.1.1. Oja Kodar (Olga Palinkaš)

Vrijeme za... igrani je dugometražni film iz 1993. godine u režiji i prema scenariju Oje Kodar. Film je sniman u vrijeme Domovinskog rata u Hrvatskoj, stoga ne iznenađuje da je u pitanju upravo ratna drama, a snimljen je u koprodukciji talijanskih „RAI Tre“ i „Ellepi film“ te hrvatskog „Jadran filma“. Glazbu za film radio je Franco Piersanti, montažu Nina Palinkaš, scenografiju Ivo Musnjak i Nenad Pečur, a kostimografiju Jelana Matić-Mihalić. Glavne uloge u filmu tumače Nada Gačešić-Livaković, Zvonimir Novosel, Ivan Brkić, Duško Valentić, Đorđe Rapajić, Franjo Jurčec, Andrea Baković, Slavko Brankov, Edo Peročević, Damir Mejovšek, Vinko Kraljević i Jasna Palić.

U filmu upoznajemo samohranu majku Mariju (Nada Gačešić-Livaković) koja sa svojim sinom Darkom (Zvonimir Novosel) živi u jednom razrušenom hrvatskom selu koje su zauzeli pripadnici srpske vojske. U žarištu rata i bombardiranja sa sviju strana, Marija, iako inače ne kontaktira s Darkovim ocem, odlučna je i želi sina poslati k ocu u Njemačku. Darko pak ne želi

²⁰ <https://offns.rs/off-screen/film/zene-nase-kinematografije-oja-kodar/>

napustiti Hrvatsku usred rata i želi se priključiti hrvatskoj vojsci u obrani zemlje. Kada ga Marija otprati na vlak za Njemačku, Darko bježi iz vlaka „na prvu crtu“. Četnici ubrzo napadaju kuću u koju su se skrili hrvatski vojnici i Darko pogiba, barem svi tako misle. Marija nakon sinovog sprovoda želi sina pokopati u njihovom rodnom selu Vidovu, gdje ju vozi lokalni švercer, ali kako kombijem ne mogu dalje od srušenog mosta, on je tamo ostavlja. Marija vuče lijes kroz selo i nailazi na seoskog pjesnika Nikolu (Đorđe Rapajić), srpskoga podrijetla koji joj pomogne da odvuče lijes na groblje. Tamo su prisiljeni sakriti se u grob od bombi, a kasnije ih pronalaze četnici koji pokušaju silovati Mariju. Nikola ih sve ubija, ali ga jedan pritom ranjava, a Marija ga stavlja na tačke umjesto lijesa i vozi kroz selo. Za to vrijeme Darko, koji je ipak preživio četnički napad, doznaje kamo mu se majka zaputila i kreće za njom. Film završava dirljivim ponovnim susretom majke i sina.²¹

Slika 5.1.2. Scena iz filma „Vrijeme za...“

5.1.1. Medijska prezentacija Oje Kodar

Metodom analize sadržaja 3 najčitanija hrvatska portala (Dnevnik.hr, Večernji.hr, 24sata.hr), istražili smo medijsku prezentaciju Oje Kodar. Upisom ključnih riječi „Oja Kodar“ u tražilicu pojedinog portala otvorilo se ukupno 7 rezultata na 2 portala. Pretraga na portalu Dnevnik.hr nije dala rezultata.

Portal Večernji.hr ponudio je svega 3 rezultata, od kojih se u 2 Oja Kodar povezuje s redateljem Orsonom Wellesom dok se u jednom, rad srpskog redatelja Predraga Antonijevića, u jednoj rečenici uspoređuje s Kodarinim radom. „Pogledali smo 'Daru iz Jasenovca'! Užas

²¹ http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=229

ustaških zločina prikazan je na katastrofalan način“,²² „Orson Welles i Oja Kodar u svojoj su garaži pokušavali dovršiti film“,²³ „Oja Kodar: Ne dam snimke Orsona Wellesa dok ne pokažu budžet!“²⁴, naslovi su na spomenutom portalu, od kojih su 2 članka i jedna recenzija. U recenziji filma *Dara iz Jasenovca* (2021.), Kodar se spominje samo u kontekstu usporedbe redatelja recenziranog filma, Predraga Antonijevića, s redateljskim radom Oje Kodar. Preostala 2 ponuđena članka tiču se razgovora s Ojom Kodar i njezinog filma u korežiji s Orsonom Wellesom *Druga strana vjetra* koji je u vrijeme izlaska članka (2011.) bio još nedovršen, a 2018. premijerno je prikazan na Filmskom festivalu u Veneciji.²⁵

Najviše rezultata (4) ponudio je portal 24sata.hr, ali u sva četiri glavni akter bio je Orson Welles. „Redatelj je bio lud za Ojom i po Primoštenu je varao groficu...“²⁶, „Nju je volio najviše: Wellesa je očarala Zagrepčanka Oja Kodar“, „Sam protiv Hollywooda: Orsona Wellesa nema već 35 godina...“, „Muza Orsona Wellesa: Tražim 21 milijun kuna za njegovu vilu“, naslovi su koji se pojavljuju na portalu 24sata.hr. Tekstovi članaka vrlo su slični dok su slike identične, čak složene istim redoslijedom. Redateljski rad Oje Kodar spominje se tek u kontekstu, u jednom od četiri članka: „Iako je zahvaljujući njemu i sama snimila dva dugometražna filma „Jaded“ i „Vrijeme za...“, ipak je njezina prva ljubav ostalo kiparstvo“, ali i te je zasluge preuzeo Welles.²⁷

5.2. Snježana Tribuson

Snježana Tribuson jedna je od najpoznatijih hrvatskih redateljica i scenaristica, rođena u Bjelovaru, 8. veljače 1957. godine. Diplomirala je na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu na kojoj i radi od 2004. godine kao profesorica. Tribuson piše scenarije i režira brojne emisije, serije i televizijske drame za Hrvatsku radioteleviziju od 1981. godine. U svoju redateljsku filmografiju upisala je kratke filmove *Svjetski rekord* (1981.), *Željezni krevet* (1982.), *Najmanji grad na svijetu* (1993.), *Pod vedrim nebom* (2005.), *Tri ljubavne priče* (2007.); televizijske filmove *Kako preživjeti do prvog* (1986.), *Terevenka* (1987.), *Bez trećeg* (1988.), *Lude gljive* (1990.), *Mor* (1991.), *Mrtva točka* (1995.), *Crna kronika ili Dan žena* (2000.); i televizijske serije *Poštanski sandučić* (1982.) i *Odmori se, zaslužio si* (2006.-2014.). Snježana Tribuson

²² <https://www.vecernji.hr/kultura/pogledali-smo-daru-iz-jasenovca-uzas-ustaskih-zlocina-prikazan-je-na-katastrofalan-nacin-1470693>

²³ <https://www.vecernji.hr/kultura/orson-welles-i-oja-kodar-u-svojoj-su-garazi-pokusavali-dovrsiti-film-1266630>

²⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/oja-kodar-ne-dam-snimke-orsona-wellesa-dok-ne-pokazu-budzet-244565>

²⁵ https://www.vecernji.hr/pretraga?query=oja+kodar&order=-publish_from&date_from=&date_to=

²⁶ <https://www.24sata.hr/show/redatelj-je-bio-lud-za-ojom-i-po-primostenu-je-varao-groficu-693233>

²⁷ <https://www.24sata.hr/trazi?query=oja%20kodar>

sestra je akademika, proznog pisca, scenarista i redatelja Gorana Tribusona, a u braku je s hrvatskim filmskim teoretičarom Hrvojem Turkovićem. U periodu od 1990. do 2020. godine Tribuson je bila najzaposlenija hrvatska redateljica i režirala čak četiri filma, što je čini predvodnicom u ženskoj režiji tih godina. Režirala je dugometražni prvijenac, ratnu dramu *Prepoznavanje* (1996.) i tri romantične, vrlo uspješne komedije, *Tri muškarca Melite Žganjer* (1998.), *Ne dao Bog većeg zla* (2002.) i *Sve najbolje* (2016.).²⁸

Slika 5.2.1. Snježana Tribuson

Prepoznavanje je redateljski dugometražni prvijenac Snježane Tribuson iz 1996. godine, u produkciji Hrvatske radiotelevizije. Za ovu ratnu dramu scenarij potpisuje Maja Gluščević, glazbu Davor Rocco, montažu Vesna Štefić, scenografiju Velimir Domitrović, a kostimografiju Vjera Ivanković.

U filmu upoznajemo djevojku Anu (Nataša Dorčić) koja nekoliko godina nakon Domovinskog rata pokušava zaboraviti ratne traume. Jednoga dana Ana u zagrebačkoj slastičarnici prepoznaje Mihajla (Zoran Čubrilo), koji joj je tijekom rata ubio majku i baku, a nju silovao. I on prepozna Anu i počne ju pratiti pa Ana u strahu zove policiju i slučaj preuzima inspektor Marko Kovač (Milan Štrljić). Inspektor ne vjeruje Ani te kao i njezin dečko Ivan (Goran Višnjić) uvjerava Anu da si ona sve to umišlja uslijed posttraumatskoga stresnog poremećaja. Ana svima prešućuje silovanje, kao i to da je bila u drugom stanju i pobacila, pritom ne znajući čije je dijete. Situacija se komplicira kada Mihajlo jedne noći napada Anu, a Ivana koju je pokušao obraniti, pretuče i otme. Kada Ivana nađu ubijenog na Savskom nasipu, Ana odluči pobjeći baki na more, što joj savjetuje otac, ratni invalid (Mustafa Nadarević),

²⁸ <https://obljetnica.hrt.hr/leksikon/t/tribuson-snezana/>

Mihajlo je prati odlučan u namjeri da je ubije. Kada inspektor Kovač shvaća da je Ana pobjegla policajcima koji su je trebali čuvati, kreće za njom te ubija Mihajla dok se on obračunava s Anom na barci.

Film je nagrađen na 43. Pulskom filmskom festivalu Zlatnom arenom za glazbu (Davor Rocco) i za montažu (Vesna Štefčić) i Velikom zlatnom arenom za najbolju glavnu žensku ulogu (Nataša Dorčić).²⁹

Slika 5.2.2. Scena iz filma „Prepoznavanje“

Tri muškarca Melite Žganjer komedija je iz 1998. godine čiji scenarij i režiju potpisuje Snježana Tribuson. Film je snimljen u produkciji Kvadar i Hrvatske radiotelevizije, glazbu za film radio je Darko Rundek, montažu Marina Barac, scenografiju Velimir Domitrović, kostimografiju Vesna Pleše. U ovom nagrađivanom ostvarenju, glavne uloge tumače Mirjana Rogina, Goran Navojec, Ivo Gregurević, Filip Šovagović i drugi, a naslov filma već daje naslutiti radnju.

Melita Žganjer je simpatična i pomalo bucmasta žena srednjih godina koju već neko vrijeme muče ljubavni problemi, konkretno ne može pronaći muškarca svog života. Melita sa svojom cimericom Višnjom (Suzana Nikolić), mladom i zgodnom koketom, radi u slastičarnici u centru Zagreba, u koju svakodnevno svraća i dostavljač Janko (Goran Navojec), šutljiv i samozatajan tip, kojemu se Melita jako sviđa, ali je previše sramežljiv da joj to kaže. S Melitom i Višnjom u kući stanuje i Eva (Sanja Vejnović), policajka pomalo opakog izgleda, koja vreckastoj Višnji i lakovjernoj i plašljivoj Meliti, dođe poput mame. Eva odvodi Melitu na večeru s kolegama s posla kako bi upoznala nekoga, ali Melita tamo upoznaje tek Juru (Ivo Gregurević), šarmera i ženskara koji samo traži mjesto gdje će prespavati jer ga je netom prije

²⁹ http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=53

žena izbacila iz stana zbog afera. Jedina nada koja Meliti pruža vjeru da postoji savršen muškarac jest španjolska sapunica *Robinja ljubavi*, koju ona gotovo religiozno svakodnevno prati. Melita je uvjerenjena da je Juan (Filip Šovagović) u stvarnom životu, upravo onakav kakvoga ga prikazuju u seriji, savršen muškarac, bez ijedne mane, koji bi učinio sve za ženu koju voli. Kada se na snimanju serije razuvjeri u savršenu Juanovu sliku, koju je sama sebi kreirala, i shvati da je on samo bahati i arogantni glumac, Melita bježeći nalijeće na Janka, oni si napokon priznaju osjećaje, a naposljetku se i vjenčaju.

Tribuson je za ovaj film nagrađena Zlatnom arenom za scenarij, scenografiju, montažu, epizodnu žensku (Suzana Nikolić) i epizodnu mušku ulogu (Ivo Gregurević), kao i nagradu kritike Oktavijan, a Mirjana Rogina dobila je nagradu Breza za najbolje debitantsko ostvarenje.³⁰

Slika 5.2.3. Scena iz filma „Tri muškarca Melite Žganjer“

Ne dao Bog većeg zla dugometražni je film iz 2002. godine, koji je u režiji Snježane Tribuson, nastao prema istoimenom romanu njezinoga brata Gorana Tribusona, ujedno i scenarista filma. Film je sniman u produkciji Maxima i Hrvatske radiotelevizije, montažu u filmu potpisuje Marina Barac, scenografiju Velimir Domitrović, kostimografiju Lada Gamulin, a za snimanje je bio zadužen Goran Trbuljak. Za glazbu u filmu pobrinuo se glazbenik Darko Rundek.

Priča prati zgone i nezgone te odrastanje glavnog junaka Siniše Ančića (Filip Ćurić/Luka Dragić) i njegove obitelji, tijekom 60-ih i 70-ih godina. Sinišin otac Branko (Ivo Gregurević) glava je obitelji koji stalno ponavlja kako je u kući sve njegovo i kako ih hrani i oblači, a ništa mu se ne vraća te je zbog toga stalno mrzovoljan. Njegova supruga, domaćica Nevenka

³⁰ http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=63

(Mirjana Rogina), blaga i puna razumijevanja za sve ukućane, uključujući i njenog brata Emila (Goran Navojec) koji živi s njima, ali samo dangubi i nerijetko se bavi ilegalnim poslovima. U kući stanuje i Brankova mama, baka Ruža (Semka Sokolović-Bertok) koja neprestano prigovara Nevenkinom održavanju kuće i kuhanju. Budući da na početku filma upoznajemo Sinišu i njegove vršnjake kao djecu, tumače ih Filip Ćurić, Katarina Fabičević, Simona Kostih, Ozren Martinović i Iva Šoštarić, dok kasnije njihove likove tumače Luka Dragić, Vesna Potelj, Hana Hegedušić, Bojan Navojec i Dora Fišter.

Film je osvojio nekoliko nagrada, od kojih ni jedna nije otišla u ruke Snježane Tribuson, ali je njezin brat dobio Zlatnu arenu za najbolji scenarij, zatim Marina Barac Zlatnu arenu za montažu dok je Ivo Gregurević nagrađen Zlatnom arenom za najbolju glavnu mušku ulogu.³¹

Slika 5.2.4. Scena iz filma „Ne dao Bog većeg zla“

Sve najbolje posljednji je igrani dugometražni film Snježane Tribuson u istraženom periodu, romantična komedija iz 2016. godine u produkciji Kinorame i Hrvatske radiotelevizije. Scenarij potpisuje također Snježana Tribuson, glazbu Dinko Appelt, montažu Marina Barac, scenografiju Željka Burić, a kostimografiju Ivana Zozoli Vargović.

Na samom početku filma upoznajemo Vericu (Ksenija Marinković), sredovječnu, usamljenu slastičarku koja nikada nije toliko zaposlena kao u vrijeme Božića. Također na početku upoznajemo i Brankicu (Renata Pokupić), opernu pjevačicu, koja se nakon prekida sa samodopadnim Mislavom (Goran Bogdan), vraća iz Berlina u selo nadomak Zagreba, kako bi pomagala ocu Tomi (Bogdan Diklić). U zagrebačkom HNK u tijeku je priprema opere *Don Giovanni*, povodom koje i operni pjevač Gabriel Diego Martin (Ozren Grabarić), dolazi u Zagreb i upoznaje Vericu u slastičarnici u kojoj ona radi. Nakon što se nekoliko zaposlenika

³¹ http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=46

HNK, uključujući i glavnu pjevačicu, zarazi gripom, Brankica priskače u pomoć i odluči nastupiti s Martinom. Verica pak u bolnici, gdje joj se sestra Lucija (Jasna Bilušić) liječi od raka, upoznaje majstora Ljubu (Goran Navojec), s kojim dogovara bojanje stana. Ljubo Verici ulijeva lažnu nadu da bi on mogao biti „onaj pravi“, ali je ubrzo upoznaje sa svojom zaručnicom i djecom. Verica potišteno hoda Zagrebom i ne pazeći prelazi cestu, a Tomo skreće s puta da je ne pregazi. Film završava premijerom opere *Don Giovanni*, na kojoj započinju dvije ljubavne veze, Martinova i Brankičina te Tomina i Veričina.

Na 63. Pulskom filmskom festivalu ovaj je film nagrađen Zlatnim arenama za scenografiju (Željka Burić), kostimografiju (Ivana Zozoli Vargović), vizualne efekte (Saša Budimir, Ratimir Rakuljić i Lada Skorin), za najbolju sporednu mušku ulogu (Goran Navojec), a nagradom Breza za najboljeg debitanta nagrađena je Renata Pokupić.³²

Slika 5.2.5. Scena iz filma „Sve najbolje“

5.2.1. Medijska prezentacija Snježane Tribuson

Metodom analize sadržaja 3 najčitanija hrvatska portala (Dnevnik.hr, Večernji.hr, 24sata.hr), istražili smo medijsku prezentaciju Snježane Tribuson. Upisom ključnih riječi „Snježana Tribuson“, u tražilicu pojedinog portala, nudi se ukupno 25 rezultata, na sva 3 portala.

Portal Dnevnik.hr, upisom ključne riječi „Tribuson“, nudi ukupno 8 rezultata, od kojih se većina odnosi na film *Sve najbolje*. Dva članka povezana su s preminulim glumcima, koji su često imali glavne uloge u Tribusoninim projektima. „Oproštaj od voljenog glumca: Posljednji

³² http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=410

isprcaaj Ive Gregurevića održat će se 7. siječnja na Mirogoju³³ naslov je teksta u kojemu se spominju sva dostignuća preminuloga glumca, među kojima se nalaze i *Tri muškarca Melite Žganjer* te *Ne dao Bog većeg zla*. Također, „Zbogom, Mirjana! Preminula glumica koja je utjelovila omiljenu 'Melitu Žganjer'³⁴, članak je objavljen povodom smrti glumice Mirjane Rogine, koja je svoju debitantsku, i svakako najzapamćeniju ulogu, odigrala u filmu *Snježane Tribuson*. U članku pod naslovom „Održana tajna sjednica KGB-a: Stigli Bandić, Navojec, Petreković...³⁵, objavljenom povodom 2. održane sjednice Kluba grada Bjelovara, Tribuson se spominje samo kao rođena Bjelovarčanka. „Inicijativa BoliMe progovara o važnosti održavanja mentalnoga zdravlja u adolescentskoj i studentskoj dobi³⁶ naslov je članka objavljenog povodom Svjetskog dana mentalnog zdravlja i kampanje BoliMe, koja potiče progovaranje o mentalnom zdravlju mladih. Snježana Tribuson ovdje je spomenuta kao jedna od brojnih poznatih osoba koje su podržale kampanju. U članku pod naslovom „Ante Babaja dobitnik velike nagrade Dana hrvatskog filma³⁷, objavljenom povodom završetka 16. Dana hrvatskog filma 2007. godine, spominje se i Snježana Tribuson koja je osvojila nagradu Oktavijan za igrani film *Tri ljubavne priče*. Preostala 3 članka govore o Tribusoninom dugometražnom filmu iz 2016. godine, *Sve najbolje*. „Ljubav u kasnijim godinama – moguće ili ne?³⁸, „Kolindin suprug zabavljao se u društvu filmaša³⁹ i „U PRVOM PLANU Pulski festival okupirale žene⁴⁰ naslovi su članaka na temu 63. Pulskog filmskog festivala.

Portal Večernji.hr ponudio je 15 članaka na pojam „Snježana Tribuson“. Objavljeni su članci povodom smrti Josipa Bobija Marottija: „Svi žale za velikim glumcem, prijateljem, učiteljem i uzorom⁴¹, povodom najavljenog odlaska Vere Zime sa seta serije *Odmori se, zaslužio si*: „Snježana Tribuson: 'Učinit ću sve da Veru zadržim i u šestoj sezoni'⁴², povodom dodjele financijskih sredstava HAVC-a: „Najviše novca Snježani Tribuson i Vitezu, snima se *Osmi povjerenik*⁴³, povodom odlaska Jakova Sedlara iz Društva hrvatskih filmskih redatelja:

³³ <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/oprostaj-od-voljenog-glumca-posljednji-isprcaaj-ive-gregurevica-odrzat-ce-se-7-sjecnja-na-mirogoju---544271.html>

³⁴ <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/preminula-glumica-mirjana-rogina---497799.html>

³⁵ <https://dnevnik.hr/showbuzz/clubzone/odrzana-tajna-sjednica-kgb-a-tj-kluba-grada-bjelovara---515340.html>

³⁶ <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/inicijativa-bolime-drugu-godinu-za-redom-progovara-o-vaznosti-odrzavanja-mentalnoga-zdravlja-u-adolescentskoj-i-studentskoj-dobi---452768.html>

³⁷ <https://dnevnik.hr/scena/film-tv/ante-babaja-dobitnik-velike-nagrade-dana-hrvatskog-filma.html>

³⁸ <https://dnevnik.hr/showbuzz/inmagazin/goran-navojec-i-bogdan-diklic-progovorili-o-ljubavi-u-kasnijim-godinama---443004.html>

³⁹ <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/otvoren-63-pula-film-festival---442851.html>

⁴⁰ <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/otvaranje-63-pulskog-festivala---442817.html>

⁴¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/svi-zale-za-velikim-glumcem-prijateljem-uciteljem-i-uzorom-313102>

⁴² <https://www.vecernji.hr/showbiz/snezana-tribuson-ucinit-cu-sve-da-veru-zadrzim-i-u-sestoj-sezoni-543456>

⁴³ <https://www.vecernji.hr/kultura/najvise-novca-snezani-tribuson-i-vitezu-snima-se-osmi-povjerenik-572994>

„Sedlar se 'ispisao' iz Društva hrvatskih filmskih redatelja“⁴⁴ te povodom imenovanja Snježane Tribuson i Kristijana Milića na mjesto savjetnika Hrvatskog audiovizualnog centra za dugometražni igrani film: „Snježana Tribuson i Kristijan Milić novi su savjetnici za dugometražni igrani film“.⁴⁵

Dok je u Zagrebu snimao Tribusonin film *Sve najbolje*, Večernjakova novinarka Maja Car iskoristila je priliku za intervju s legendarnim Bogdanom Diklićem: „Bogdan Diklić: U kazalište me prvi put odvela frizerka da se ne dosađujem dok mi je mama pod haubom“.⁴⁶ Nadalje, objavljena su i 3 članka na temu 63. Pulskog filmskog festivala koji je otvorila premijera filma *Sve najbolje* u režiji Snježane Tribuson: „Nagrade Snježani Tribuson i Goranu Navojcu“⁴⁷, „Junaci novog filma Snježane Tribuson zaslužili su sretan kraj, baš kao u bajci“⁴⁸, „Mađarska redateljica Marta Meszaros otvorila 63. pulski filmski festival“.⁴⁹ Brojni hrvatski filmovi, uključujući i *Sve najbolje*, bili su prikazani i na austrijskom filmskom festivalu LET'S CEE: „Hrvatski filmovi i ove godine među najbrojnijima na LET'S CEE Film Festivalu u Austriji“.⁵⁰

Snježana Tribuson u jednom se članku spominje i kao članica žirija ZagrebDoxa: „Veliki pečat filmu o sukobu i narušenim tradicijama u Gruziji“.⁵¹ Kao i na portalu Dnevnik.hr, objavljen je članak na temu pokretanja Kluba grada Bjelovara, čiji su članovi Goran i Snježana Tribuson, braća Navojec, Bogdan Diklić i dr., a pokretač Mario Petreković: „Mijenja li karijeru? Mario Petreković utemeljitelj je hrvatskog KGB-a“.⁵² Pod naslovom „Čovjek koji je Dalmaciji vratio film“⁵³ nalazi se najava otvorenja Festivala mediteranskog filma Split, kojemu je prisustvovala i Snježana Tribuson, s kratkometražnim filmom *Dok je trajao Roland Garros*. Članak pod naslovom „Na filmskom festivalu u Puli se natjecalo samo 2,7 autorica“⁵⁴, bio je najava Međunarodne konferencije o ženama u filmskoj industriji, održanoj u muzeju Mimara

⁴⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/sedlar-se-ispisao-iz-drustva-hrvatskih-filmskih-redatelja-meni-se-u-ovome-casu-pjeva-1167161>

⁴⁵ <https://www.vecernji.hr/kultura/snjezana-tribuson-i-kristijan-milic-novi-su-savjetnici-za-dugometrazni-igrani-film-1333025>

⁴⁶ <https://www.vecernji.hr/showbiz/bogdan-diklic-u-kazaliste-me-prvi-put-odvela-frizerka-da-se-ne-dosadujem-dok-mi-je-mama-pod-haubom-993470>

⁴⁷ <https://www.vecernji.hr/kultura/nagrade-snjezani-tribuson-i-goranu-navojcu-1092410>

⁴⁸ <https://www.vecernji.hr/kultura/junaci-novog-filma-snjezane-tribuson-zasluzili-su-sretan-kraj-bas-kao-u-bajci-1097906>

⁴⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/madarska-redateljica-marta-meszaros-otvorila-63-pulski-filmski-festival-1098222>

⁵⁰ <https://www.vecernji.hr/kultura/hrvatski-filmovi-i-ove-godine-me-u-najbrojnijima-na-let-s-cee-film-festivalu-u-austriji-1238858>

⁵¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/veliki-pecat-filmu-o-sukobu-i-narusenim-tradicijama-u-gruziji-1153856>

⁵² <https://www.vecernji.hr/showbiz/mario-petrekovic-utemeljitelj-je-hrvatskog-kgb-a-1227876>

⁵³ <https://www.vecernji.hr/kultura/covjek-koji-je-dalmaciji-vratio-film-1325529>

⁵⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/na-filmskom-festivalu-u-puli-se-natjecalo-samo-2-7-autorica-1302329>

21. i 22. veljače 2020. godine, a prisustvovala su brojne hrvatske redateljice: Hana Jušić, Katarina Zrinka Matijević, Snježana Tribuson, Dubravka Turić... Posljednji članak pronađen na portalu Večernji.hr, intervju je s redateljicom Snježanom Tribuson pod naslovom „SNJEŽANA TRIBUSON: 'Kada stvarate likove na filmu, ukradete ih iz života. Ja ih kradem iz obitelji'“.⁵⁵

Najmanje, samo 2 rezultata ponuđena su na portalu 24sata.hr i oba se tiču redateljičinog rada u suradnji s bratom, akademikom, piscem, filmskim i televizijskim scenaristom, Goranom Tribusonom. Članak pod naslovom „Snježana Tribuson: Obiteljske zgode su mi izvor inspiracije“⁵⁶ potpisuje novinarka Snježana Babić Višnjčić, a članak je u formi intervjua objavljenog u tjedniku 24sata *SuperMila*. U intervjuu Tribuson progovara o TV seriji *Odmori se, zaslužio si*, obiteljskim odnosima iz kojih crpi inspiraciju za svoje projekte te o planovima za budućnost. Drugi članak, „Goran i Snježana Tribuson: Kako smo vratili humor na HTV“⁵⁷ također je u formi intervjua, u kojemu brat i sestra Tribuson progovaraju o njihovom odnosu u zajedničkom poslu te o privatnom i poslovnom životu. Na portalu 24sata.hr, pod ovim naslovom, nalazi se samo manji dio intervjua objavljenog u tjedniku *Express*.

5.3. Irena Škorić

Irena Škorić hrvatska je redateljica i scenaristica, rođena 1981. godine u Zagrebu, gdje je i diplomirala i magistrirala filmsku i TV režiju na Akademiji dramske umjetnosti. Dobitnica je Rektorove nagrade, 2013. objavila je knjigu *Eros na filmu*, a pisala je i za filmske časopise *Hollywood* i *Hrvatski filmski ljetopis*. Kao članica žirija sudjelovala je na mnogim festivalima iz područja filma i književnosti (Libertas Film Festival, nagrada Ranko Marinković za kratku priču, Beogradski filmski festival kratkog i dokumentarnog filma, Liburnia Film Festival i dr.). Od 2012. godine organizatorica je filmske radionice Digital generation te je nekoliko godina radila u organizaciji Ciklusa Hrvatskog filma u Vojvodini. Za sve svoje filmove pisala je i scenarije, neke i producirala, a redateljsku karijeru započela je 2006., kratkim filmom *Sretan čovjek*. Nakon njega režirala je još kratke filmove *Rastanak* (2008.), *9. ožujak* (2010.), *Demon iz Kragujevca* (2010.) i *I love YU* (2013.) te dokumentarne *Ti meni, ja tebi* (2007.), *Sudbina linije 13* (2009.), *Dragi Lastane!* (2014.) i *Neželjena baština* (2016.). Njen kratki film *Rastanak*

⁵⁵ <https://www.vecernji.hr/kultura/kada-stvarate-likove-na-filmu-ukradete-ih-iz-zivota-ja-ih-kradem-iz-obitelji-1504392>

⁵⁶ <https://www.24sata.hr/lifestyle/snjezana-tribuson-obiteljske-zgode-su-mi-izvor-inspiracije-364685>

⁵⁷ <https://www.24sata.hr/news/goran-i-snjezana-tribuson-kako-smo-vratili-humor-na-htv-302595>

broji 20 domaćih i međunarodnih nagrada, što ga čini najnagrađivanijim kratkim filmom od 1991. do danas.⁵⁸

Slika 5.3.1. Irena Škorić

Erotska drama *7seX7*, iz 2011. godine, prvi je i jedini dugometražni film u filmografiji redateljice Irene Škorić, za koji potpisuje i scenarij, scenografiju i kostimografiju, a ovom se prilikom našla i u ulozi producentice. Film je snimljen u produkciji Artizana filma, za montažu je bio zadužen Mislav Muretić, glazbu Berislav Šipuš, oblikovanje zvuka Ivica Drnić, kameru Darko Herič.

Film je sastavljen od 7 priča o međuljudskim i seksualnim odnosima. Kroz film upoznajemo 7 parova, 5 muško-ženskih te po jedan muško-muški i žensko-ženski par koji su za seksualne odnose odabrali pomalo neobična mjesta. Osim spavaće sobe, radnja filma se odvija na krovu zgrade, u Vinyl shopu, fotostudiju i u šumi, a u ulogama parova našli su se Petra Težak, Ivan Đuričić, Ana Majhenić, Frano Mašković, Marinko Leš, Jure Radnić, Csilla Barath Bastaić, Ivan Glowatzky, Jelena Perčin, Sara Stanić, Robert Kurbaša, Mia Biondić, Asim Ugljen, Kristijan Ugrina i Jelena Jokić.

Ovo je ujedno prvi erotski film u hrvatskoj kinematografiji, i šire, u ženskoj režiji. Osim sudjelovanja na 58. Pulskom filmskom festivalu (2011.) u kategoriji Nacionalnog filma, sudjelovao je i WorldFest Hustonu 2012., gdje je nagrađen Srebrnom nagradom za debitantski film, sudjelovanjem na San Gió Verona VideoFestivalu 2012. nagrađen je za najbolju režiju u

⁵⁸ <http://www.irenaskoric.com/biografija.html>

kategoriji dugometražnih igranih filmova, a također je sudjelovao i na World Film Festivalu u Montrealu 2012. godine.⁵⁹

Slika 5.3.2. Scena iz filma „7seX7“

5.3.1. Medijska prezentacija Irene Škorić

Metodom analize sadržaja 3 najčitanija hrvatska portala (Dnevnik.hr, Večernji.hr, 24sata.hr), istražili smo medijsku prezentaciju Irene Škorić. Svi analizirani portali ponudili su ukupno 94 rezultata, od kojih je najviše, čak 81 članak, objavio Večernji.hr

Portal Dnevnik.hr ponudio je najmanje (5) rezultata od svih istraženih portala. Dva su članka objavljena na portalu, u kojima se spominje debitantski dugometražni film Irene Škorić, *7seX7*. Jedan je objavljen dan prije, a drugi dan poslije, premijernog prikazivanja filma u zagrebačkom Cinestaru, u siječnju 2012. Naslovi članaka su različiti: „Napokon premijera prvog hrvatskog erotskog filma!“⁶⁰ i „Seksi glumice na premijeri prvog hrvatskog erotskog filma“⁶¹, ali su tekstovi članaka gotovo isti. U jednom se članku objavljenom na portalu Irena Škorić spominje samo kao uzvanica na promociji knjige i CD-a Nikše Kušelja („Lijepa na mamu: Rijetka prilika u kojoj je Jelena pokazala kći!“⁶²). Jedan je članak objavljen na temu videospotova stranke „Naprijed Hrvatska“ Ive Josipovića, a koje je režirala članica stranke Irena Škorić: „Naš 'antispot' ostvario je veliki uspjeh! Pogledalo ga je sto tisuća ljudi“.⁶³ Članak na temu sudskog spora između Irene Škorić i tarot majstorice Željke Hađur, za koju

⁵⁹ <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/7-sex-7>

⁶⁰ <https://dnevnik.hr/showbizz/erotika/napokon-premijera-prvog-hrvatskog-erotskog-filma.html>

⁶¹ <https://dnevnik.hr/showbizz/clubzone/dasak-erotike-na-crvenom-tepihu.html>

⁶² <https://dnevnik.hr/showbuzz/clubzone/lijepa-na-mamu-rijetka-prilika-u-kojoj-je-jelena-percin-pokazala-kcerkicu---292519.html>

⁶³ <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/parlamentarni-izbori-2015-ivo-josipovic-objavio-spot---412834.html>

Škorić tvrdi da ju je prevarila, također je objavljen na portalu Dnevnik.hr: „Dala joj skoro pola mil. kuna: Naša uspješna redateljica na sudu s gatarom jer joj njezine seanse nisu pomogle“. ⁶⁴

Večernji.hr objavio je čak 81 članak na temu Irene Škorić, a njih 11 objavljeno je na temu njezinoga dugometražnog prvijenca *7seX7*. Pet od tih 11 članaka, objavljeni su u formi intervjua s glumcima Anom Majhenić („Ana Majhenić: Živjela bih u džungli okružena životinjama“⁶⁵), Petrom Težak („Petra Težak iz filma "7sex7": Skidanje na filmu? Nije problem!“⁶⁶), Marinkom Lešom i Jurom Radničem („Marinko Leš i Jure Radnić: Ne bojimo se da će nas zvati gayevima“⁶⁷), skladateljem Berislavom Šipušem („Berislav Šipuš skladao glazbu za erotski film Irene Škorić "7seX 7"“⁶⁸) i samom redateljicom Irenom Škorić („Irena Škorić: Romantična sam samo s plavookim redateljem“⁶⁹).

Portal je objavio i ekskluzivnu najavu filma („Pogledajte trailer prvog hrvatskog erotikog filma“⁷⁰) dok je popularni YouTube zabranio najavu, tj. „trailer“ filma *7seX7* („Irena Škorić šokirana miješanjem umjetnosti i prave pornografije“⁷¹). Film se spominje i kao jedan od 5 filmova koji su nastali bez budžeta, a bili su uvršteni u program Pulsokog filmskog festivala („Pulski festival ne dopušta da mu domaći filmovi kvare veselje“⁷²); kako je izgledalo snimanje bez budžeta, ispričala je redateljica Škorić („Nikad više bez budžeta, snimanje filma "7seX 7" bila je čista gerila“⁷³). Da *7seX7* nije film nego „redanje filmskih slika“, za Večernji.hr razjasnila je autorica Bojana Radović („7seX 7" filmske su slike i dokaz koliko je teško doći do filma“⁷⁴). Film je nagrađen za najbolju režiju na festivalu San Gio u Veroni, a Večernji.hr izvijestio je i tome: „Film '7seX7' Irene Škorić dobio nagradu na festivalu u Veroni“.⁷⁵

Večernji.hr objavio je još 34 članka o redateljskim radovima Irene Škorić. Njih 5 objavljeno je na temu kratkoga igranog filma Irena Škorić *Rastanak*, a pisalo se o specijalnim priznanjima žirija, koje je dobila za *Rastanak* i *Ti meni, ja tebi*, na Mikro film festivalu u Murskoj Soboti

⁶⁴ <https://dnevnik.hr/showbuzz/omg/irena-skoric-na-sudu-s-gatarom-zeljkom-hadjur---511563.html>

⁶⁵ <https://www.vecernji.hr/showbiz/ana-majhenic-zivjela-bih-u-dzungli-okruzena-zivotinjama-290128>

⁶⁶ <https://www.vecernji.hr/showbiz/petra-tezak-iz-filma-7sex7-skidanje-na-filmu-nije-problem-368660>

⁶⁷ <https://www.vecernji.hr/showbiz/marinko-les-i-jure-radnic-ne-bojimo-se-da-ce-nas-zvati-gayevima-312802>

⁶⁸ <https://www.vecernji.hr/kultura/berislav-sipus-skladao-glazbu-za-erotski-film-irene-skoric-7-sex-7-308531>

⁶⁹ <https://www.vecernji.hr/showbiz/irena-skoric-romanticna-sam-samo-s-plavookim-redateljem-312805>

⁷⁰ <https://www.vecernji.hr/kultura/pogledajte-trailer-prvog-hrvatskog-erotskog-filma-302116>

⁷¹ <https://www.vecernji.hr/showbiz/irena-skoric-sokirana-mijesanjem-umjetnosti-i-prave-pornografije-307927>

⁷² <https://www.vecernji.hr/kultura/pulski-festival-ne-dopusta-da-mu-domaci-filmovi-kvare-veselje-305523>

⁷³ <https://www.vecernji.hr/kultura/nikad-vise-bez-budzeta-snimanje-filma-7-sex-7-bila-je-cista-gerila-363357>

⁷⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/7-sex-7-filmske-su-slike-i-dokaz-koliko-je-tesko-doci-do-filma-312098>

⁷⁵ <https://www.vecernji.hr/kultura/film-7-sex-7-irene-skoric-dobio-nagradu-na-festivalu-u-veroni-441491>

(„Filmovi Irene Škorić nagrađeni na festivalu u Sloveniji“⁷⁶), premijeri „nepostojećeg“ filma *Rastanak 2* na beogradskom festivalu dokumentarnog i kratkometražnog filma („Beogradska premijera filma Irene Škorić koji zapravo ne postoji“⁷⁷), prikazivanju filma u Art kinu Metropolis („Britanska komedija Tamara Drewe dolazi u Art kino Metropolis“⁷⁸), rekordnom broju festivalskih nagrada za *Rastanak* („I za 8000 kuna može se snimiti remek-djelo“⁷⁹; „Redateljica i scenaristica Irena Škorić lovi festivalski rekord“⁸⁰). Pisalo se i o kratkom igranom filmu *9. ožujak* koji je ustvari jedna od priča iz filma *7seX7*: „Irena Škorić s kratkim filmom "9. ožujak" pobijedila u Varšavi“⁸¹; „Erotski film Irene Škorić "9. ožujak" na One take film festivalu“⁸²; „"9. ožujka" Irene Škorić nakon Pule na Sceni Amadeo“.⁸³ Deset je nagrađivanih filmova prikazano na „Filmskom tjednu s Irenom Škorić“ u kinu Grič, u travnju 2010.: „U sklopu Tjedna Irene Škorić premijera "Demona iz Kragujevca.““⁸⁴ *Sudbina broja 13* dokumentarni je film o tramvaju broj 13, a o njemu su objavljena 2 članka: „Film "Sudbina broja 13" osvojio platinastu nagradu u Houstonu“⁸⁵ i „Baka Oliva sada noću prodaje ruže, a bila je kontrolorka u trinaestici“.⁸⁶

Osam je članaka objavljeno na temu dokumentarnog filma Irene Škorić, *Dragi Lastane!*: „'Dragi Lastane!' Irene Škorić najbolji film prema ocjeni publike“⁸⁷; „Irena Škorić: Ni Lastanove supruge nisu znale da je to on“⁸⁸; „Lik uz kojeg su odrasle brojne generacije“⁸⁹; „Lastan traži da mu se jave 'klinici' kojima je on odgovorio na pisma“⁹⁰; „Najposjećenije zagrebačko ljetno kino danas otvara svoja vrata“⁹¹; „Film o Lastanu na festivalu u New Yorku“⁹²; „Na HRT-u premijerno dokumentarni film *Dragi Lastane*“⁹³; „Knjaz radi Survivor,

⁷⁶ <https://www.vecernji.hr/filmovi-irene-skoric-nagradjeni-na-festivalu-u-sloveniji-853277>

⁷⁷ <https://www.vecernji.hr/kultura/beogradska-premijera-filma-irene-skoric-koji-zapravo-ne-postoji-270607>

⁷⁸ <https://www.vecernji.hr/kultura/britanska-komedija-tamara-drewe-dolazi-u-art-kino-metropolis-237490>

⁷⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/i-za-8000-kuna-moze-se-snimiti-remek-djelo-147661>

⁸⁰ <https://www.vecernji.hr/kultura/redateljica-i-scenaristica-irena-skoric-lovi-festivalski-rekord-135696>

⁸¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/irena-skoric-s-kratkim-filmom-9-ozujak-pobijedila-u-varsavi-223024>

⁸² <https://www.vecernji.hr/kultura/erotski-film-irene-skoric-9-ozujak-na-one-take-film-festivalu-215993>

⁸³ <https://www.vecernji.hr/kultura/9-ozujka-irene-skoric-nakon-pule-na-sceni-amadeo-172904>

⁸⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/u-sklopu-tjedna-irene-skoric-premijera-demona-iz-kragujevca-122765>

⁸⁵ <https://www.vecernji.hr/kultura/film-sudbina-broja-13-osvojio-platinastu-nagradu-u-houstonu-130325>

⁸⁶ <https://www.vecernji.hr/showbiz/baka-oliva-sada-nocu-prodaje-ruze-a-bila-je-kontrolorka-u-trinaestici-103964>

⁸⁷ <https://www.vecernji.hr/kultura/dragi-lastane-irene-skoric-najbolji-film-prema-ocjeni-publike-924351>

⁸⁸ <https://www.vecernji.hr/showbiz/irena-skoric-ni-lastanove-supruge-nisu-znale-da-je-to-on-922663>

⁸⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/lik-uz-kojeg-su-odrasle-brojne-generacije-911966>

⁹⁰ <https://www.vecernji.hr/lifestyle/lastan-trazi-da-mu-se-jave-klinici-kojima-je-on-odgovorio-na-pisma-590747>

⁹¹ <https://www.vecernji.hr/zagreb/najposjecenije-zagrebacko-ljetno-kino-danas-otvara-svoja-vrata-1014718>

⁹² <https://www.vecernji.hr/showbiz/film-o-lastanu-na-festivalu-u-new-yorku-1007053>

⁹³ <https://www.vecernji.hr/kultura/na-hrt-u-premijerno-dokumentarni-film-dragi-lastane-1054343>

ali na hrvatski način: Kako preživljavaju penzionerka, nezaposleni i student“.⁹⁴ Na popisu tema za članke portala Večernjeg.hr, našao se i dokumentarni film *Neželjena baština*, redateljice i scenaristice Irene Škorić, a na tu je temu objavljeno čak 12 članka: „Premijera dokumentarca ‘Neželjena baština’ Irene Škorić na Sarajevo film festivalu“⁹⁵; „Između lažnog uspjeha i dugotrajne karijere, uvijek ću izabrati ovo drugo, jer znam da i moje gladne godine moraju proći“⁹⁶; „U filmu nije samo riječ o povijesti već i o vrhunskim umjetničkim djelima“⁹⁷; „Ne mogu i neću funkcionirati u klanovima. Zato HAVC ne financira moje filmove“⁹⁸; „U potrazi za spomenicima kulture pretvorenima u otpad“⁹⁹; „Zbog velikog interesa sedam repriza na Zagrebdoxu!“¹⁰⁰; „Film 'Neželjena baština' Irene Škorić dobio nagradu na festivalu u Houstonu“¹⁰¹; „'Neželjena baština' u pulskom Kinu Valli povodom Dana antifasističke borbe“¹⁰²; „Filmu 'Neželjena baština' šesta nagrada stiže iz Crne Gore“¹⁰³; „Film 'Neželjena baština' prvi je hrvatski film pozvan u Europski parlament“¹⁰⁴; „Film 'Neželjena baština' najbolji dokumentarni film festivala u Italiji.“¹⁰⁵

U četiri se članka na portalu spominje još jedan kratki igrani film Irene Škorić, *I Love YU*: „'I love YU' Irene Škorić dobio nagradu žirija na festivalu u Švedskoj“¹⁰⁶; „'I love YU' Irene Škorić nagrađen na festivalu u Houstonu“¹⁰⁷; „'Hitac', 'Ljepotan' i 'I Love YU' na Montrealu“¹⁰⁸; „'I love YU' u Art-kinu Croatia“.¹⁰⁹ Nadalje, prema tekstu Irene Škorić i u režiji Saše Broz, nastala je predstava *Liberto*, Drame Hrvatskog narodnog kazališta Split, a na tu temu objavljena

⁹⁴ <https://www.vecernji.hr/showbiz/knjaz-radi-survivor-ali-na-hrvatski-nacin-penzionerka-nezaposleni-i-student-950699>

⁹⁵ <https://www.vecernji.hr/kultura/premijera-dokumentarca-nezeljena-bastina-irene-skoric-na-sarajevo-film-festivalu-1104890>

⁹⁶ <https://www.vecernji.hr/kultura/izmedu-laznog-i-napuhanog-uspjeha-i-dugotrajne-karijere-uvijek-cu-izabrati-ovo-drugo-jer-znam-da-i-moje-gladne-godine-konacno-moraju-proci-1105588>

⁹⁷ <https://www.vecernji.hr/kultura/u-filmu-nije-samo-rijec-o-povijesti-vec-i-o-vrhunskim-umjetnickim-djelima-1107627>

⁹⁸ <https://www.vecernji.hr/kultura/ne-mogu-i-necu-funkcionirati-u-klanovima-zato-havc-ne-financira-moje-filmove-1132503>

⁹⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/u-potrazi-za-spomenicima-kulture-pretvorenima-u-otpad-1136931>

¹⁰⁰ <https://www.vecernji.hr/kultura/zbog-velikog-interesa-sedam-repriza-na-zagrebdoxu-1153734>

¹⁰¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/film-nezeljena-bastina-irene-skoric-dobio-nagradu-na-festivalu-u-houstonu-1167244>

¹⁰² <https://www.vecernji.hr/kultura/nezeljena-bastina-u-pulskom-kinu-valli-povodom-dana-antifasisticke-borbe-1177882>

¹⁰³ <https://www.vecernji.hr/kultura/filmu-nezeljena-bastina-sesta-nagrada-stize-iz-crne-gore-1186112>

¹⁰⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/film-nezeljena-bastina-prvi-je-hrvatski-film-pozvan-u-europski-parlament-1210340>

¹⁰⁵ <https://www.vecernji.hr/kultura/film-nezeljena-bastina-najbolji-dokumentarni-film-festivala-u-italiji-1180668>

¹⁰⁶ <https://www.vecernji.hr/kultura/i-love-yu-irene-skoric-dobio-nagradu-zirija-na-festivalu-u-svedskoj-1215701>

¹⁰⁷ <https://www.vecernji.hr/kultura/i-love-yu-irene-skoric-nagrađen-na-festivalu-u-houstonu-934237>

¹⁰⁸ <https://www.vecernji.hr/kultura/hitac-ljepotan-i-i-love-yu-na-montrealu-599021>

¹⁰⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/i-love-yu-u-art-kinu-croatia-523769>

su 2 članka: „Nives Ivanković: Seks utroje prije će brak uništiti nego ga spasiti“¹¹⁰ i „Ljubav u trusnoj hrvatskoj zbilji“.¹¹¹ Za tekst *Liberto*, Škorić je osvojila drugo mjesto Nagrade Marin Držić za 2010. godinu: „Držića je osvojio Zlatko Sviben s dramskim tekstom "Odsjev magle““¹¹² Također se u 2 članka, Škorić spominje kao članica stranke Ive Josipovića „Naprijed Hrvatska“, za koju je režirala i reklamne spotove: „Josipović na izbore izlazi u svim izbornim jedinicama“¹¹³ i „Josipovićevi reklamni spotovi su ugledali svjetlo dana. Što kažete?“.¹¹⁴ Još su 2 članka objavljena na temu opere *Soap Opera*, odnosno operne sapunice u nastavcima, za koju je dramaturški predložak napisala Irena Škorić: „Soap Opera: Ljubavni zaplet u pet epizoda originalan je hrvatski koncept“¹¹⁵ i „Koncert skladbi Šuleka, Kelemena i Horvata, a potom – Soap Opera!“.¹¹⁶ Škorić je snimila i dokumentarni film o skladatelju Berislavu Šipušu: „Premijera dokumentarnog filma Irene Škorić "Berislav Š. Proces““¹¹⁷

Redateljica Irena Škorić bila je predsjednica Društva hrvatskih filmskih redatelja od listopada 2014. („Irena Škorić nova je predsjednica DHFR-a“¹¹⁸), a u veljači 2015. našla se u otvorenom sukobu s Društvom, nakon što su joj izglasali nepovjerenje kao predsjednici. Na tu je temu objavljeno 5 članaka na portalu Večernji.hr: „Kompromitiraju me jer HAVC-a želi svu kontrolu nad filmskim udrugama“¹¹⁹; „Irena Škorić: Moji glasači nisu došli. Nisu htjeli biti u toj farsi“¹²⁰; „Škorić smijenjena, novi predsjednik Šerbedžija“¹²¹; „Opstruiran je moj rad i inscenirani su sukobi i zato dajem ostavku“¹²²; „Ne mogu i neću funkcionirati u klanovima. Zato HAVC ne financira moje filmove“.¹²³

Večernji.hr objavio je 9 članaka na temu Noći hrvatskog filma i novih medija, čija je umjetnička voditeljica Irena Škorić: „Na prvoj 'Noći hrvatskog filma i novih medija' 250

¹¹⁰ <https://www.vecernji.hr/showbiz/nives-ivankovic-seks-u-troje-prije-ce-brak-unistiti-nego-ga-spasiti-918736>

¹¹¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/ljubav-u-trusnoj-hrvatskoj-zbilji-917875>

¹¹² <https://www.vecernji.hr/kultura/drzica-je-osvojio-zlatko-sviben-s-dramskim-tekstom-odsjev-magle-275163>

¹¹³ <https://www.vecernji.hr/vijesti/josipovic-na-izbore-izlazi-u-svim-izbornim-jedinicama-1005563>

¹¹⁴ <https://www.vecernji.hr/vijesti/ivo-josipovic-predstavio-reklamne-spotove-sto-kazete-1031326>

¹¹⁵ <https://www.vecernji.hr/kultura/soap-opera-irene-skoric-ljubavni-zaplet-u-pet-epizoda-originalan-je-hrvatski-koncept-1001156>

¹¹⁶ <https://www.vecernji.hr/kultura/koncert-skladbi-suleka-kelemena-i-horvata-a-potom-soap-opera-963493>

¹¹⁷ <https://www.vecernji.hr/kultura/premijera-dokumentarnog-filma-irene-skoric-berislav-s-proces-317066>

¹¹⁸ <https://www.vecernji.hr/kultura/irena-skoric-nova-je-predsjednica-dhfr-a-969914>

¹¹⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/irena-skoric-987572>

¹²⁰ <https://www.vecernji.hr/kultura/irena-skoric-moji-glasaci-nisu-dosli-nisu-htjeli-biti-u-toj-farsi-988187>

¹²¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/irena-skoric-dala-ostavku-na-mjesto-predsjednice-drustva-hrvatskih-filmskih-redatelja-991076>

¹²² <https://www.vecernji.hr/kultura/opstruiran-je-moj-rad-i-inscenirani-su-sukobi-i-zato-dajem-ostavku-991104>

¹²³ <https://www.vecernji.hr/kultura/ne-mogu-i-necu-funkcionirati-u-klanovima-zato-havc-ne-financira-moje-filmove-1132503>

filmova – besplatno!¹²⁴; „Želim u jednoj noći stvoriti trajnu vezu hrvatskog filma i hrvatskih gledatelja“¹²⁵; „Više od 200 filmova u jednoj noći u devet gradova Lijepe Naše“¹²⁶; „U Noći hrvatskog filma i novih medija ljubitelji filma imali priliku pogledati više od 150 filmova“¹²⁷; „Najdulja noć hrvatskog filma diljem Hrvatske i inozemstva“¹²⁸; „Noć hrvatskog filma i novih medija – program svečanog otvorenja u kinu Europa“¹²⁹; „Noć hrvatskog filma i novih medija 2018. – gledajmo domaće“¹³⁰; „Program svečanog otvorenja u kinu Kaptol Boutique Cinema – besplatno!“¹³¹; „Noć hrvatskog filma i novih medija“¹³²; „Sto besplatnih projekcija u deset gradova“.¹³³

Uz rad na filmu, Škorić je i spisateljica i piše kratke priče („Život koji nisam živio“¹³⁴; „49. priča: Irena Škorić: Tirkizni kaputić“¹³⁵), konkurira na nagradnim natjecajima s kratkim pričama i sudjeluje na manifestacijama kao što su primjerice Noć knjige („U Noći knjige autori čitaju svoje priče iz Večernjakova natječaja“¹³⁶, „Prvi Luko Paljetak, druga Irena Škorić, treći Dimitrije Popović“¹³⁷), a našla se i kao članica žirija u nagradama za kratku priču: „U tijeku je žiriranje kratkih priča Večernjeg lista iz 46. natječaja“.¹³⁸ Škorić je objavila i knjigu *Eros na filmu*, čija je promocija održana u travnju 2013., u sklopu Dana hrvatskog filma: „Irena Škorić predstavlja svoju knjigu 'Eros na filmu'“.¹³⁹

U dva se članka na portalu Škorić spominje kao članica žirija Starigrad Paklenica film festivala: „Starigrad Paklenica film festival: I Dr. House podno Velebita“¹⁴⁰ i „Uz autore nagrađene Oscarima tu su i sjajni amateri“.¹⁴¹ Na portalu su i 3 članka koja zapravo nisu

¹²⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/na-prvoj-noci-hrvatskog-filma-i-novih-medija-250-filmova-besplatno-942917>

¹²⁵ <https://www.vecernji.hr/kultura/zelim-u-jednoj-noci-stvoriti-trajnu-vezu-hrvatskog-filma-i-hrvatskih-gledatelja-944153>

¹²⁶ <https://www.vecernji.hr/kultura/noc-hrvatskog-filma-vise-od-200-filmova-u-jednoj-noci-u-devet-gradova-lijepe-nase-1008038>

¹²⁷ <https://www.vecernji.hr/kultura/u-noci-hrvatskog-filma-i-novih-medija-ljubitelji-filma-imali-priliku-pogledati-vise-od-150-filmova-1009284>

¹²⁸ <https://www.vecernji.hr/kultura/najdulja-noc-hrvatskog-filma-diljem-hrvatske-i-inozemstva-1202294>

¹²⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/noc-hrvatskog-filma-i-novih-medija-program-svecanog-otvorenja-u-kinu-europa-1203781>

¹³⁰ <https://www.vecernji.hr/kultura/noc-hrvatskog-filma-i-novih-medija-2018-gledajmo-domace-1272784>

¹³¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/program-svecanog-otvorenja-u-kinu-kaptol-boutique-cinema-besplatno-1354472>

¹³² <https://www.vecernji.hr/kultura/noc-hrvatskog-filma-i-novih-medija-1119060>

¹³³ <https://www.vecernji.hr/kultura/sto-besplatnih-projekcija-u-deset-gradova-1274606>

¹³⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/irena-skoric-zivot-koji-nisam-zivio-1066411>

¹³⁵ <https://www.vecernji.hr/kultura/49-prica-irena-skoric-tirkizni-kaputic-389011>

¹³⁶ <https://www.vecernji.hr/kultura/u-noci-knjige-autori-citaju-svoje-price-iz-vecernjakova-natjecaja-934497>

¹³⁷ <https://www.vecernji.hr/kultura/prvi-luko-paljetak-druga-irena-skoric-treci-dimitrije-popovic-147032>

¹³⁸ <https://www.vecernji.hr/kultura/u-tijeku-je-ziriranje-kratkih-prica-vecernjeg-lista-iz-46-natjecaja-281371>

¹³⁹ <https://www.vecernji.hr/showbiz/irena-skoric-predstavlja-svoju-knjigu-eros-na-filmu-539876>

¹⁴⁰ <https://www.vecernji.hr/showbiz/starigrad-paklenica-film-festival-i-dr-house-podno-velebita-583540>

¹⁴¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/uz-autore-nagrađene-oscarima-tu-su-i-sjajni-amateri-596083>

povezana s redateljčinim radom: „Hrvatice izabrale: Ovo su najseksi Hrvati“¹⁴²; „Jadranka Kosor nije mogla zaspati zbog Leonarda DiCaprija“¹⁴³; „'Harem' privukao Jelenu Veljaču i Natašu Janjić Lokas“.¹⁴⁴

Portal 24sata.hr ponudio je 8 rezultata na temu Irene Škorić, od koji je 5 objavljeno na temu filma *7seX7*. Jedan je članak objavljen na početku snimanja filma („Hrvatski glumci seksaju se na vrhu zgrade, u videoteci i šumi“¹⁴⁵), a u njemu su objavljena imena glumaca koji su do tada pristali na uloge te dotadašnji uspjesi redateljice Irene Škorić. Objavljen je i članak dan uoči hrvatske premijere filma („Jesu li Hrvati spremni? Sutra premijera našeg erotskog filma“¹⁴⁶) u kojemu su nabrojana imena glumačke ekipe te redateljčini dotadašnji uspjesi. Članak je na portalu objavljen i nakon premijere s izjavom jedne od glumica iz filma, Petre Težak („Težak na premijeri '7sex7': U filmovima treba biti više seksa“¹⁴⁷). Irena Škorić je, kao redateljica prvoga hrvatskog erotskog filma, gostovala i na 24sata TV-u te govorila o suradnji s glumcima, koji su glumili bez honorara kao i o samom snimanju filma; članak i dio razgovora objavljeni su i na portalu: „Irena Škorić o svom erotskom filmu: Nema tu puno erotike...“.¹⁴⁸ Redatelji Irena Škorić i Lordan Zafranović, za jedan su članak, govorili o tome što erotika za njih predstavlja te koja joj je uloga u današnjoj domaćoj kinematografiji: „'Erotika u ženama raspaljuje maštu, ona je realnost života“.¹⁴⁹ Nadalje, „Irena Škorić: Megagalerija lijepe hrvatske redateljice“¹⁵⁰, naslov je vrlo kratkog članka na portalu, u kojemu se čitatelje poziva da u Fun rubrici portala pogledaju objavljene slike. 24sata.hr objavio je i intervju s redateljicom Irenom Škorić, pod naslovom „Irena Škorić: Zbog serije 'Naše malo misto' film mi je sudbina“¹⁵¹ u kojemu je govorila o razlozima zbog kojih se danas bavi filmom, djetinjstvu i onome što ju je inspiriralo da snimi dokumentarce poput *Dragi Lastane* i *Rastanak*. Još jedan dokumentarni film u režiji Škorić, *I Love YU*, tema je jednog od članaka objavljenog povodom filma kao dijela programa Sapporo festivala u Japanu: „Hrvatska obiteljska filmska priča oduševila je Japance“.¹⁵²

¹⁴² <https://www.vecernji.hr/lifestyle/uspjeh-pamet-i-sarm-danas-su-najvazniji-sastojci-seksiplita-1005080>

¹⁴³ <https://www.vecernji.hr/showbiz/jadranka-kosor-nije-mogla-zaspati-zbog-leonarda-dicaprija-1054069>

¹⁴⁴ <https://www.vecernji.hr/showbiz/harem-privukao-jelenu-veljacu-i-natasu-janjic-lokas-900869>

¹⁴⁵ <https://www.24sata.hr/show/hrvatski-glumci-seksaju-se-na-vrhu-zgrade-u-videoteci-i-sumi-226730>

¹⁴⁶ <https://www.24sata.hr/show/jesu-li-hrvati-spremni-sutra-premijera-naseg-erotskog-filma-249075>

¹⁴⁷ <https://www.24sata.hr/show/premijera-7sex7-u-filmovima-treba-biti-vise-erotskih-scena-249282>

¹⁴⁸ <https://www.24sata.hr/show/irena-skoric-o-svom-erotskom-filmu-nema-tu-puno-erotike-249365>

¹⁴⁹ <https://www.24sata.hr/show/erotika-u-zenama-raspaljuje-mastu-ona-je-realnost-zivota-328638>

¹⁵⁰ <https://www.24sata.hr/fun/irena-skoric-megagalerija-lijepe-hrvatske-redateljice-273584>

¹⁵¹ <https://www.24sata.hr/lifestyle/irena-skoric-zbog-serije-nase-malo-misto-film-mi-je-sudbina-363403>

¹⁵² <https://www.24sata.hr/show/hrvatska-obiteljska-filmska-prica-odusevila-je-japance-388461>

5.4. Biljana Čakić-Veselić

Biljana Čakić-Veselić hrvatska je likovna umjetnica i novinarka koja se gotovo cijeli radni staž bavi ratnim temama. Rođena je u Vinkovcima 1967., a diplomirala je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Na samom početku Domovinskog rata u Hrvatskoj 1991. godine našla se na bojišnici kao ratna reporterka i snimateljica Radija 101. *Maja II* njezin je dokumentarni prvijenac iz 1992. godine inspiriran ratnim događanjima. Nakon rata, 1997./1998. upisuje studij European Film College u Danskoj, a pri povratku u Hrvatsku nastaju njezini dokumentarni filmovi *Prognano djetinjstvo*, *Gunjci iz sela Šćulci* i *Vili(m)*, u suradnji s Hrvatskom radiotelevizijom. Ciklus *Polja smrti* dovršava 1999./2000. u suradnji sa Savezom Udruga obitelji nestalih i zarobljenih hrvatskih branitelja. Njezin najuspješniji dokumentarni film *Dečko kojem se žurilo* nastao je 2001., kao svojevrsna biografska drama, inspirirana potragom za vlastitim bratom, nestalim u ratu 1991. godine. U toj potrazi uključuje se u procese ekshumacije i identifikacije nestalih branitelja i civila. Iste godine kada je dovršen, *Dečko kojem se žurilo* našao se kao hrvatski kandidat za Oscara u kategoriji dokumentarnog filma, a prikazan je i na više od 20 svjetskih festivala. Čakić-Veselić 2007. godine režira dokumentarno-igrani film *Zagorka*, inspiriran životom i radom najčitanije hrvatske književnice Marije Jurić-Zagorke.¹⁵³

Slika 5.4.1. Biljana Čakić-Veselić

Korak po korak, igrani je dugometražni prvijenac Biljane Čakić-Veselić iz 2011. godine. Kako u cijeloj njevoj filmografiji gotovo da i nema filma koji nije inspiriran događajima iz Domovinskog rata, ne čudi da je i ovaj film realiziran upravo u žanru ratne drame. Na scenariju

¹⁵³ http://factum.com.hr/hr/filmovi_i_autori/autori/biljana_cakic_veselic

za film redateljica je surađivala s Lydiom Scheuermann Hodak i Brankom Šömenom, film je snimljen u produkciji Interfilma i koprodukciji Hrvatske radiotelevizije, a producent je Ivan Maloča. Za kameru je bio zadužen Slobodan Trninić, za montažu Veljko Segarić, scenografiju Mario Ivezić, kostimografiju Željka Franulović. Glazbu za film skladao je Tomo Sombolac dok se oblikovanjem zvuka bavio Mladen Šiklič.

Na samom početku filma upoznajemo Vjeru Kralj (Ksenija Marinković), koja sa svojom obitelji, suprugom Tomom (Sreten Mokrović) i sinom Krstom (Hrvoje Perc) živi u Osijeku. U Osijek u to vrijeme, krajem 1991. godine dolazi rat, od kojeg Vjera ne želi bježati, suprug bi pobjegao od rata, ali bi sin pobjegao u rat. Tomo ubrzo ostavlja suprugu i sina u Osijeku, bježi u Zagreb i tek povremeno telefonira da provjeri jesu li se predomislili. Krsto nikako ne želi otići u Zagreb, već želi otići u rat i boriti se, kako si kasnije ne bi predbacivao bijeg. Vjera pokušava spriječiti sina da ode na front, ali ubrzo shvaća da nema uspjeha. Krsto odlazi, a Vjera počinje skupljati novac kako bi mu kupila pancirku od švercerice Stelle (Sandra Lončarić) te radi sve što je u njezinoj moći kako bi pomogla sinu. Radi kao tumač za njemački jezik, pomažući hrvatskoj vojsci i upoznaje Grossa (Nenad Cvetko), čovjeka koji je do Osijeka došao preko minskog polja. Kada ga hrvatska vojska uhvati i dovede na ispitivanje, on šuti i odlučuje sve ispričati tek Vjeri, nakon nekoliko susreta. Kasnije kada Vjera u vlastitoj kući počne raditi kao tumač za njemački jezik, dolaze joj različiti ljudi i govore o svojim životima, uključujući i Grossa. Gross je osoba homoseksualne orijentacije čiji je „prijatelj“ Mikloš (Bojan Navojec) također otišao u rat, u kojemu pogiba, a kada Gross to sazna, odlučuje otići u Njemačku i početi od početka. Vjera Kralj napisala je knjigu o ženama i ratovima koju je posvetila Grossovoj majci.

Film je publici predstavljen na 58. Pulskom filmskom festivalu 2011., u sklopu Nacionalnog programa.¹⁵⁴

¹⁵⁴ <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/korak-po-korak>

Slika 5.4.2. Scena iz filma „Korak po korak“

5.4.1. Medijska prezentacija Biljane Čakić-Veselić

Metodom analize sadržaja 3 najčitanija hrvatska portala (Dnevnik.hr, Večernji.hr, 24sata.hr), istražili smo medijsku prezentaciju Biljane Čakić-Veselić. Analizom portala pronašli smo samo 1 rezultat, na portalu Dnevnik.hr

Dnevnik.hr ponudio je samo jedan članak, pod naslovom „SMS: Želimo dva milijuna kuna i da glasujete za nas“¹⁵⁵, povodom predstavljenoga političkog programa „Sasvim male stranke“ (SMS) koji su na humorističan način nagovarali glasače da glasuju upravo za njih. Biljana Čakić-Veselić tom je prilikom izjavila kako joj je stranka ponudila večeru i ministarsko mjesto ako na izborima glasa za njih.

5.5. Vlatka Vorkapić

Vlatka Vorkapić hrvatska je filmska i kazališna redateljica i scenaristica, rođena 1969. u Ogulinu. Diplomirala je najprije komparativnu književnost i češki jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a zatim i filmsku i TV režiju na Akademiji dramske umjetnosti. Vlatka Vorkapić članica je Društva hrvatskih filmskih redatelja i Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika. Autorica je nekoliko kazališnih predstava, od kojih se posebno ističe predstava *Judith French*, za čiji je dramski tekst osvojila nagradu Marin Držić. Redateljsku karijeru na filmu započela je 1992. godine, kratkim filmom *Vozačka dozvola*, a nakon godinu dana snima svoj drugi kratki film *Rastreseno gledanje kroz prozor*. Od dokumentarnih filmova režirala je televizijski dokumentarni film *Dedek, batek, bakica* (1999.); dokumentarni video

¹⁵⁵ <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/sms-zelimo-dva-milijuna-kuna-i-da-glasujete-za-nas---446777.html>

Super snaga čudnih ljudi (2002.); kratkometražne dokumentarne *Anine pjesme* (2003.), *Zadnji put* (2007.) i *Besplatno* (2015.) te dugometražne dokumentarne *Akvarel* (2009.), *Gabriel* (2010.), *Odgođena revolucija* (2015.), *Pusti Dobre, pusti* (2018.). Režirala je i igranu seriju *Kad zvoni?* (2005.) te sudjelovala u omnibusu *Zagrebačke priče vol. 3* (2015.) i eksperimentalnom filmu *Transmania* (2016.). Dokumentarni film u njenoj režiji, *Ćaća i braća* (2002.), inspirirao je Vorkapić za snimanje igranoga dugometražnog prvijenca.¹⁵⁶

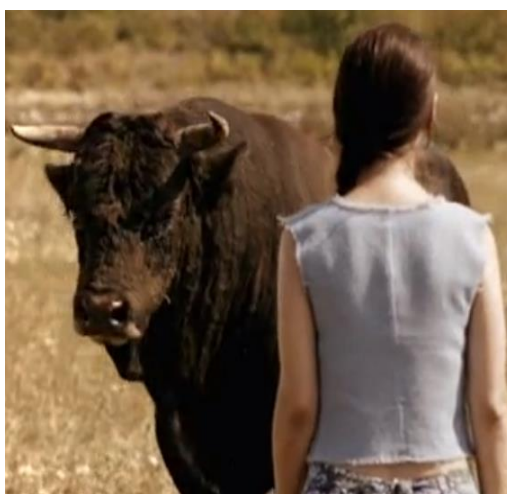
Slika 5.5.1. Vlatka Vorkapić

Sonja i bik igrani je dugometražni debitantski film Vlatke Vorkapić iz 2012. godine, za koji je uz pomoć Elvisa Bošnjaka, napisala i scenarij. Film je snimljen u produkciji Interfilma i koprodukciji Hrvatske radiotelevizije, a producent je Ivan Maloča. Rad kamere potpisuje Dragan Marković, montažu Marin Juranić, scenografiju Tanja Lacko, kostimografiju Slavica Šnur. Glazbu za film skladali su Stanko Kovačić, Damir Martinović i Ivanka Mazurkijević. Film prati Zagrepčanku Sonju Sterle (Judita Franković), aktivisticu i vegetarijanku koja različitim akcijama pokušava zaustaviti borbe bikova. Društvo koje organizira borbe bikova u Radošiću u Dalmatinskoj zagori, ne razumije Sonjin stav o borbama jer smatraju da svoje bikove vole više od svojih žena. Stipe (Dejan Aćimović), ponosni je vlasnik bika Garonje, koji je pobijedio u 37 borbi. Dok gledaju Sonjine izjave na televiziji, Stipe se kladi s Antom (Ivo Gregurević) da se Sonja, unatoč svojim riječima, ipak ne bi usudila stati pred bika. Otac Ante šalje svog sina Antu (Goran Bogdan), inače zastupnika osiguranja, u Zagreb da dovede Sonju. Nakon dužeg nagovaranja Sonja pristaje i dolazi u selo. Uspijeva prići biku na tri metra i kao pobjednica oklade, zahtijeva da se prekinu borbe bikova, neposredno pred finale. Djed Stipe (Ante Šućur) spreman je ispuniti Sonjinu želju i povući Garonju iz borbe, ali Mate (Elvis

¹⁵⁶ <https://dhfr.hr/redatelj/vlatka-vorkapic/>

Bošnjak) to shvaća kao predaju; u tom slučaju Garonja postaje njegov, a svi znaju što on radi s bikovima ako izgube. Garonja je, vođen Matom, izgubio finale, Mate ga vodi u klaonicu, ali ga Ante i Sonja ipak uspijevaju spasiti.

Film je nagrađen Zlatnom Arenom za najbolji scenarij (Vlatka Vorkapić), Zlatnom Arenom za najbolju kostimografiju (Slavica Šnur) i Zlatnom Arenom za najbolju glazbu (Stanko Kovačić, Damir Martinović, Ivanka Mazurkijević) na 59. Pulskom filmskom festivalu i nagradom Platinum Remi na WorldFest Houston International Film Festivalu 2013. Prikazan je još i na Raindance Film Festivalu u Londonu 2013., Festroia, Setúbal, Portugal 2013. i MedFilm Festival u Rimu 2013.¹⁵⁷

Slika 5.5.2. Scena iz filma „Sonja i bik“

5.5.1. Medijska prezentacija Vlatke Vorkapić

Metodom analize sadržaja 3 najčitanija hrvatska portala (Dnevnik.hr, Večernji.hr, 24sata.hr), istražili smo medijsku prezentaciju Vlatke Vorkapić. Dva od tri portala ponudila su ukupno 26 rezultata na ključne riječi „Vlatka Vorkapić“ dok portal 24sata.hr nije ponudio ni jedan rezultat.

Portal Dnevnik.hr ponudio je ukupno 4 rezultata na temu Vlatke Vorkapić, od kojih se u 3 spominje njezin dugometražni debitantski film, *Sonja i bik*, a u jednom, kazališna predstava *Titon*. Da je predstava *Titon*, u režiji Vlatke Vorkapić, premijerno prikazana u Teatru na Trešnjevci/CeKaTe-u, u veljači 2019. godine, izvijestio je portal Dnevnik.hr. U članku pod naslovom „Priča o Titonu sada i na kazališnim daskama Teatra na Trešnjevci“¹⁵⁸ pisalo se o

¹⁵⁷ <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/sonja-i-bik>

¹⁵⁸ <https://dnevnik.hr/showbuzz/preporuke/predstava-titon---548513.html>

radnji predstave, glumcima i ekipi koja je surađivala na predstavi. U ostala 3 članka objavljena na portalu, Vlatka Vorkapić spominje se kao redateljica debitantskog filma *Sonja i bik*. U jednom od članaka („I Hrvatska ima aduta za Oscara – 'Halimin put!'“)¹⁵⁹ prenesena je vijest kako je film *Halimin put* u režiji Arsena Antona Ostojića izabran kao hrvatski kandidat za prestižnu nagradu Oscar, prestignuvši tako film Vlatke Vorkapić *Sonja i bik*. *Sonja i bik* našao se i na popisu filmova koji su u kinima obarali sve rekorde gledanosti: „Svećenik koji buši kondome...“¹⁶⁰ Film je promoviran i na Danima Zagreba u Sarajevu u lipnju 2013., a vijest o tome prenio je i Dnevnik.hr. U članku pod naslovom „'Ovako izgleda dernek na kojem nema čajki“¹⁶¹, pisalo se o promociji i o koncertu Psihomodo Popa, održanom nakon promocije filma.

Večernji.hr portal je s 22 rezultata na temu Vlatke Vorkapić, od kojih se 6 povezuje s filmom *Sonja i bik*. Portal je prenio vijest da se u sklopu 63. Dubrovačkih ljetnih igara u suradnji s Pulskim filmskim festivalom, prikazuju filmovi s Pulskog festivala, među kojima se našao i *Sonja i bik*: „Na tri lokacije u Dubrovniku prikazano sedam filmova iz Pule“.¹⁶² Datum početka prikazivanja filma u hrvatskim kinima, uz kratak sinopsis filma, nabrojano filmsku ekipu i uloge, također je prenio Večernji.hr: „Film "Sonja i bik" Vlatke Vorkapić uskoro u kinima“.¹⁶³ Da je film u prvom vikendu prikazivanja počeo obarati rekorde gledanosti i zarade, također je vijest na portalu: „Film Vlatke Vorkapić "Sonja i bik" vidjelo 10 tisuća ljudi“.¹⁶⁴ I filmski magazin *Hollywood Reporter* pohvalio je uspjehe *Sonje i bika*: „Hollywood Reporter o uspjehu hrvatskog filma“¹⁶⁵, a portal je prenio i vijest da je film osvojio nagradu Platinu Remi na Worldfestu u Houstonu: „Film „Sonja i bik“ nagrađena na Worldfest u Houstonu“.¹⁶⁶ Na temu filma *Sonja i bik*, ranijim radovima i suradnji s glumcima i ekipom, Vlatka Vorkapić govorila je u intervjuu za Večernji.hr: „VLATKA VORKAPIĆ: Trebala sam studirati medicinu jer sam bila štreberica“.¹⁶⁷ Portal je prenio i vijest o završetku 12. dana hrvatskog filma („Autorsko osvježenje iz zaprešićke škole“¹⁶⁸), na kojima je prikazana i etnološka emisija *Anine pjesme*, u režiji Vlatke Vorkapić. Nadalje, 4 su članka objavljena na temu redateljčinoga dokumentarnog filma *Gabriel*. U člancima se pisalo o prikazivanju filma u Dokukinu („Gabriel" Vlatke

¹⁵⁹ <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/i-hrvatska-ima-aduta-za-oscara-halimin-put---302696.html>

¹⁶⁰ <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/svecenik-koji-busi-kondome-najuspjesnije-kino-otvaranje-od-osamostaljenja-rh---269486.html>

¹⁶¹ <https://dnevnik.hr/showbuzz/clubzone/psihomodo-pop-ovako-izgleda-dernek-na-kojem-nema-čajki---289485.html>

¹⁶² <https://www.vecernji.hr/kultura/na-tri-lokacije-u-dubrovniku-prikazano-sedam-filmova-iz-pule-437938>

¹⁶³ <https://www.vecernji.hr/kultura/film-sonja-i-bik-vlatke-vorkapic-uskoro-u-kinima-475719>

¹⁶⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/film-vlatke-vorkapic-sonja-i-bik-vidjelo-10-tisuca-ljudi-482509>

¹⁶⁵ <https://www.vecernji.hr/kultura/hollywood-reporter-o-uspjehu-hrvatskog-filma-489890>

¹⁶⁶ <https://www.vecernji.hr/kultura/film-sonja-i-bik-nagrađena-na-worldfest-u-houstonu-544867>

¹⁶⁷ <https://www.vecernji.hr/showbiz/trebala-sam-studirati-medicinu-jer-sam-bila-streberica-499425>

¹⁶⁸ <https://www.vecernji.hr/kultura/autorsko-osvjezenje-iz-zapresicke-skole-732552>

Vorkapić na programu DokukinaCroatia¹⁶⁹), o lokacijama snimanja u kojima se otkriva i povijest Zagreba („Gabriel je pravi dokumentarni "ljubić" i to sa sretnim završetkom¹⁷⁰), o prikazivanju dokumentarca na 3. ZagrebDoxu („Domaći redatelji napokon su prestali biti opterećeni ratom¹⁷¹) te o programu 2. Opuzen film festivala, na kojemu se našao i *Gabriel* („Noćni brodovi otvaraju 2. Opuzen film festival¹⁷²).

Večernji.hr izvijestio je i o održanoj premijeri kazališne predstave *Tko se boji Virginije Woolf* u Hrvatskom narodnom kazalištu u Splitu, također u režiji Vlatke Vorkapić: „Tko se boji Virginije Woolf u splitskom HNK“.¹⁷³ Na portalu se spominje još nekoliko predstava Vlatke Vorkapić. *Ledeni mjesec* koja je premijerno izvedena na brodu u dubrovačkom akvatoriju, u sklopu Dubrovačkih ljetnih igara, u srpnju 2015. („Pascal Bruckner oči u oči s vlastitim strastvenim likovima¹⁷⁴). Pisalo se i o predstavi *Titon*, koja je premijerno odigrana u Centru za kulturu Trešnjevka, u prosincu 2018. („Autorski projekt Vlatke Vorkapić "Titon" premijerno u Centru za kulturu Trešnjevka¹⁷⁵), a nešto više o samoj predstavi, moglo se naći u članku objavljenom nekoliko dana nakon premijere: „Judita Franković Brdar kao seksualno gladna božica“.¹⁷⁶ Kratak članak, u kojemu je objavljeno kako *Judit French*, predstava Vlatke Vorkapić, u Exitu igra već pet sezona: „Judith French" Vlatke Vorkapić na sceni već petu sezonu“.¹⁷⁷ Vlatka Vorkapić održala je i autorsku večer na ZagrebDoxu 2013. godine: „Šokantna crna komedija o ratnim zločinima na Zagrebdoxu¹⁷⁸, a režirala je i kazališno-literarne večeri u sklopu Dubrovačkih ljetnih igara: „Pisci u Sponzi na programu Dubrovačkih ljetnih igara“.¹⁷⁹ Vorkapić se spominje u još jednom članku na istu temu, u kojem je hvale jer je „dobro iskoristila prostor za Sponzu“, u kojoj je organizirala večeri („Ferić uz spisateljski dokazao da ima i velik dar za glumu“¹⁸⁰). „Knjiga 'Fališ mi' Mani Gotovac uskoro bi mogla postati film“¹⁸¹ naslov je članka u kojemu se Vorkapić spominje kao redateljica koja bi trebala režirati budući film. Posljednja dva analizirana članka, na portalu Večernji.hr, Vorkapić spominju kao redateljicu kratkog filma *Na Tri kralja*, inače segmenta omnibusa *Zagrebačke*

¹⁶⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/gabriel-vlatke-vorkapic-na-programu-dokukinacroatia-307150>

¹⁷⁰ <https://www.vecernji.hr/kultura/gabriel-je-pravi-dokumentarni-ljubic-i-to-sa-sretnim-zavrsetkom-298607>

¹⁷¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/domaci-redatelji-napokon-su-prestali-bitioptereceni-ratom-256607>

¹⁷² <https://www.vecernji.hr/kultura/nocni-brodovi-otvaraju-2-opuzen-film-festival-442799>

¹⁷³ <https://www.vecernji.hr/kultura/tko-se-boji-virginije-woolf-u-splitskom-hnk-396949>

¹⁷⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/pascal-bruckner-oci-u-oci-s-vlastitim-strastvenim-likovima-1017163>

¹⁷⁵ <https://www.vecernji.hr/kultura/autorski-projekt-vlatke-vorkapic-titon-premijerno-u-centru-za-kulturu-tresnjevka-1288332>

¹⁷⁶ <https://www.vecernji.hr/kultura/judita-frankovic-brdar-kao-seksualno-gladna-bozica-1289656>

¹⁷⁷ <https://www.vecernji.hr/kultura/judit-french-vlatke-vorkapic-na-sceni-vec-petu-sezonu-505515>

¹⁷⁸ <https://www.vecernji.hr/kultura/sokantna-crna-komedija-o-ratnim-zlocinima-na-zagrebdoxu-516255>

¹⁷⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/pisci-u-sponzi-na-programu-dubrovačkih-ljetnih-igara-599277>

¹⁸⁰ <https://www.vecernji.hr/kultura/feric-uz-spisateljski-dokazao-da-ima-i-velik-dar-za-glumu-601375>

¹⁸¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/knjiga-falis-mi-mani-gotovac-uskoro-bi-mogla-postati-film-973779>

priče vol. 3. U jednom se pisalo o završetku snimanja filma („Dovršeno snimanje 'Zagrebačkih priča 3“¹⁸²), a u drugom se *Na Tri kralja* opisuje kao vrlo uspješan segment omnibusa („Omnibus 'Zagrebačke priče' uporno ignorira duh života metropole“¹⁸³).

5.6. Vanja Juranić

Vanja Juranić hrvatska je redateljica, scenaristica i montažerka, rođena u Zagrebu 1974. godine. Tijekom srednje škole, koju pohađa u Sjedinjenim Američkim Državama, sa svojim fotografijama sudjeluje na internacionalnom festivalu CVAC Art Fair. Na studij se vratila u Hrvatsku i diplomirala dizajn tekstila i odjeće na Tekstilno-tehnološkom fakultetu u Zagrebu. Redateljsku karijeru započinje snimanjem spotova, reklama, kratkih i dokumentarnih filmova. Svoj prvi kratki film *Na trgu* snimila je 2007. godine, a godinu dana kasnije i drugi *Vidimo se u Sarajevu*. Jedini svoj dokumentarni film *Jesam li sretna?* režirala je 2011. Za sve svoje filmove pisala je scenarije i montirala ih.

Slika 5.6.1. Vanja Juranić

Zagreb Cappuccino igrani je dugometražni prvijenac Vanje Juranić, iz 2014., za koji je, zajedno s Ognjenom Sviličićem¹⁸⁴, napisala i scenarij te ga samostalno montirala. Film je sniman u produkciji Maxima Filma i koprodukciji Hrvatske radiotelevizije, producent je Damir Terešak, a koproducent Goran Radman. Film je podržao Hrvatski audiovizualni centar

¹⁸² <https://www.vecernji.hr/kultura/dovrseno-snimanje-zagrebackih-prica-3-981075>

¹⁸³ <https://www.vecernji.hr/kultura/omnibus-zagrebacke-price-uporno-ignorira-duh-zivota-metropole-1016060>

¹⁸⁴ Ognjen Sviličić hrvatski je redatelj, s kojim je Vanja Juranić bila u braku od 2007. do 2018. godine. Prezimenom Sviličić redateljica potpisuje sve svoje filmove.

(HAVC), a distribuirao 2i Film. Kameru za ovaj film potpisuje Danko Vučinović, scenografiju Ivana Škrabalo, kostimografiju Blanka Budak i Lidija Sertić, oblikovanje zvuka Dubravka Premar, glazbu Luka Zima.

Film prati dvije najbolje prijateljice u četrdesetim godinama, Petru (Nela Kocsis) i Kiku (Mila Elegović). Petra živi u Zagrebu i u procesu je rastave braka, a Kika se vraća iz inozemstva kako bi prijateljici bila podrška. Dok Petra svima laže kako joj je suprug na službenom putu, Kika joj pokušava što više pomoći da se vrati u normalan život i zaboravi na bivšeg supruga; dok Petra očajava jer možda nikada neće imati djecu, Kika joj priznaje da je trudna i planira pobaciti, ali ipak odustaje.

Na 61. Pulskom filmskom festivalu film je nagrađen Zlatnim Arenom za glazbu (Luka Zima) i nagradom Breza za najbolje debitantsko postignuće (kamera: Danko Vučinović). Film je prikazan i na Avvantura Festival Film Forum Zadar 2014., Filmskom festivalu u Göteborgu 2014., FEST – Međunarodnom filmskom festivalu u Beogradu 2015. i na Međunarodnom filmskom festivalu u Sofiji 2015. u programu Cinema Tomorrow – Discoveries.¹⁸⁵

Slika 5.6.2. Scena iz filma „Zagreb Cappuccino“

5.6.1. Medijska prezentacija Vanje Juranić

Metodom analize sadržaja 3 najčitanija hrvatska portala (Dnevnik.hr, Večernji.hr, 24sata.hr), istražili smo medijsku prezentaciju Vanje Juranić. Kako je redateljica poznatija pod prezimenom Sviličić, pretraga ključnih riječi „Vanja Juranić“ bila je neuspješna, ali na ključne riječi „Vanja Sviličić“, ponuđeno je ukupno 11 rezultata.

¹⁸⁵ <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/zagreb-cappuccino>

Portal Dnevnik.hr prenio je 3 članka na temu Vanje Sviličić, od kojih se u 2 spominje kao redateljica filma *Zagreb Cappuccino*. „Priča o najboljim prijateljicama u 40-tima: Stiže 'Zagreb Cappuccino'“¹⁸⁶ naslov je članka u kojemu je objavljen datum početka emitiranja filma u hrvatskim kinima. Osim datuma, pisalo se o glavnim ulogama, radnji filma i nagradama koje je do tada osvojio. O filmu se na portalu pisalo i nakon premijere u kinu Europa dok se u članku pod naslovom „Dame u najboljim godinama: Kakve noge, kakav dekolte!“¹⁸⁷ manje pisalo o filmu, a više o glavnim glumicama i odjeći u kojoj su došle na premijeru. U članku pod naslovom „Razvod nakon 10 godina! Poznati domaći par više nije zajedno“¹⁸⁸, Dnevnik.hr prenio je i vijest o razvodu Vanje i Ognjena Sviličića.

Portal Večernji.hr objavio je ukupno 7 članaka u kojima se spominje Vanja Sviličić, od kojih se 4 tiču njezinoga dokumentarnog filma *Jesam li sretna?*. Pod naslovom „Domaći redatelji napokon su prestali biti opterećeni ratom“¹⁸⁹ promoviran je 3. ZagrebDox festival, na kojemu je premijeru svog dokumentarca *Jesam li sretna?* imala i Vanja Sviličić, a u članku je iznesen i program festivala. Portal je prenio vijest i o kinopremijeri filma *Jesam li sretna?* dok je pod naslovom „Kinopremijera filma o zagrebačkim sobaricama u Tuškancu“¹⁹⁰ objavljeno još i vrijeme početka projekcije te ideja filma. Sljedeći analizirani članak objavljen je nakon kinopremijere filma, a pisalo se o reakcijama publike, u kojoj su sjedile i glavne protagonistice filma: „Razdragani smijeh sobarica najbolje je priznanje redateljici“.¹⁹¹ *Jesam li sretna?* prikazan je i na 20. Danima hrvatskog filma; program festivala prenio je Večernji.hr, pod naslovom „Matanić i Livaković privlače najviše pozornosti na DHF-u“.¹⁹² Portal je izvijestio i o početku snimanja igranoga dugometražnog filma Vanje Sviličić, *Zagreb Cappuccino*, u ožujku 2013. godine. Za članak pod naslovom „Mila i Nela: Momci dolaze i prolaze, a prijateljstva su trajna“¹⁹³, redateljica Vanja Sviličić i glavne glumice Nela Kocsis i Mila Elegović, govorele su o atmosferi na setu, radnji filma i ulogama koje tumače u filmu. U posebnom razgovoru, koji je objavljen na portalu, redateljica filma govorila je o inspiraciji za filmsku priču, kako je izabrala glavne uloge te o pomoći koju je imala od tadašnjeg supruga, Ognjena Sviličića, s kojim je surađivala na filmu: „Chick-lit nije dio mene pa mi ni film nije

¹⁸⁶ <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/film-vanje-svilicic-zagreb-cappuccino-uskoro-u-kinima-mila-elegovic-i-nela-kocsis-u-glavnim-ulogama---375907.html>

¹⁸⁷ <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/odrzana-premijera-filma-zagreb-cappuccino-glavne-glumice-mila-elegovic-i-nela-kocsis-u-centru-paznje---376451.html>

¹⁸⁸ <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/razvode-se-vanja-i-ognjen-svilicic---509117.html>

¹⁸⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/domaci-redatelji-napokon-su-prestali-biti-optereceni-ratom-256607>

¹⁹⁰ <https://www.vecernji.hr/kultura/kinopremijera-filma-o-zagrebackim-sobaricama-u-tuskancu-270856>

¹⁹¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/razdragani-smijeh-sobarica-najbolje-je-priznanje-redateljici-271422>

¹⁹² <https://www.vecernji.hr/kultura/matanic-i-livakovic-privlace-najvise-pozornosti-na-dhf-u-272922>

¹⁹³ <https://www.vecernji.hr/vijesti/mila-i-nela-momci-dolaze-i-prolaze-a-prijateljstva-su-trajna-527272>

mogao biti takav“.¹⁹⁴ Večernji.hr prenio je i vijest da se nakon 10 godina braka, rastaje poznati redateljski par, Vanja i Ognjen Sviličić, pod naslovom „Nakon deset godina braka razvodi se naš poznati redatelj“.¹⁹⁵

„Vanja i Ognjen Sviličić razveli se nakon deset godina braka“,¹⁹⁶ naslov je jedinog članka objavljenog na portalu 24sata.hr, na temu Vanje Sviličić. U članku se pisalo o njihovom vjenčanju, projektima redatelja Ognjena Sviličića dok je Vanja spomenuta samo kao redateljica.

5.7. Ivona Juka

Ivona Juka hrvatska je redateljica i scenaristica, rođena u Zagrebu, 28. ožujka 1975. godine. Diplomirala je filmsku i TV režiju na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu, a 2004. godine režira svoj prvi kratki film *Smeće*. Jukin dugometražni dokumentarni prvijenac *Što sa sobom preko dana*, najnagrađivaniji je hrvatski dokumentarni film. Kao najbolji dokumentarni film nagrađen je na goEast Film Festivalu u Wiesbadenu, DokMa Film Festivalu i Sarajevo Film Festivalu, a na Danima hrvatskog filma osvojio je Grand Prix filmskih kritičara.¹⁹⁷ Juka je režirala još i kratke filmove *Montaža – razglednica iz Hrvatske* (2006.), *Pogled iz bunara* (2011.) i kratke dokumentarne filmove *Plavi Poni* (2004.) i *Dobrodošao kući, brate!* (2005.). Segmentom *Hrvatska priča* sudjelovala je i u omnibusu *Neke druge priče* iz 2010. godine, a režirala je i televizijsku seriju *Mistika uspjeha* (2018.). *Da sam ja netko* televizijska je igrana serija također u režiji Ivone Juke, iz koje je i nastao njezin dugometražni igrani prvijenac, ali pod drugačijim naslovom.¹⁹⁸

¹⁹⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/redateljica-vanja-svilicic-chick-lit-nije-dio-mene-pa-mi-ni-film-nije-mogao-biti-takav-995724>

¹⁹⁵ <https://www.vecernji.hr/showbiz/ognjen-svilici-vanja-svilici-brak-razvod-redatelj-1230941>

¹⁹⁶ <https://www.24sata.hr/show/vanja-i-ognjen-svilicic-razveli-se-nakon-deset-godina-braka-563478>

¹⁹⁷ <https://www.4film.hr/employees/ivona-juka>

¹⁹⁸ <https://www.imdb.com/name/nm1889626/>

Slika 5.7.1. Ivona Juka

Ti mene nosiš do sada je jedini dugometražni igrani film Ivone Juke iz 2015. godine, u žanru drame, za koji je napisala i scenarij. Snimljen je u produkciji hrvatskog 4 Filma i koprodukciji slovenskog Emotionfilma i srpskog Sloane Film Productiona. Producentica je Anita Juka, koproducenti Danijel Hočevar i Biljana Niković, a hrvatsku distribuciju preuzeo je 2i Film. Za kameru je zadužen Mario Oljača, montažu Vladimir Gojun, kostimografiju Ivana Zozoli Vargović, scenografiju Fm Marketing, Lirnes Design, Art Centar, Vladimir Đurović i Ivan Ivan. Glazbu za film skladao je Teho Teardo, a za vizualne efekte zaslužni su Zoran Čulić i Nebojša Rogić.

Film prati tri kćeri, zanemarenu djevojčicu Doru (Helena Beljan) čiji je životni san postati nogometna menadžerica, redateljicu *sapunica* Ives (Lana Barić) koja uz zahtjevan posao brine o ocu (Vojislav Brajović) koji boluje od Alzheimerove bolesti i uspješnu producenticu Natašu (Nataša Dorčić) koja u drugom stanju saznaje da ima tumor i da će umrijeti nakon poroda te se odlučuje suočiti sa svojim otuđenim ocem (Krunoslav Šarić). Dorin otac Vedran (Goran Hajduković) nezaposleni je nasilnik i diler koji često ima problema s policijom. Dorina majka Lidija (Nataša Janjić) šminkerica je na setu *sapunice* koju režira Ives, a producira Nataša. Vedran i Lidija ne brinu o svojoj djeci i ostavljaju ih kome god stignu kako bi živjeli svatko svoj život. Nepredvidive životne situacije ubrzo će dovesti do zblizavanja Vedrana i Dore kao oca i kćeri. Ives živi s ocem koji se sve teže nosi s Alzheimerovom bolesti, bježi od kuće i nerijetko ne prepoznaje vlastitu kćer koja uz težak i zahtjevan posao, koji joj oduzima puno vremena, ipak brine o ocu. Nataša živi sa suprugom Marinom (Sebastian Cavazza), sklonim varanju, trudna je i boluje od smrtonosne bolesti. Nije sigurna koliko će još poživjeti nakon što rodi kćer, ali odlučuje se ponovno povezati s davno otuđenim ocem.

Film je nagrađen nagradom Breza za najboljeg debitanta (Helena Beljan), Zlatnom arenom za vizualne efekte (Zoran Čulić i Nebojša Rogić), Zlatnom arenom za glazbu (Teho Teardo) i Zlatnom arenom za kameru (Marijo Oljača) na 62. Pulskom filmskom festivalu; Zlatnom mimozom za najbolju režiju na 29. Filmskom Festivalu Herceg Novi – Montenegro Film Festival 2015.; za najbolji film u sekciji Prvi i drugi film na Avventura Film Festivalu Zadar 2015.; za najbolji film proglašen je na festivalu srednjoeuropskog i istočnoeuropskog filma LET'S CEE 2015. i za najbolji strani film na United International Film festivalu 2016. Lana Barić osvojila je nagradu za najbolje glumačko ostvarenje u kategoriji manjinskih koprodukcija na Međunarodnom filmskom festivalu u Beogradu 2016. Film je još prikazan i na Međunarodnom filmskom festivalu u Karlovim Varima 2015. – natjecateljski program 'East of the West', Sarajevo Film Festivalu 2015., Festivalu slovenskog filma 2015., CinEast – Festivalu srednjeeuropskog i istočnoeuropskog filma 2015., Međunarodnom filmskom festivalu Tofifest 2015., Mostri europskog filma u Segoviji 2015., Indijskom međunarodnom filmskom festivalu 2015., Međunarodnom filmskom festivalu u Chennaiju 2016., Međunarodnom filmskom festivalu u Santa Barbari 2016., Međunarodnom filmskom festivalu u Bangaloreu 2016., Međunarodnom filmskom festivalu u Sofiji 2016., Međunarodnom filmskom festivalu u Clevelandu 2016., Jahorina Film Festivalu 2016. i na Festivalu kinematografije jugoistočne Europe SEE a Paris 2017.¹⁹⁹

Slika 5.7.2. Scena iz filma „Ti mene nosiš“

¹⁹⁹ <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/ti-mene-nosis>

5.7.1. Medijska prezentacija Ivone Juke

Metodom analize sadržaja 3 najčitanija hrvatska portala (Dnevnik.hr, Večernji.hr, 24sata.hr), istražili smo medijsku prezentaciju Ivone Juke. Upisom ključnih riječi u tražilice, ponuđeno je ukupno 29 rezultata na temu Ivone Juke.

Na portalu Dnevnik.hr objavljeno je 7 članaka povezanih s Ivonom Jukom, a svih 7 objavljeno je na temu njezinoga dugometražnog prvijenca *Ti mene nosiš*. Portal je prenio vijest da je Jukin film, na festivalu u Karlovym Varyma, oduševio i hollywoodskog glumca Richarda Gereaa: „Hrvatski film sve popularniji: Naša ekipa oduševila i slavnog Richarda Gereaa“.²⁰⁰ Sve nagrade za film, snimateljsku i glumačku ekipa, opis radnje i kraću biografiju Ivone Juke, portal je objavio pod naslovom „Hrvatski film u Sarajevu: Zanemarena djevojčica koja želi postati nogometna menadžerica“.²⁰¹ Još je jedan članak objavljen na temu uspjeha ovoga filma u Sarajevu: „Hrvatski film 'Ti mene nosiš' oduševio publiku u Sarajevu“.²⁰² Film *Ti mene nosiš*, besplatno je prikazan u listopadu, u kazalištu Antonio Gandusio u Rovinju: „U SKLOPU DANA MIRKA KOVAČA Besplatna kino projekcija filma 'Ti mene nosiš'“.²⁰³ Dugometražni prvijenac Ivone Juke, svojevremeno se našao i kao kandidat za najprestižniju filmsku nagradu Oscar: „Film 'Ti mene nosiš' na visokom drugom mjestu u borbi za Oscara“²⁰⁴, a film je pohvalio i časopis *Hollywood Reporter*: „The Hollywood Reporter' tvrdi: 'Ovo je favorit iz sjene“.²⁰⁵ Redateljica Juka nagrađena je za scenarij i režiju Nagradom Vladimir Nazor: „NAJVEĆE PRIZNANJE Ivoni Juki za scenarij i režiju 'Ti mene nosiš'“.²⁰⁶

Večernji.hr ponudio je najviše rezultata (19) za temu Ivone Juke, od 3 analizirana portala. Od tih 19, 7 je objavljeno u formi intervjua, od kojih je 5 intervjua s Ivonom Jukom. Od 5 Jukinih intervjua, 2 su na temu njezinoga budućeg, drugoga igranog dugometražnog filma o hrvatskim braniteljima i operaciji Maslenica: „Hrvatski vojnici imaju hrabrost boriti se za svoje ideale“²⁰⁷ i „Snimam novi film o herojstvu i snazi u Domovinskom ratu“.²⁰⁸ Intervju objavljen

²⁰⁰ <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/domaci-film-ti-mene-nosis-odusevio-slavnog-richarda-gerea-na-medjunarodnom-festivalu-u-karlovyim-varyima---392124.html>

²⁰¹ <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/ti-mene-nosis-na-sarajevo-film-festivalu-film-koji-je-osvojio-kritiku-i-publiku---396392.html>

²⁰² <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/sarajevo-film-festival-2015-ti-mene-nosis---397059.html>

²⁰³ <https://dnevnik.hr/showbuzz/clubzone/posljednja-kino-projekcija-filma-ti-mene-nosis-u-rovinju---452765.html>

²⁰⁴ <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/ti-mene-nosis-na-visokom-drugom-mjestu-u-borbi-za-oscar---418625.html>

²⁰⁵ <https://dnevnik.hr/showbuzz/clubzone/najvece-priznanje-u-umjetnosti-ivoni-juka---439864.html>

²⁰⁶ <https://dnevnik.hr/showbuzz/clubzone/najvece-priznanje-u-umjetnosti-ivoni-juka---439864.html>

²⁰⁷ <https://www.vecernji.hr/kultura/hrvatski-vojnici-imaju-hrabrost-boriti-se-za-svoje-ideale-1254436>

²⁰⁸ <https://www.vecernji.hr/kultura/snimam-novi-film-o-herojstvu-i-snazi-u-domovinskom-ratu-1229506>

povodom premijernog prikazivanja omnibusa *Neke druge priče* u Puli: „Juka: Smeta mi koncept ženskog omnibusa, pa ne režiramo spolom!“.²⁰⁹ Za jedan od intervjua govorila je o gostovanju u emisiji *Nedjeljom u dva*, filmu *Ti mene nosiš* i dr.: „Ivona Juka: Ne bježim od bolnog, pa ni neugodnog“.²¹⁰ Intervjui za koji je govorila o odnosu i sukobu s Hrvatskim audiovizualnim centrom i Hrvojem Hribarom („Ivona Juka: Hribar mora otići, natjecaje HAVC-a prate samo skandali“²¹¹; „Ivona Juka: Hrvoje Hribar nikad mi ne bi dao novac za film“²¹²; „Hribar je izrekao stravične laži o meni, podižem tužbu protiv njega“²¹³). Redateljica je, zajedno sa sestrom, producenticom Anitom Jukom, održala miran prosvjed ispred Ministarstva kulture u kolovozu 2017. („Sestre Juka: Napisale smo prijedlog zakona o HAVC-u“²¹⁴), a zajedno su posjetile i Ured predsjednice Republike Hrvatske („Inicijativa filmskih autora i djelatnika na sastanku u Uredu predsjednice RH“²¹⁵). Na portalu je objavljen i intervju s Lanom Barić, koja tumači jednu od glavnih uloga u filmu *Ti mene nosiš* („Manje me zanima što je dobro za državu, a više što je dobro za mene i moj mikrokozmos“²¹⁶).

Nekoliko je članaka objavljeno i na temu filma *Ti mene nosiš*, a članci su objavljivani i povodom kandidature filma za nagradu Oscar („Film 'Ti mene nosiš' uoči Oscara pohvalio i redatelj 'Povratnika'“²¹⁷ i „'Zvizdan' Dalibora Matanića hrvatski je predstavnik za Oscara“²¹⁸), povodom održane premijere filma („Nataša Janjić pokazala novog dečka, a redateljica Ivona Juka čipkasti grudnjak“²¹⁹), povodom početka prikazivanja filma u kinima („Dvoiposatni rašomon hrvatske stvarnosti od Čupka i Mamića do Josipa Katalenića“²²⁰) te Zdravka Mamića koji je debitirao na filmu („Zdravko Mamić: Debitirao sam u filmu i zaradio prvih 150 kuna“²²¹).

²⁰⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/juka-smeta-mi-koncept-zenskog-omnibusa-pa-ne-reziramo-spolom-167716>

²¹⁰ <https://www.vecernji.hr/kultura/ivona-juka-ne-bjezim-od-bolnog-pa-ni-neugodnog-1050718>

²¹¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/redateljica-ivona-juka-hribar-mora-otici-natjecaje-havc-a-prate-samo-skandali-1014147>

²¹² <https://www.vecernji.hr/kultura/ivona-juka-hrvoje-hribar-nikad-mi-ne-bi-dao-novac-za-film-1009287>

²¹³ <https://www.vecernji.hr/vijesti/ivona-juka-hribar-je-izrekao-stravicne-lazi-o-meni-podizem-tuzbu-protiv-njega-1151034>

²¹⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/sestre-juka-napisale-smo-prijedlog-zakona-o-havc-u-1191559>

²¹⁵ <https://www.vecernji.hr/vijesti/inicijativa-filmskih-autora-i-djelatnika-na-sastanku-u-uredu-predsjednice-rh-1152083>

²¹⁶ <https://www.vecernji.hr/showbiz/sad-manje-brinem-o-drzavi-a-vise-o-sebi-1012189>

²¹⁷ <https://www.vecernji.hr/showbiz/sestre-juka-u-drustvu-slavnih-oscarovaca-u-santa-barbari-1061361>

²¹⁸ <https://www.vecernji.hr/showbiz/zvizdan-dalibora-matanica-je-hrvatski-predstavnik-oscara-1021363>

²¹⁹ <https://www.vecernji.hr/showbiz/natasa-janjić-pokazala-novog-decka-a-redateljica-ivona-juka-cipkasti-grudnjak-1007399>

²²⁰ <https://www.vecernji.hr/kultura/dvoiposatni-rasomon-hrvatske-stvarnosti-od-cupka-i-mamica-do-josipa-katalenića-1006673>

²²¹ <https://www.vecernji.hr/showbiz/zdravko-mamic-debitirao-sam-u-filmu-i-zaradio-prvih-150-kuna-359289>

Večernji.hr objavio je i vijest o „skandalu“, uoči prvog prikazivanja hrvatskog filma na festivalu u Cannesu („Cannes: Redateljica Ivona Juka izbačena sa štanda“²²²). Nadalje, na Programskom vijeću HRT-a raspravljalo se o nastupu Hrvoja Hribara, u emisiji *Nedjeljom u 2*, u kojoj je iznio „neprimjerene tvrdnje“ o kolegici Juki („Žustra rasprava na Programskom vijeću HRT-a: Govorilo se o Hribaru i usporedbi Tuđmana i Šešelja“²²³). Prenesena je i vijest da je Juka, za svoj film *Moj privatni ratni zločinac* dobila 3,6 milijuna kuna („Objavljeni rezultati za igrane i dokumentarne filmove“²²⁴). Juka se našla i u konkurenciji za Ženu godine, 2016. godine: „Martina Bienenfeld proglašena Ženom godine“.²²⁵

Na portalu 24sata.hr pronađena su samo 3 rezultata na temu Ivone Juke, također svi povezani s filmom *Ti mene nosiš*. Članak povodom dodjele Nagrade Vladimir Nazor, za scenarij i režiju: „Ivoni Juki najveće priznanje u umjetnosti za scenarij i režiju“²²⁶; povodom prikazivanja filma na pulskom filmskom festivalu („Film o kojem se priča: 'Ti mene nosiš' u pulskoj Areni“²²⁷) te povodom premijere filma na kojoj nije bilo muške glumačke ekipe („Voja u Beogradu, Katalenić je pritvoren, a Mamić prezauzet“²²⁸).

5.8. Katarina Zrinka Matijević

Katarina Zrinka Matijević hrvatska je redateljica i scenaristica, rođena u Zagrebu, 8. svibnja 1973. godine. Nakon završenog studija filozofije i komparativne književnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, upisuje filmsku i TV režiju na zagrebačkoj Akademiji dramske umjetnosti, na kojoj je diplomirala 2002. godine. Još kao studentica Akademije, proslavila se kratkim dokumentarcem *Dvoboj* (1998.), osvojivši nagrade na studentskim festivalima u Münchenu i Tel Avivu, Nagradu Jelena Rajković, Nagradu Oktavijan i Grand prix na Danima hrvatskog filma. U korežiji sa scenaristom Nebojšom Slijepčevićem, ubrzo je snimila i drugi dokumentarni film *O kravama i ljudima* (2000.), koji je prikazan na nekim od najprestižnijih festivala dokumentarnog filma, kao što su IDFA u Amsterdamu, Festival dokumentarnog filma u Münchenu te festivalima u Bogoti, Austinu i na Rhodosu. Godine 2002. režira kratki film *Reci Saša što je?*, a svoj prvi dugometražni dokumentarni film *Peščenopolis* režirala je 2003.

²²² <https://www.vecernji.hr/kultura/cannes-redateljica-ivona-juka-izbacena-sa-standa-819136>

²²³ <https://www.vecernji.hr/vijesti/zustra-rasprava-na-programskom-vijecu-hrt-a-govorilo-se-o-hribaru-i-usporedbi-tudmana-i-seselja-1152849>

²²⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/havc-rezultati-filmovi-sredstva-1204530>

²²⁵ <https://www.vecernji.hr/biznis/martina-bienenfeld-proglasena-zenom-godine-1098938>

²²⁶ <https://www.24sata.hr/show/ivoni-juki-najvece-priznanje-u-umjetnosti-za-scenarij-i-reziju-478027>

²²⁷ <https://www.24sata.hr/show/film-o-kojem-se-prica-ti-mene-nosis-u-pulskoj-areni-429378>

²²⁸ <https://www.24sata.hr/show/voja-u-beogradu-katalenic-je-pritvoren-a-mamic-prezauzet-421073>

Iste godine režira i videodokumentarac *Republika Peščenica*. Njezin, do sada, najnoviji uradak, kratki dokumentarni film *Iza lica zrcala* nagrađen je Nagradom Oktavijan za dokumentarni film na 25. Danima hrvatskog filma 2016. godine. Osim što je za sve svoje redateljske uratke pisala scenarije, na scenariju je surađivala i za film Branka Schmidta *Agape*.²²⁹

Slika 5.8.1. Katarina Zrinka Matijević

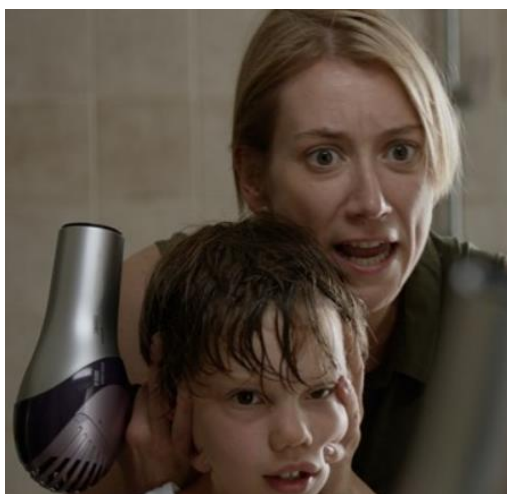
Trampolin je dugometražni igrani prvijenac redateljice Katarine Zrinke Matijević, u žanru drame, iz 2016. godine, za koji je, uz pomoć Ivana Salaja i Pavlice Bajsić, napisala i scenarij. Za kameru je na filmu bio zadužen Vjeran Hrpka, za montažu Ana Štulina, za oblikovanje zvuka Ivan Zelić, kostimografiju Katarina Zaninović i scenografiju Mario Ivezić. Za glazbu se pobrinula grupa *Šumovi protiv valova*, producent je Ivan Maloča, a film je snimljen u produkciji Interfilma i koprodukciji Hrvatske radiotelevizije.

Film prati obiteljske situacije sedmogodišnje Line, petnaestogodišnje Nike i četrdesetogodišnje Nikoline koje bježeći od obiteljskih problema pronalaze utjehu jedna u drugoj. Na početku filma upoznajemo Linu (Franka Mikolaci), sedmogodišnjakinju koja živi sa samohranom majkom, doktoricom Helenom (Lana Barić), koja nerijetko svoje frustracije liječi na vlastitoj kćeri. Od agresivne majke Lina bježi u trampolin park gdje upoznaje Niku (Tena Nemet Brankov), s kojom se ubrzo poistovjećuje jer se i sedamnaestogodišnja Nika nalazi u istoj obiteljskoj situaciji. Nikina majka (Nina Violić), iako često zbog posla ne boravi kod kuće, gotovo nikada ne propušta priliku fizički zlostavljati kćer. Linina baka (Asja Jovanović) ignorira zlostavljanje unuke sve do dolaska Lininog ujaka Ivana (Frano Mašković) iz inozemstva, koji ubrzo doznaje što se događa u obitelji te vlastitu sestru prijavljuje socijalnoj

²²⁹ http://factum.com.hr/hr/filmovi_i_autori/autori/katarina_zrinka_matijevic

službi. Lina završava u domu za nezbrinutu djecu gdje upoznaje četrdesetogodišnju Nikolinu (Marija Tadić), koja po treći put krije trudnoću od vlastitog supruga (Enes Vejzović), iz straha od obaveze. Iako joj doktorica odbija napraviti i treći abortus u tajnosti, u domu dolazi do fizičkog sukoba između Line i druge djece, u koji se ubrzo umiješa Nikolina. Lina reakcijom počne podsjećati na vlastitu majku, postaje agresivna i fizički napada Nikolinu, dok u isto vrijeme, u trampolin parku Nika fizički napada vlastitu majku. Film završava Lininim povratkom kući, Nikinom bijegom od kuće te Nikolininim razgovorom s majkom koju nije vidjela 22 godine.

Trampolin je predstavljen na 63. Pulskom filmskom festivalu 2016. godine, gdje je nagrađen Zlatnom arenom za najbolju sporednu žensku ulogu (Tena Nemet Brankov). Film je također predstavljen na Međunarodnom filmskom festivalu Tofifest 2016., Zagreb Film Festivalu 2016., Festivalu za mlade Just Film 2016., Međunarodnom filmskom festivalu u Kolkati 2016., na Filmskoj reviji mladeži i Four River Film Festivalu 2017. te Eastern Neighbours Film Festival 2017., na kojima nije osvajao nagrade, ali je na festivalu Cinedays 2017. osvojio posebno priznanje za glumu u filmu.²³⁰

Slika 5.8.2. Scena iz filma „Trampolin“

5.8.1. Medijska prezentacija Katarine Zrinke Matijević

Metodom analize sadržaja 3 najčitanija hrvatska portala (Dnevnik.hr, Večernji.hr, 24sata.hr), istražili smo medijsku prezentaciju Katarine Zrinke Matijević. Upisom ključnih riječi „Katarina Zrinke Matijević“ u tražilice portala, dobiveno je ukupno 3 rezultata, samo na portalu Večernji.hr. Portali Dnevnik.hr i 24sata.hr nisu ponudili niti jedan rezultat.

²³⁰ <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/trampolin>

Portal Večernji.hr ponudio je 3 rezultata na temu Katarine Zrinke Matijević. „Grand prix 25. Dana hrvatskog filma dodijeljen filmu 'Dum spiro spero' Pere Kvesića“²³¹ naslov je članka objavljenog povodom dodjele nagrada na 25. Danima hrvatskog filma, na kojima je Katarina Zrinka Matijević osvojila nagradu Oktavijan za dokumentarni film *Iza lica zrcala*. Ostala 2 članka objavljena su na temu redateljčinoga dugometražnog prvijenca *Trampolin*, od kojih je jedan objavljen nakon premijere filma. U članku pod naslovom „NINA VIOLIĆ: 'Ne vjerujte ljudima koji govore da im je u odnosu s djecom sve savršeno“²³², glumice Nina Viočić i Lana Barić, progovorile su o majčinstvu te problematičnim odnosima s djecom kojima se film i bavi. Posljednji članak na portalu objavljen je nakon održane premijere filma *Trampolin*, a pod naslovom „Održana premijera filma 'Trampolin' Katarine Zrinke Matijević“²³³ pisalo se o sadržaju filma, odličnim ulogama i o osvojenim nagradama.

5.9. Hana Jušić

Hana Jušić hrvatska je redateljica i scenaristica, rođena u Šibeniku 1983. godine. Kao mala s roditeljima je preselila u Zagreb gdje je najprije diplomirala engleski jezik i književnost i komparativnu književnost na Filozofskom fakultetu te upisala Doktorski studij književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture, također na Filozofskom fakultetu. Kasnije je diplomirala i magistrirala filmsku i TV režiju na Akademiji dramske umjetnosti. Redateljsku karijeru započela je 2009. godine kratkim igranim filmom *Danijel* i godinu dana kasnije, kratkim filmom *Pametnice*. Od kratkih filmova režirala je još i filmove *Mušice, krpelji i pčele, Terarij* i *Zimica* (2012.) te *Da je kuća dobra i vuk bi je imao* (2015.).²³⁴ Režirala je i segment *Rodendan* za omnibus *Kratki spojevi* (2013.), sa svojom petominutnom pričom sudjelovala je i u eksperimentalnom filmu *Transmania* (2016.). Uz pisanje scenarija za vlastite filmove, napisala je i scenarije za filmove snimane prema romanima Ivana Kušana, *Zagonetni dječak* u režiji Dražena Žarkovića i *Uzbuna na Zelenom Vrh*u, u režiji Čejen Čerčić.²³⁵

²³¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/grand-prix-25-dana-hrvatskog-filma-filmu-dum-spiro-spero-pere-kvesica-1078977>

²³² <https://www.vecernji.hr/showbiz/nina-violic-kaze-da-je-najvaznije-komunicirati-s-djecom-a-lana-baric-priznaje-da-se-osjeca-krivom-kad-povisi-glas-na-kcer-1155337>

²³³ <https://www.vecernji.hr/kultura/odrzana-premijera-filma-trampolin-katarine-zrinke-matijevic-1154610>

²³⁴ <https://www.biografija.com/hana-jusic/>

²³⁵ <https://www.imdb.com/name/nm4080010/>

Slika 5.9.1. Hana Jušić

Ne gledaj mi u pijat dugometražni je igrani prvijenac redateljice Hane Jušić iz 2016. godine, za koji potpisuje i scenarij. Montažu za ovaj film potpisuje Jan Klemsche, kameru Jana Plećaš, oblikovanje zvuka Roar Skau Olsen, glazbu Hrvoje Nikšić, kostimografiju Katarina Pilić, scenografiju Mathilde Ridder Nielsen. Film je sniman u produkciji Kinorame i koprodukciji danskog Beofilma i Hrvatske radiotelevizije. Producentica je Ankica Jurić Tilić, a koproducenti Peter Hyldahl, Morten Kjems Hytten Juhl, Maria Møller Christoffersen. Film je za Hrvatsku distribuirao 2i Film, uz potporu Hrvatskog audiovizualnog centra (HAVC), Danskog filmskog instituta i Eurimagesa.

U ovoj nagrađivanoj drami upoznajemo Marijanu (Mia Petričević), 24-godišnju laboratorijsku tehničarku koja živi sa svojim konzervativnim ocem Lazom (Zlatko Burić), vrlo neodgovornom majkom Vjerom (Arijana Čulina) i također neodgovornim i bolesnim bratom Zoranom (Nikša Butijer). Kada joj otac doživi moždani udar i ostane gotovo nepokretan, Marijana postaje jedini izvor financija u kući te preuzima očevo mjesto glave obitelji. Majka Vjera odbija pomagati svojem suprugu, hraniti ga i prematati pa sav teret bolesnog oca pada na Marijanina leđa. Jednom prilikom Marijana susreće svoju prijateljicu iz školskih dana Anđelu (Karla Brbić) s kojom počinje čistiti po bogataškim kućama kako bi u kuću donosila više novaca jer joj se majka i brat odbijaju zaposliti. Bijeg od obiteljskih problema Marijana pronalazi u upuštanju u seksualne odnose sa starijim muškarcima zbog čega se uskoro i posvađa s Anđelom. Kada joj majka sazna za te odnose, izvrijeđa je i izudara, a Marijana bježi od kuće. Film završava Marijaninim ulaskom u autobus kojim je trebala pobjeći u nov život, daleko od obitelji, no na putu shvaća da to ipak ne može napraviti te izlazi iz autobusa i vraća se kući i obitelji.

Ova debitantska drama Hane Jušić predstavljena je i nagrađivana na mnogim svjetskim festivalima: Dani autora (Giornate degli autori) 2016., Međunarodni filmski festival u Veneciji – Nagrada FEDEORA-e za najbolji europski film; CinEast – Festival srednjeeuropskog i istočnoeuropskog filma 2016.; Međunarodni filmski festival u Varšavi 2016. – Posebno priznanje; Međunarodni filmski festival u Reykjaviku 2016.; Međunarodni filmski festival u Vancouveru 2016.; Međunarodni filmski festival u Tokiju 2016. – Nagrada za najbolju redateljicu; Međunarodni filmski festival Tofifest 2016.; Filmski festival u Valladolidu (Seminci) 2016. – Najbolji film u programu Meeting point; Zagreb Film Festival 2016. – Posebno priznanje; Ljubljanski međunarodni filmski festival LIFFe 2016.; CPH PIX 2016.; Međunarodni filmski festival u Kolkati 2016.; Filmski festival u Stockholmu 2016.; Međunarodni filmski festival u Bratislavi 2016. – Nagrada za najbolju glumicu; Mostar Film Festival 2016.; Međunarodni filmski festival u Beogradu – FEST 2017. – Najbolji film, Najbolja ženska uloga (Arijana Čulina); Filmski festival u Vilniusu 'Kino Pavasaris' 2017. – Nagrada za najbolju glumicu (Mia Petričević); Međunarodni filmski festival u Sofiji 2017. – Posebno priznanje žirija za ulogu Marijane Petković (Mia Petričević); Festival istočnoeuropskog i srednjeeuropskog filma goEast 2017. – Posebno priznanje žirija; Međunarodni filmski festival Crossing Europe 2017. – Najbolji igrani film; Međunarodni filmski festival u Seattleu 2017.; Međunarodni filmski festival u Karlovim Varima 2017.; Festival europskog filma Palić 2017. – Nagrada Žirija kritike za najbolji film; Hrvatska udruga filmskih snimatelja (HFS) – Snimateljska nagrada 'Nikola Tanhofer' (Jana Plećaš); Pulski filmski festival 2017. – Zlatna arena za režiju (Hana Jušić), Zlatna arena za najbolju glavnu žensku ulogu (Mia Petričević), Zlatna arena za najbolju sporednu žensku ulogu (Arijana Čulina), Zlatna arena za kostimografiju (Katarina Pilić), Nagrada OKTAVIJAN, Najbolji hrvatski dugometražni film (nagrada ocjenjivačkog suda Mladi Filmofili); Sarajevo Film Festival 2017.; Međunarodni filmski festival u Prištini Prifest 2017. – Najbolja balkanska redateljica, Najbolja balkanska glumica (Mia Petričević); Filmski Festival Herceg Novi 2017. – Zlatna mimoza za režiju (Hana Jušić); Star Film Fest 2017.; Pančevo Film Festival 2017.; Eastern Neighbours Film Festival 2017.; Međunarodni filmski festival žena u Beirutu (Beirut International Women Film Festival) 2018. – Najbolji međunarodni igrani film; Međunarodni filmski festival u Bruxellesu 2020. – Izvan okvira: Fokus na suvremeni hrvatski film.²³⁶

²³⁶ <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/ne-gledaj-mi-u-pijat>

Slika 5.9.2. Scena iz filma „Ne gledaj mi u pijat“

5.9.1. Medijska prezentacija Hane Jušić

Metodom analize sadržaja 3 najčitanija hrvatska portala (Dnevnik.hr, Večernji.hr, 24sata.hr), istražili smo medijsku prezentaciju Hane Jušić. Upisom ključnih riječi „Hana Jušić“, sva 3 portala ponudila su ukupno 32 rezultata, od kojih je najviše (27) ponudio portal Večernji.hr.

Dnevnik.hr ponudio je samo 2 članka u kojima se spominje Hana Jušić, a oba su na temu njezinoga dugometražnog prvijenca *Ne gledaj mi u pijat*. Jedan članak objavljen je povodom svjetske premijere filma na 73. Međunarodnom filmskom festivalu u Veneciji („Na venecijanskoj Mostri održana svjetska premijera filma 'Ne gledaj mi u pijat' Hane Jušić“²³⁷), a drugi povodom dodjele nagrade na 18. Međunarodnom filmskom festivalu u Bratislavi, na kojemu je glumica Mia Petričević nagrađena za najbolju glumicu („LIJEPA MIA PETRIČEVIĆ Zlato za glumu splitskoj arhitektici stiže iz Bratislave“²³⁸).

Večernji.hr ponudio je 27 rezultata na temu Hane Jušić, što je najviše od 3 analizirana portala. Objavljeno je 5 članaka na temu filma *Ne gledaj mi u pijat*, i to povodom: nominacije filma za nagradu Oscar („Debitantski film Hane Jušić kandidat za 90. nagradu Oscar!“²³⁹), dodjele nagrada na 64. Pulskom filmskom festivalu („Zlatna Arena pripala je filmu "Kratki izlet", a publika je nagradila film "ZG80““²⁴⁰), dodjele nagrade Vladimir Nazor („Vladimir

²³⁷ <https://dnevnik.hr/showbuzz/clubzone/na-venecijanskoj-mostri-odrzana-svjetska-premijera-filma-ne-gledaj-mi-u-pijat-hane-jusic---448914.html>

²³⁸ <https://dnevnik.hr/showbuzz/clubzone/mia-petricevic-nagradjena-je-na-medjunarodnom-filmskom-festivalu-u-bratislavi---457363.html>

²³⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/debitantski-film-hane-jusic-kandidat-za-90-nagradu-oscar-1191849>

²⁴⁰ <https://www.vecernji.hr/kultura/nagradu-publike-i-zlatna-vrata-pule-osvojio-je-film-zg80-1184136>

Kranjčević dobio je nagradu za životno djelo na području glazbene umjetnosti²⁴¹), dodjele nagrada na 45. međunarodnom filmskom festivalu FEST u Beogradu („Ne gledaj mi u pijat“ proglašen najboljim filmom beogradskog FEST-a²⁴²) te povodom, filmu dodijeljene nagrade FEDORA („Hana Jušić ima najbolji europski film!“²⁴³).

Od kratkih i dokumentarnih filmova Hane Jušić, u člancima se spominju još i: kratki *Zimica* („U Oberhausenu radovi Hane Jušić, D. Barića i I. Faktora“²⁴⁴; „Hana Jušić najbolja redateljica na Frci, najbolji je film "Kurvo!"“²⁴⁵; „Matanić i Livaković privlače najviše pozornosti na DHF-u“²⁴⁶), kratki *Mušice, krpelji i pčele* („Pobjednik je Đuro Gavran s pričom o Hrvatima i vjenčanjima“²⁴⁷), *Pametnice* u korežiji sa Sonjom Tarokić („Lerotić, Hušman, Kolbas i Jušić slavili na Danima hrvatskog filma“²⁴⁸; „Pametnice“ su duhovit i svjež prikaz kraja nevinosti“²⁴⁹; „Novi dokaz talenta mlade Sonje Tarokić na "Kockicama““²⁵⁰), prema autoru članka, „promašeni“ kratki *Ujak* („Knjaz infantilan, ali njegov šegrt oduševio je sve na Kockicama“²⁵¹), kratki film *Da je kuća dobra i vuk bi je imao* („Potvrda domaćim redateljima koji su već uspjeli u svijetu“²⁵²), srednjometražni *Terarij* („Novi srednji metar Hane Jušić i arhivski rad Dunje Ivanišević“²⁵³).

„Međunarodna konferencija o ženama u filmskoj industriji“ održana je u veljači 2019. godine, a portal je izvijestio i o tome („Na filmskom festivalu u Puli se natjecalo samo 2,7 autorica“²⁵⁴). Pisalo se na portalu i o problematici mladih redateljica, među kojima se našla i Hana Jušić („Budućnost naše filmske struke u rukama je novih, snažnih autorica“²⁵⁵). U travnju 2014., zagrebački Studentski centar i Kinoklub Zagreb, pokrenuli su filmske večeri „Runda kratkog“, a u program su uvrstili filmove Hane Jušić („MM centar uveo prijeko potrebne "runde kratkog““²⁵⁶).

²⁴¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/vladimir-kranjcevic-dobio-je-nagradu-za-zivotno-djelo-na-podrucju-glazbene-umjetnosti-1172352>

²⁴² <https://www.vecernji.hr/kultura/ne-gledaj-mi-u-pijat-proglasen-najboljim-filmom-beogradskog-fest-a-1154111>

²⁴³ <https://www.vecernji.hr/kultura/hana-jusic-ima-najbolji-europski-film-1112467>

²⁴⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/u-oberhausenu-radovi-hane-jusic-d-barica-i-i-faktora-402561>

²⁴⁵ <https://www.vecernji.hr/kultura/hana-jusic-najbolja-redateljica-na-frci-najbolji-je-film-kurvo-272954>

²⁴⁶ <https://www.vecernji.hr/kultura/matanic-i-livakovic-privlace-najvise-pozornosti-na-dhf-u-272922>

²⁴⁷ <https://www.vecernji.hr/kultura/pobjednik-je-djuro-gavran-s-pricom-o-hrvatima-i-vjencanjima-401235>

²⁴⁸ <https://www.vecernji.hr/kultura/lerotic-husman-kolbas-i-jusic-slavili-na-danima-hrvatskog-filma-274925>

²⁴⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/pametnice-su-duhovit-i-svvez-prikaz-kraja-nevinosti-273688>

²⁵⁰ <https://www.vecernji.hr/kultura/novi-dokaz-talenta-mlade-sonje-tarokic-na-kockicama-465514>

²⁵¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/knjaz-infantilan-ali-njegov-segrt-odusevio-je-sve-na-kockicama-204999>

²⁵² <https://www.vecernji.hr/kultura/potvrda-domacim-redateljima-koji-su-vec-uspjeli-u-svijetu-1002696>

²⁵³ <https://www.vecernji.hr/kultura/novi-srednji-metar-hane-jusic-i-arhivski-rad-dunje-ivanisevic-478382>

²⁵⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/na-filmskom-festivalu-u-puli-se-natjecalo-samo-2-7-autorica-1302329>

²⁵⁵ <https://www.vecernji.hr/kultura/u-sarajevu-izradili-deklaraciju-o-zenama-u-kinematografiji-europe-1020901>

²⁵⁶ <https://www.vecernji.hr/kultura/mm-centar-uveo-prijeko-potrebne-runde-kratkog-934770>

Jušić se 2014. godine našla kao jedna od triju redateljica koje su na natječaju HAVC-a, dobile potpore za svoje prve dugometražne filmove („Nije to ženski val nego prije nismo mogle do novca“²⁵⁷). Hana Jušić našla se i kao članica žirija 15. Tabor Film Festivala („Danas počinju projekcije i koncerti na pet pozornica“²⁵⁸), kao članica žirija na 25. Danima hrvatskog filma („Grand prix 25. Dana hrvatskog filma dodijeljen filmu 'Dum spiro spero' Pere Kvesića“²⁵⁹) te u žiriju 8. Festivala nijemog filma („'Stari posao' pobjednik 8. PSSST! Festivala nijemog filma“²⁶⁰). Jušić se pojavila i kao jedna od tuženica Irene Škorić u njenom konfliktu s HAVC-om („Irena Škorić: Moji glasači nisu došli. Nisu htjeli biti u toj farsi“²⁶¹ i „'Kompromitiraju me jer HAVC-a želi svu kontrolu nad filmskim udrugama“²⁶²).

Jušić je, u suradnji s Draženom Žarkovićem i Danielom Kušanom, napisala i scenarij za film *Zagonetni dječak* („Zagonetni dječak" razigraniji je i manje napet od prvog filma“²⁶³), a 2020. godine primljena je na „prestiznu rezidenciju Cinéfondation u Parizu“ („Hrvatica primljena na prestižnu francusku filmsku rezidenciju“²⁶⁴), gdje će raditi na svom drugom igranom dugometražnom filmu *Bog neće pomoći*, koji je ujedno i jedan od 3 odobrena projekta za 2021. godinu, od strane HAVC-a („11.000.000 kuna za dugometražne filmove Igora Jelinovića, Vanje Vascarca i Hane Jušić“²⁶⁵).

Portal 24sata.hr ponudio je 3 rezultata na temu Hane Jušić, od kojih se u dva spominje kao redateljica filma *Ne gledaj mi u pijat*. I na ovom portalu prenesena je vijest o uspjehu filma na Venecijanskom festivalu („Hana Jušić i njezin 'Ne gledaj mi u pijat' oduševili Veneciju“²⁶⁶). Objavljen je i intervju s Hanom Jušić, za koji je govorila o uspjehu filma i „novom valu“ redateljica („Hana je naša budućnost: Sve je više nas žena u industriji filma“²⁶⁷). Treći objavljeni članak na portalu bavi se erotikom na filmu, a Jušić spominje tek u kontekstu redateljica koje „se seksom bave jako rafinirano“ („Seks u domaćem filmu: Uvijek je balkanski brutalan i odbojan“²⁶⁸).

²⁵⁷ <https://www.vecernji.hr/kultura/nije-to-zenski-val-nego-prije-nismo-mogle-do-novca-961128>

²⁵⁸ <https://www.vecernji.hr/kultura/danas-pocinju-projekcije-i-koncerti-na-pet-pozornica-tabor-film-festival-1180940>

²⁵⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/grand-prix-25-dana-hrvatskog-filma-filmu-dum-spiro-spero-pere-kvesica-1078977>

²⁶⁰ <https://www.vecernji.hr/kultura/stari-posao-pobjednik-8-pssst-festivala-nijemog-filma-972411>

²⁶¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/irena-skoric-moji-glasaci-nisu-dosli-nisu-htjeli-biti-u-toj-farsi-988187>

²⁶² <https://www.vecernji.hr/kultura/irena-skoric-987572>

²⁶³ <https://www.vecernji.hr/kultura/zagonetni-djecak-razigraniji-je-i-manje-napet-od-prvog-filma-516282>

²⁶⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/hrvatica-primljena-na-prestiznu-francusku-filmsku-rezidenciju-1374757>

²⁶⁵ <https://www.vecernji.hr/kultura/11-000-000-kuna-za-filmove-igora-jelinovica-vanja-vascarca-i-hane-jusic-1500430>

²⁶⁶ <https://www.24sata.hr/show/hana-jusic-i-njezin-ne-gledaj-mi-u-pijat-odusevili-veneciju-489622>

²⁶⁷ <https://www.24sata.hr/show/hana-je-nasa-buducnost-sve-je-vise-nas-zena-u-industriji-filma-679875>

²⁶⁸ <https://www.24sata.hr/show/seks-u-domacem-filmu-uvijek-je-balkanski-brutalan-i-odbojan-694679>

5.10. Čejen Černić

Čejen Černić hrvatska je redateljica rođena u Osijeku 1982. godine. U rodnom gradu se 1997. pridružila Kino klubu Mursa te je karijeru započela snimanjem amaterskih filmova koji su nagrađeni na nekoliko festivala. Svoj prvi dokumentarni film *Il postino* snimila je pohađajući radionicu dokumentarnog filma na Imaginarnoj akademiji u Grožnjanu, a kasnije je u Zagrebu diplomirala filmsku i TV režiju na Akademiji dramske umjetnosti. Od 2007. godine radi kao asistentica režije čime je u svoju filmografiju upisala brojne televizijske serije i dugometražne filmove.²⁶⁹ Kao prva asistentica režije, režirala je 15 epizoda dramske serije *Ne daj se, Nina!* (2007.) te kratki film *Zajedno* (2014.). Kao druga asistentica, Černić je režirala dugometražne filmove *Šuma Summarum* (2010.), *Noćni brodovi* (2012.), *Zagonetni dječak* (2013.), *Kosac* (2014.), *Ljubav ili smrt* (2014.), *Zvizdan* (2015.), *Comic Sans* (2018.), *Zora* (2020.), *Mayday* (2021.), 15 epizoda TV serije *Nedjeljom ujutro, subotom navečer* (2012.) i 5 epizoda serije *Patrola na cesti* (2016.). Kao treća asistentica režije radila je na filmovima *Max Schmeling* (2010.), *Auschwitz* (2011.), *BloodRayne: The Third Reich* (2011.), i *Blubberella* (2011.). U samostalnoj redateljskoj karijeri snimila je nekoliko kratkih i dokumentarnih filmova: *Il postino* (2001.), *Krug* (2007.), *Pratioci* (2008.), *Cura koja je voljela bajke* (2014.), *Skretanje* (2021.).²⁷⁰

Slika 5.10.1. Čejen Černić

Uzbuna na Zelenom Vrhu jedini je do sada igrani dugometražni film u samostalnoj režiji Čejen Černić, snimljen 2017., prema istoimenom romanu Ivana Kušana, objavljenom 1956.

²⁶⁹ http://factum.com.hr/hr/filmovi_i_autori/autori/cejen_cernic

²⁷⁰ <https://www.imdb.com/name/nm1291533/>

godine. Scenarij za ovaj, u žanru detektivski film za djecu, napisala je Hana Jušić, prema romanu Ivana Kušana, a sniman je u produkciji Kinorame. Producenti su Ankica Jurić Tilić i Hrvoje Pervan, hrvatsku produkciju filma preuzeo je 2i Film, a film je podržan od strane Hrvatskog audiovizualnog centra i MEDIA-e. Rad kamere potpisuje Danko Vučinović, montažu Slaven Zečević, oblikovanje zvuka Dubravka Premar, glazbu Dinko Appelt, kostimografiju Emina Kušan, scenografiju Ivan Veljača.

Film prati petoricu dječaka, prijatelja Koka (Marko Tocilj), Žohara (Jan Pentek), Tomu (Alex Rakoš), Božu (Tin Gregorić) i Crnog (Jakov Piljek), koji zajednički provode ljeto na obalama jezera Zelenog Vrha. Bezbrizne praznike prekidaju lopovi koji u selu pljačkaju kuće pod okriljem noći i plaše djecu i ostale seljane, na čije se prijave policija oglašuje. Koko i njegovi prijatelji odluče sami stati na kraj lopovima i kuju planove kako da ih zaustave.

Film je osvojio nagradu Breza za najboljeg debitanta (Čejen Černić) na 64. Pulskom filmskom festivalu, a prikazan je još i na KinoKino Međunarodnom filmskom festivalu za djecu 2017., Motovun Film Festivalu 2017., Brač Film Festivalu 2017., Mediteran film festivalu na Širokom Brijegu 2017., Star Film Festu 2017., Mill Valley filmskom festivalu 2017., Međunarodnom filmskom festivalu BEAST 2017. i na Filmskom festivalu LET'S CEE 2018.²⁷¹

Slika 5.11.1. Scena iz filma „Uzbuna na Zelenom Vrhu“

5.10.1. Medijska prezentacija Čejen Černić

Metodom analize sadržaja 3 najčitanija hrvatska portala (Dnevnik.hr, Večernji.hr, 24sata.hr), istražili smo medijsku prezentaciju Čejen Černić. Na temu „Čejen Černić“,

²⁷¹ <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/uzbuna-na-zelenom-vrhu>

pronađena su samo 2 rezultata, oba na portalu Večernji.hr. Portali Dnevnik.hr i 24sata.hr nisu dali rezultata.

Večernji.hr je portal koji je ponudio 2 članka u kojima se spominje Čejen Černić. Jedan od njih članak je o filmu *Uzbuna na Zelenom Vrh*u kao najgledanijem hrvatskom filmu 2017. godine, koji je pogledalo 64 642 gledatelja: „HAVC objavio koji je hrvatski film lani bio najgledaniji“.²⁷² Svjetska premijera igranoga kratkometražnog filma *Skretanje*, u režiji Čejen Černić, Jasne Nanut i Judite Gamulin održana je na ovogodišnjem Martovskom festivalu u Beogradu, a vijest o tome prenio je portal Večernji.hr. U članku s naslovom „Beogradski filmski festival u znaku Hrvata“²⁷³ prenio je i program festivala.

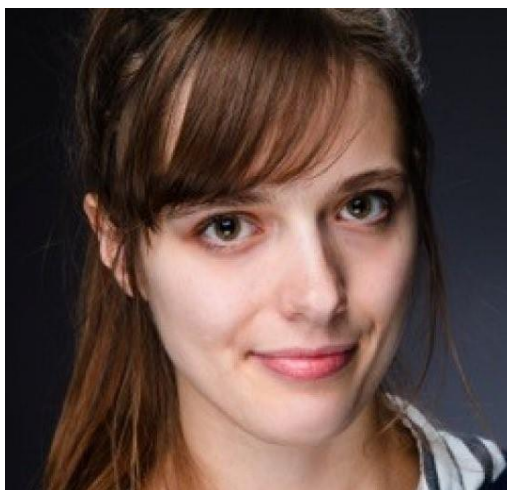
5.11. Barbara Vekarić

Barbara Vekarić hrvatska je redateljica i scenaristica, rođena 31. listopada 1987. godine u Dubrovniku. Studirala je paralelno na dva fakulteta, preddiplomski studij komparativne književnosti i filozofije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu te filmsku i TV režiju na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu, gdje je završila i diplomski i magistarski studij. Godine 2011. odabrana je za dio „Berlinale Talents“ i „GoEast Young Professionals“ na Berlinskom filmskom festivalu, a 2012. za Sarajevo Talent Campus. Vekarić je pohađala i programe „Creative Europe“ za razvoj projekata „Four Corners and Engage“ na kojemu je scenarij njezinoga dugometražnog prvijenca, *Aleksi*, osvojio posebnu nagradu. Barbara Vekarić je suosnivačica Filmske udruge Motion, osnovane radi promoviranja nezavisnih filmova, organizacije likovnih događanja i edukativnih radionica. Predsjednica je te organizacije, a u suradnji sa Sveučilištem u Dubrovniku predaje na godišnjim radionicama Motion filma. Vekarić je i članica Hrvatskog društva slobodnih umjetnika i Društva hrvatskih filmskih redatelja. Svoju redateljsku karijeru započela je 2011. kratkim filmom *Prva dama Dubrave*, a od kratkih filmova u svoju filmografiju upisala je još i filmove *Mala prasica radi svinjarije* (2013.), *Moja! Moja! Moja sobica!* (2013.), *Mali debeli rakun* (2013.) i *Mouth of Truth* za koje je napisala i scenarije. Režirala je i televizijsku seriju *Laboratorij na kraju svemira* (2013.), 6 epizoda televizijske dokumentarne serije *Kauč-surferica* (2015.) te jedan videospot dubrovačke glazbene grupe Silente, za pjesmu *Rekla si da nikad nisi voljela ovako*.²⁷⁴

²⁷² <https://www.vecernji.hr/kultura/havc-objavio-koji-je-hrvatski-film-lani-bio-najgledaniji-1223060>

²⁷³ <https://www.vecernji.hr/kultura/beogradski-filmski-festival-u-znaku-hrvata-1485960>

²⁷⁴ <https://dhfr.hr/redatelj/barbara-vekarić/>

Slika 5.11.1. Barbara Vekarić

Aleksi je nagrađivani debitantski dugometražni igrani film Barbare Vekarić iz 2018. godine, za koji potpisuje i scenarij. Film je snimljen u produkciji hrvatskog Studio dima i koprodukciji srpskog Filmkombajna i hrvatskog Motiona. Hrvatsku produkciju potpisale su Marina Andree Škop i Darija Kulenović Gudan, a srpsku koprodukciju Snežana Penev i Gordan Kičić. Za kameru je bio zadužen Filip Tot, montažu Dragan Petrović, oblikovanje zvuka Zoran Maksimović, scenografiju Ines Atman, kostimografiju Suzana Tkalčec. Glazbu za film skladali su Pavao Miholjević i Jurica Neven Ferina. *Aleksi* je prvi hrvatski film sniman na otoku Pelješcu.

U filmu upoznajemo 28-godišnju Aleksu (Tihana Lazović) koja nakon završetka studija ne pronalazi posao pa je prisiljena vratiti se u kuću svojih roditelja. Njezina majka (Neda Arnerić) uporna je u nagovaranju kćeri da preuzme obiteljski posao u vinariji, koji Aleksa odlučno odbija, dok je otac (Aljoša Vučković) podržava. Nedugo nakon povratka kući Aleksa upoznaje lokalnoga glazbenika Gorana (Goran Marković) s kojim upadne u svađu. Nekoliko dana kasnije na izletu s prijateljicom Leom (Nataša Janjić), Aleksa upoznaje i slovenskog ženskara Tonija (Sebastian Cavazza) s kojim se drogira i ima seksualnu avanturu. Još po povratku na rodni otok, Aleksa na trajektu upoznaje turista Christiana (Jason Mann) s kojim također ima avanturu za jednu noć. Sve to vrijeme Aleksa zanemaruje svoje osjećaje prema glazbeniku Goranu s kojim naposljetku započinje ljubavnu vezu, ali ona ne traje dugo. Film završava Aleksinim uključivanjem u obiteljski posao i tugovanjem za bivšim dečkom Goranom.

Ova drama/komedija predstavljena je i nagrađivana na brojnim domaćim i međunarodnim festivalima: Pulski filmski festival 2018.; Motovun Film Festival 2018.; Brač film festival 2018.; Filmski festival South by Southwest 2019.; Međunarodni filmski festival u Beogradu – FEST 2019. – Najbolje debitantsko ostvarenje u Nacionalnom natjecateljskom programu

(Barbara Vekarić); Međunarodni filmski festival u Edinburghu 2019.; Međunarodni filmski festival East Northeast 2019.; Međunarodni filmski festival u New Jerseyju 2019. – Najbolji dugometražni igrani film; Beach Film Festival u Ohridu 2019.; Filmske nagrade Diamond 2019. – Najbolji nezavisni film; Filmski festival u Woods Holeu 2019. – Najbolja fotografija (Filip Tot); Filmski festival Casterl Volturmo 2019.; Međunarodni filmski festival u Maipúu 2019.; Međunarodni filmski festival u Kerryju 2019.; Međunarodni filmski festival u Belnario Camboriu 2019.; Međunarodni filmski festival Cinema Now 2019.; Filmski festival United Workers 2019. – Najbolji dugometražni film; Međunarodni filmski festival FICA 2019. – Najbolji igrani film, najbolja glavna glumica (Tihana Lazović); Filmski festival Directors Cut Int'l 2019. – Najbolji igrani film, najbolji redatelj (Barbara Vekarić), najbolja glumica (Tihana Lazović); Filmski festival Zaragoza 2019.; Filmski festival Film Girl 2019.; Međunarodni filmski festival Tonneins 2019. – Najbolji europski dugometražni film; Međunarodni filmski festival Changing Face CFIFF 2019. – Najbolji dugometražni film, najbolja glumica u dugometražnom filmu (Tihana Lazović), najbolja fotografija (Filip Tot); Filmski festival LIFFT India 2019. – Najbolja glumica (Tihana Lazović); The BeBop Channel Content Festival 2020.; Međunarodni filmski festival u Bodenu 2020. – Najbolji dugometražni igrani film (međunarodna konkurencija); Indie Fest 2020. – Posebno priznanje; Pendant Film Festival 2020.; Međunarodni filmski festival Pod zvijezdama 2020.; Međunarodni filmski festival u Las Crucesu 2020.; Međunarodni filmski festival u Bruxellesu 2020. – Izvan okvira: Fokus na suvremeni hrvatski film; Filmski festival u Bogoti – Bogocine 2020.; Međunarodni filmski festival Kinenova 2020.²⁷⁵

Slika 5.11.2. Scena iz filma „Aleksi“

²⁷⁵ <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/aleksi>

5.11.1. Medijska prezentacija Barbare Vekarić

Metodom analize sadržaja 3 najčitanija hrvatska portala (Dnevnik.hr, Večernji.hr, 24sata.hr), istražili smo medijsku prezentaciju Barbare Vekarić. Upisom ključnih riječi „Barbara Vekarić“ u tražilice na portalima, pronađeno je ukupno 10 rezultata.

Dnevnik.hr objavio je samo jedan članak na temu Barbare Vekarić u kojemu se ona spominje kao producentica igranoga kratkometražnog filma *U plavetnilo*, u režiji Antonete Alamat Kusijanović: „Počinje Berlinale: Hrvati spremni za prestižni festival!“.²⁷⁶

Večernji.hr ponudio je 8 rezultata, što je najviše od svih analiziranih portala. U kontekstu redateljčinoga dugometražnog prvijenca, filma *Aleksi*, objavljeno je 6 članaka, i po jedan na temu odabira talenata Sarajevo Talent Campusa i projekcije dokumentarca *Prva dama Dubrave*. Na 9. Zagreb film festivalu, u programu Kockice, od 8 filmova prikazan je i dokumentarni film Barbare Vekarić *Prva dama Dubrave*, a članak na tu temu objavio je Večernji.hr, pod naslovom „Za teške socijalne teme potrebno je više od puke dobre volje“.²⁷⁷ Portal je objavio i vijest da je Vekarić 2012., od ukupno 70 talenata od kojih je 11 domaćih, odabrana kao kandidat za 6. Sarajevo Talent Campus. U članku pod naslovom „Odabrano 11 domaćih talenata za 6. Sarajevo Talent Campus“²⁷⁸ imenovano je svih 11 kandidata, a pisalo se i o konceptu i ciljevima kampusa. Vekarić je uz još dvije redateljice, Danu Budisavljević i Hanu Jušić, koje su 2014. napokon uspjele doći do potpore za svoje dugometražne prvijenice, dala izjavu povodom „novog ženskog vala“. „Nije to ženski val nego prije nismo mogle do novca“²⁷⁹, citat je Barbare Vekarić u članku za koji su mlade redateljice govorile o tome zašto im filmski prvijenci nisu odobreni ranije.

Večernji.hr objavio je i da Aleksi Bergando, glavna protagonistkinja filma *Aleksi*, koju je utjelovila Tihana Lazović, ima Instagram profil. Pod naslovom „Prepoznajete li u mladoj pijanistici našu poznatu glumicu?“²⁸⁰ prenijeli su i video Tihane Lazović, kako s 12 godina svira klavir te fotografiju na kojoj pozira s filmskim „roditeljima“ Nedom Arnerić i Aljošom Vučkovićem. Portal Večernji.hr popratio je i Motovun film festival 2018. godine na kojemu se, u glavnom natjecateljskom programu našao i film *Aleksi*: „Ove godine u Motovunu: borac ISIL-a, plaćeni ubojica, danska sponzorša i ruski rokeri“.²⁸¹ Debitantski film *Aleksi* otvorio je i 65.

²⁷⁶ <https://dnevnik.hr/showbuzz/hrvatski-filmovi-i-filmasi-na-67-berlinaleu---466338.html>

²⁷⁷ <https://www.vecernji.hr/kultura/za-teske-socijalne-teme-potrebno-je-vise-od-puke-dobre-volje-337932>

²⁷⁸ <https://www.vecernji.hr/kultura/odabrano-11-domacih-talenata-za-6-sarajevo-talent-campus-428097>

²⁷⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/nije-to-zenski-val-nego-prije-nismo-mogle-do-novca-961128>

²⁸⁰ <https://www.vecernji.hr/showbiz/prepoznajete-li-u-mladoj-pijanistici-nasu-poznatu-glumicu-1255989>

²⁸¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/ove-godine-u-motovunu-borac-isil-a-placeni-ubojica-danska-sponzorusa-i-ruski-rokeri-1256164>

Pulski filmski festival, a uz nabrojane filmsku i glumačku ekipu te kratak sinopsis, Večernji.hr je pod naslovom „'Aleksi' otvorila Pulu, film neopterećen ratom“²⁸², prenio i tu vijest. Vijest je također bila i da se poznata hrvatska pjevačica Lidija Bačić pojavila na velikom filmskom platnu. Radilo se o tome kako se Bačić našla u nekoliko minuta filma *Aleksi*, u ulozi pjevačice: „Lidija Bačić osvanula na velikom platnu: Premijerno prikazan film 'Aleksi'“.²⁸³ Posljednji objavljeni intervju na portalu, s ključnim riječima „Barbara Vekarić“, intervju je s glumcem Goranom Markovićem, koji je u filmu *Aleksi* odigrao glavnu mušku ulogu. U intervjuu pod naslovom „Svjesno se zaglupljuje ljude i guši kulturu“²⁸⁴ govorio je o svom radu na filmu i u kazalištu, životnim uzorima i politici.

Portal 24sata.hr također je objavio samo jedan članak o Barbari Vekarić, povodom otvaranja 65. Pulskog filmskog festivala. U članku pod naslovom „Tvrtko Hopek Les rame uz rame glumačkim zvijezdama“²⁸⁵ stoji kako je festival otvorila premijera filma *Aleksi*, u kojemu je manju ulogu ostvario i glazbenik Tvrtko Hopek, frontmen grupe Les.

5.12. Sara Hribar

Sara Hribar hrvatska je redateljica i scenaristica, rođena u Zagrebu 5. rujna 1986. godine. Uz srednjoškolsko obrazovanje u zagrebačkoj Klasičnoj gimnaziji, pohađala je i glazbenu školu Blagoja Berse, smjer glasovir. Sara je kći poznatih roditelja, redatelja i scenarista Hrvoja Hribara i dramaturginje Tanje Kirhmajer. Godine 2005. upisuje filmsku i TV režiju na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu, a tijekom studiranja radi kao scenaristica i redateljica na Hrvatskoj radioteleviziji u dječjem programu: *Žutokljunac*, *Na kraju ulice*, *Prijatelji*, *Brlog*, *Kokice*, *Tajni dnevnik patke Matilde* i sl. Hribar je režirala i nekoliko kazališnih i radiodrama te TV serijala, a za svoj debitantski kratki film *Pusti me da spavam* (2007.) nagrađena je nagradom Zlatna kolica u programu Kockice na 5. Zagreb film festivalu. U Varšavi je 2013. nominirana za nagradu Grand off, za najbolji scenarij, za segment *Od danas do sutra* iz omnibusa *Zagrebačke priče vol. 2*. U svoju filmografiju, što scenarističku, što redateljsku, upisuje brojne kratke filmove (*Pusti me da spavam*, *Ta tvoja ruka mala*, *Libertango*, *U jednoj zimskoj noći*, *Od danas do sutra*), pisala je scenarije za TV serije (1 epizoda dramske serije *Areta*, 2 epizode dramske serije *Luda kuća*). Uz još 14 autora sudjelovala je i u

²⁸² <https://www.vecernji.hr/kultura/aleksi-otvorila-pulu-film-neopterecen-ratom-1258659>

²⁸³ <https://www.vecernji.hr/showbiz/lidija-bacic-osvanula-na-velikom-platnu-premijerno-prikazan-film-aleksi-1277741>

²⁸⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/svjesno-se-zaglupljuje-ljude-i-gusi-kulturu-1312438>

²⁸⁵ <https://www.24sata.hr/promo-sadrzaj/tvrtko-hopek-les-rame-uz-rame-glumackim-zvijezdama-582087>

eksperimentalnom filmu *Transmania*, omnibus od 15 priča, od kojih svaka traje po 5 minuta, a posljednja minuta svake priče, uvod je u sljedeću.²⁸⁶

Slika 5.12.1. Sara Hribar

Lada Kamenski za sada je jedini igrani dugometražni film, iz 2018. godine, koji je režirala Sara Hribar. Ova drama/komedija snimana je u korežiji s redateljem Markom Šantićem, scenaristica je također Sara Hribar, a film je snimljen u produkciji „Sekvenca“ te koprodukciji „Peglanje snova“ i „Antitalent“. Producenti su Jure Pavlović i Bojan Kanjera, koproducent Danijel Pek, a za kameru se pobrinuo Vjekoslav Skledar. Za ovaj film montažu potpisuje Tomislav Pavlic, oblikovanje zvuka Luka Grubišić Čabo i Tihomir Vrbanec, kostimografiju Lidija Sertić, scenografiju Dubravko Đuran i Ružica Dobranić.

U filmu upoznajemo mladog redatelja Franu (Frano Mašković) koji snima svoj dugometražni prvijenac na temu propasti krojačkih poduzeća, a inspiraciju pronalazi u svojoj teti, bivšoj radnici tvornice Kamensko. U potrazi za glumicom koja će u filmu odigrati glavnu ulogu, Frano na audiciju poziva tri glumice (Nataša Dorčić, Ksenija Marinković, Doris Šarić-Kukuljica). U početku misle da su došle na čitaću probu, ali ubrzo shvaćaju da su zapravo na audiciji i da Frano tek treba odabrati jednu od njih. Kada doznaju da će ulogu dobiti samo jedna, dok će ostale dvije ostati bez uloge, dolazi do sukoba i sve odlazi u pogrešnom smjeru.

Film *Lada Kamenski* predstavljen je na 65. Pulskom filmskom festivalu gdje je nagrađen nagradom FEDORA za najbolji hrvatski dugometražni film, nagradom Breza za najboljeg debitanta (Sara Hribar), Zlatnom arenom za najbolju glavnu žensku ulogu (Doris Šarić-

²⁸⁶ <https://dhfr.hr/redatelj/hribar-sara/>

Kukuljica) te Zlatnom arenom za scenarij. Film je nagrađen i na Međunarodnom festivalu filmske režije u Leskovcu 2018. za najbolju glumicu (Nataša Dorčić/Ksenija Marinković/Doris Šarić Kukuljica); na Splitskom filmskom festivalu-Međunarodnom festivalu novog filma 2018. osvojio je nagradu Filmska nagrada Ivan Martinac; na Festivalu novog balkanskog filma BaNeFF 2019. – Posebnu nagradu žirija za doprinos prisutnosti žena na filmu; na festivalu kinematografije jugoistočne Europe SEE a Paris 2019. nagradu za Najbolju glumicu (Nataša Dorčić/Ksenija Marinković/Doris Šarić-Kukuljica) te na Filmskom festivalu jugoistočne Europe u Berlinu SEEFF 2019. gdje je nagrađen također u kategoriji Najbolja glumica (Nataša Dorčić/Ksenija Marinković/Doris Šarić-Kukuljica). Film je još sudjelovao na Festivalu glumca 2018., Zagreb Film Festivalu 2018., Međunarodnom filmskom festivalu u Puneu PIFF 2019., Panorama Europe Film Festivalu 2019., Filmskom festivalu BaNeFF 2019., JA BIH – Pet dana Zagreba u Sarajevu 2019., Brač Film Festivalu 2019., Filmskoj reviji mladeži i Four River Film Festivalu 2019. i Festivalu Europske Unije u Torontu 2019.²⁸⁷

Slika 5.12.2. Scena iz filma „Lada Kamenski“

5.12.1. Medijska prezentacija Sare Hribar

Metodom analize sadržaja 3 najčitanija hrvatska portala (Dnevnik.hr, Večernji.hr, 24sata.hr), istražili smo medijsku prezentaciju Sare Hribar. Sva 3 portala ponudila su ukupno 13 rezultata na temu Sare Hribar, a većina članaka bavi se njezinim redateljskim radom.

Portal Dnevnik.hr ponudio je samo jedan rezultata za pojam „Sara Hribar“, pod naslovom „Nagrađivani redateljski prvijenac Sare Hribar i Marka Šantića 'Lada Kamenski' stiže u

²⁸⁷ <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/lada-kamenski>

hrvatska kina“.²⁸⁸ Iako je naslov drugačiji, tekst članka identičan je onomu objavljenom na portalu Večernji.hr, opisuje radnju filma te navodi datum početka prikazivanja u hrvatskim kinima.

Večernji.hr ponudio je 9 rezultata na ključne riječi „Sara Hribar“, a teme članaka su raznovrsne. Najstariji objavljeni članak pod naslovom „Budućnost hrvatskog filma izlazi iz jake sjene roditelja“²⁸⁹ spominje Saru kao kćer redatelja Hrvoja Hribara i njezine početke u redateljskom poslu. Nadalje, „Kratki film Sare Hribar otvorio 4. Vukovar film festival“²⁹⁰ naslov je članka o otvaranju 4. Vukovar film festivala 2010. godine, koji je otvorio film Sare Hribar *Libertango*. Hribar je sa svojim studentskim radovima sudjelovala i na Studentskoj filmskoj reviji FRKA 2011. godine, čija je najava objavljena na portalu pod naslovom „Frka – Studentska filmska revija koju se isplati posjetiti“.²⁹¹ Na portalu Večernji.hr pronašli smo i „tipfeler“ i to u samom naslovu članka: „Sanja Hribar završila snimanje omnibusa Zagrebačke priče 2“.²⁹² U članku se spominje njezino sudjelovanje u omnibusu *Zagrebačke priče vol. 2*, segmentom *Od danas do sutra*. U jednom od članaka promovira se i televizijska serija *Glasnogovornici*, također u režiji Sare Hribar, a zbog čijeg su se snimanja brojni hrvatski glumci okupili u zagrebačkom klubu „Pepermint“: „Serija 'Glasnogovornici' otkriva seksi noćni život Zagreba“.²⁹³ Portal je izvijestio i o odluci Hrvoja Hribara, tadašnjeg ravnatelja Vijeća HAVC-a, da se izuzme iz odobravanja projekta njegove kćeri Sare, dok se ne utvrdi legalnost odluke: „Rajko Grlić snimat će komediju o Ustavu Hrvatske“.²⁹⁴

Nadalje, članak pod naslovom „Budućnost naše filmske struke u rukama je novih, snažnih autorica“²⁹⁵, spominje Saru Hribar, Hanu Jušić i Sonju Tarokić kao mlade akademske autorice koje ulijevaju nadu da će se popraviti statistika redateljica u kinematografiji. Među objavljenim člancima na portalu nalazi se intervju s redateljicom Sarom Hribar u kojemu govori o svom redateljskom radu na dugometražnom prvijencu *Lada Kamenski*, o suradnji s glumcima i koredateljem Markom Šantićem, ali i općenitom položaju žena u kinematografiji: „SARA HRIBAR: Šovinizam u filmskom svijetu doživjela sam samo od podređenih i žena – šovinistica“.²⁹⁶ Posljednji objavljeni članak na portalu Večernji.hr, „Film 'Lada Kamenski'

²⁸⁸ <https://dnevnik.hr/showbuzz/preporuke/film-lada-kamenski-dolazi-u-kina---549288.html>

²⁸⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/buducnost-hrvatskog-filma-izlazi-iz-jake-sjene-roditelja-121251>

²⁹⁰ <https://www.vecernji.hr/kultura/kratki-film-sare-hribar-otvorio-4-vukovar-film-festival-183452>

²⁹¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/frka-studentska-filmska-revija-koju-se-isplati-posjetiti-269167>

²⁹² <https://www.vecernji.hr/showbiz/serija-glasnogovornici-otkriva-seksi-noćni-zivot-zagreba-419511>

²⁹³ <https://www.vecernji.hr/showbiz/serija-glasnogovornici-otkriva-seksi-noćni-zivot-zagreba-419511>

²⁹⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/rajko-grlic-snimat-ce-komediju-o-ustavu-hrvatske-993604>

²⁹⁵ <https://www.vecernji.hr/kultura/u-sarajevu-izradili-deklaraciju-o-zenama-u-kinematografiji-europe-1020901>

²⁹⁶ <https://www.vecernji.hr/kultura/sovinizam-u-filmskom-svijetu-dozivjela-sam-samo-od-podre-enih-i-zena-sovinistica-1260204>

redateljice Sare Hribar stiže u kina²⁹⁷ promovira redateljčin dugometražni prvijenac te navodi datum početka prikazivanja u kinima.

Posljednji od analiziranih portala bio je 24sata.hr, koji je na temu Sare Hribar objavio ukupno 3 članka. Jedan od njih je intervju s redateljicom pod naslovom „Sara Hribar: Zbog autoimune bolesti bila sam nepokretna“²⁹⁸ u kojemu je govorila o preboljenoj autoimunoj bolesti, o filmu *Lada Kamenski* te o prijateljstvu i suradnji s kolegicama Hanom Jušić i Sonjom Tarokić. Ostala dva članka, s naslovima „U utorak 27. ožujka glazbu će u Gjuri puštati glumačka ekipa“²⁹⁹ i „Glumci za DJ pultom: Snimili film pa su se rasplesali u Gjuri“³⁰⁰ bave se glumačkom postavom filma *Al' tata ti me voliš* Sare Hribar, koja se nakon snimanja okupila u klubu Gjuro 2, gdje je dio glumaca stao za DJ pult i puštao glazbu.

5.13. Dana Budisavljević

Dana Budisavljević hrvatska je redateljica i producentica, rođena 1975. godine u Zagrebu gdje je diplomirala filmsku i TV montažu na Akademiji dramske umjetnosti. Godine 2005. s kolegom Nenadom Puhovskim pokreće ZagrebDox, festival dokumentarnih filmova i jedan od najpoznatijih hrvatskih filmskih festivala. Samo godinu dana kasnije, sa svojom poslovnom partnericom Olinkom Višticom, pokreće filmsku i umjetničku produkcijsku kuću „Hulahop“. Redateljski debi ostvarila je dokumentarnim filmom *Sve 5!* (2004.), a širu popularnost stječe autobiografskim dokumentarnim filmom *Nije ti život pjesma Havaja* (2012.). U redateljsku filmografiju Budisavljević je upisala i 1 epizodu (*Zagreb-Dolac*) iz serijala *Tržišta hrane: U trbuhu grada* (2015.). i 11 epizoda dokumentarnog serijala *Mijenjam svijet* (2006.-2007.). Kao producentica surađivala je i na kratkim i dokumentarnim filmovima kao što su *Onda vidim Tanju* Jurja Lerotića (2010.), *Htjeli smo radnike, došli su nam ljudi* Đure Gavrana (2011.), *Lijepo mi je s tobom, znaš* Eve Kraljević (2015.) i dvije sezone serijala *Betonski spavači* Saše Bana (2016.-2018.).³⁰¹

²⁹⁷ <https://www.vecernji.hr/kultura/film-lada-kamenski-redateljice-sare-hribar-stize-u-kina-1300863>

²⁹⁸ <https://www.24sata.hr/show/sara-hribar-zbog-autoimune-bolesti-bila-sam-nepokretna-552482>

²⁹⁹ <https://www.24sata.hr/show/u-utorak-27-ozujka-glazbu-ce-u-gjuri-pustati-glumacka-ekipa-258988>

³⁰⁰ <https://www.24sata.hr/show/glumci-za-dj-pultom-snimili-film-pa-su-se-rasplesali-u-gjuri-259747>

³⁰¹ <http://www.dnevnikdianebudisavljevic.com>

Slika 5.13.1. Dana Budisavljević

Dnevnik Diane Budisavljević debitantski je igrani dugometražni film Dane Budisavljević iz 2019. godine, za koji su scenarij napisale Dana Budisavljević i Jelena Paljan. Ova povijesna drama snimljena je u produkciji hrvatskog Hulahopa i koprodukciji slovenskog Decembra i srpskog This and That Productionsa. Producentice su Miljenka Čogelja i Olinka Vištica, a koproducenti Snežana Van Hauwelingen, Vlado Bulajić i Lija Pogačnik. Kameru potpisuje Jasenko Rasol, montažu Marko Ferković, oblikovanje zvuka Jakov Munižaba, glazbu Alen i Nenad Sinkauz, kostimografiju Martina Franić, scenografiju Dušan Milavec i Ivo Hušnjak.

Glavna junakinja filma je austrijska humanitarka s hrvatskom adresom, Diana Budisavljević, koja za vrijeme Drugoga svjetskog rata, sa svojim suprugom, kirurgom i pravoslavcem Julijem Budisavljevićem te kćeri, zetom i tek rođenom unukom, stanuje u Zagrebu (Nezavisna Država Hrvatska). U jesen 1941. Diana saznaje da se židovke i pravoslavke s djecom odvodi u logore u kojima umiru od gladi i bolesti. Židovska zajednica šalje pomoć ženama i djeci u logorima, ali samo židovske vjeroispovijesti stoga, činjenica da se ne poduzima ništa da bi se pomoglo pravoslavkama i njihovoj djeci, zaprepasti Dianu. Ona pokreće privatnu organiziranu pomoć, s nekoliko prijatelja, koji u njezinom stanu prikupljaju najpotrebnije i šalju u logore. Kako nitko iz vlasti, ni iz Crvenog križa, ni iz Crkve nije htio pomoći Diani iz straha, ona je prepuštena sebi te se oslanja na svoje austrijsko podrijetlo. Diana Budisavljević do kraja rata spasila je više od 10.000 djece iz ustaških logora; sve je bilo zapisano u kartoteci, koju je vrlo stručno vodila, a koja je po završetku rata „oteta“ pod izgovorom da to preuzima netko drugi pa ni do danas nije pronađena. Iako je film igrani, u njemu se isprepliću i dokumentarni dijelovi s ispovijestima starijih ljudi, koje je Diana spasila iz logora za vrijeme NDH-a.

Film je premijerno prikazan na Pulsom filmskom festivalu 2019. godine, na kojemu je nagrađen s čak 6 nagrada: Velika Zlatna arena za najbolji film, Zlatna arena za režiju (Dana

Budisavljević), Nagrada ocjenjivačkog suda Federacije filmskih kritičara Europe i Mediterana - FEDEORA za najbolji hrvatski dugometražni film, Nagrada publike Zlatna vrata Pule, Zlatna arena za glazbu (Alen i Nenad Sinkauz) i Zlatna arena za montažu (Marko Ferković). Nagrađen je još i nagradom za najbolji debitantski film na Festivalu istočnoeuropskog filma u Cottbusu 2019.; Zlatnim Orionom za najbolju glavnu žensku ulogu (Alma Prica) na Filmskom festivalu glumca 2019.; nagradom Human Rights i nagradom publike na Filmskom festivalu Slobodna Zona 2019.; nagradom Oktavijan za najbolji dugometražni film 2019.; nagradom za najbolji film na Festivalu povijesnog filma Waterloo 2020. Najboljim filmom proglašen je na Zagreb Film Festivalu 2019. i Jerusalem Jewish Film Festivalu 2019. Film je prikazan još i na festivalima: Motovun Film Festival 2019., Festival slovenskog filma 2019., Vox Feminae Festival 2019., Međunarodni filmski festival u Antaliji Golden Orange 2019., Festival židovskog filma u Londonu 2019., Međunarodni filmski festival u Göteborgu 2020., SEEfest – Filmski festival jugoistočne Europe 2020., Taormina Film Festival 2020., Sarajevo Film Festival 2020., Liburnia Film Festival 2020., Mostar Film Festival 2020., Tuzla Film Festival 2020., Eastern Neighbours Film Festival 2020.³⁰²

Slika 5.13.1. Scena iz filma „Dnevnik Diane Budisavljević“

5.13.1. Medijska prezentacija Dane Budisavljević

Metodom analize sadržaja 3 najčitanija hrvatska portala (Dnevnik.hr, Večernji.hr, 24sata.hr), istražili smo medijsku prezentaciju Dane Budisavljević. Upisom ključnih riječi, ponuđen je ukupno 41 rezultat, od čega čak 33 na portalu Večernji.hr.

³⁰² <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/dnevnik-diane-budisavljevic>

Portal Dnevnik.hr objavio je samo 2 članka na temu redateljice Dane Budisavljević, a u oba se spominje kao redateljica filma *Dnevnik Diane Budisavljević*. Jedan je objavljen povodom završetka i dodjele nagrada na 66. Pulskom filmskom festivalu („U Puli održana glazbena večer posvećena Oliveru Dragojeviću, velikanu hrvatske glazbe“³⁰³), a drugi u svrhu preporuke i promocije filma („Hrvatski film kakav još niste vidjeli: Kroz najoštriju kritiku ustaške vlasti do ode humanosti“³⁰⁴).

Večernji.hr, portal je koji je objavio čak 33 članaka na temu Dane Budisavljević, od čega 18 članaka na temu njezinoga debitantskog dugometražnog filma *Dnevnik Diane Budisavljević*. Redateljica Budisavljević se na 17. Zagreb Film Festivalu našla u ulozi članice žirija, na kojemu je žiri programa PLUS nagradio *Dnevnik Diane Budisavljević* („Film "Ivana Grozna" najbolji je dugometražni film 17. ZFF-a“³⁰⁵). Zbog filma, redateljica se našla na listi Večernjakove osobe godine 2019. („Večernjakova osoba godine 2019.: Među 10 finalista 4 liječnika, plivač i redateljica“³⁰⁶). Film se u jednom članku uspoređuje s filmom *Dara iz Jasenovca* u režiji Predraga Antonijevića („Srbija na Oscare šalje film o Jasenovcu, filmaši prosvjeduju, a Vučićevi mediji vode hajku“³⁰⁷). *Dnevnik Diane Budisavljević* prikazivan je i nagrađivan na mnogobrojnim hrvatskim i svjetskim festivalima („Trijumf potresne priče o ženi koja je spasila 10 tisuća djece iz ustaških logora“³⁰⁸; „Otvoren 22. Motovun Film Festival. Bit će prikazano stotinjak filmova iz cijelog svijeta“³⁰⁹; „Dnevnik Diane Budisavljević nagrađen u Njemačkoj, kreće u Srbiju“³¹⁰; „Kritičari odabrali 'Dnevnik Diane Budisavljević' za najbolji film u 2019.“³¹¹; „Nagrade Vladimir Nazor otišle u ruke Veri Zimi, Dani Budisavljević, Maši

³⁰³ <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/u-puli-odrzana-glazbena-vecer-posvecena-oliveru-dragojevicu---569014.html>

³⁰⁴ <https://dnevnik.hr/showbuzz/preporuke/recenzija-filma-dnevnik-diane-budisavljevic---572079.html>

³⁰⁵ <https://www.vecernji.hr/kultura/film-ivana-grozna-najbolji-je-dugometrazni-film-17-zff-a-1359968>

³⁰⁶ <https://www.vecernji.hr/vijesti/vecernjakova-osoba-godine-2019-medu-10-finalista-4-lijecnika-plivac-i-redateljica-1372554>

³⁰⁷ <https://www.vecernji.hr/kultura/srbija-na-oscare-salje-film-o-jasenovcu-filmasi-prosvjeduju-a-vucicevi-mediji-protiv-njih-vode-hajku-1453725>

³⁰⁸ <https://www.vecernji.hr/kultura/trijumf-dnevnika-diane-budisavljevic-general-ostao-bez-glavnih-nagrada-1333433>

³⁰⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/otvoren-22-motovun-film-festival-bit-ce-prikazano-stotinjak-filmova-iz-cijelog-svijeta-1334179>

³¹⁰ <https://www.vecernji.hr/kultura/dnevnik-diane-budisavljevic-nagrađen-u-njemackoj-kreće-u-srbiju-1358666>

³¹¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/kriticari-odabrali-dnevnik-diane-budisavljevic-za-najbolji-film-u-2019-1373273>

Kolanović...³¹²; „Dodijeljene Nagrade Vladimir Nazor za najbolja umjetnička ostvarenja“³¹³; „Dnevniku Diane Budisavljević" glavna nagrada na festivalu u Belgiji“³¹⁴).

O humanitarki Diani Budisavljević i tijeku snimanja filma, na portalu se pisalo i prije nego je film premijerno prikazan („Na podu su sjedila mala mršava djeca, mogla im se nazrijeti smrt u očima...“³¹⁵; „Priča Diane Budisavljević govori o građanima, a ne o ustašama ili partizanima“³¹⁶; „Javljaju nam se ljudi koje je Diana spasila, a koji ni nakon 70 godina ne znaju svoja prava imena“³¹⁷; „Nakon rata nikome nije rekla da je spasila deset tisuća djece“³¹⁸). Portal Večernji.hr objavio je i vijest da je u pripremi otvaranje virtualnog muzeja posvećenog Diani Budisavljević („Priprema se virtualni muzej o Diani Budisavljević“³¹⁹), a objavljena je i vijest da je film ubrzo postao veliki kino hit („Dnevnik Diane Budisavljević' dosad pogledalo više od 17 tisuća gledatelja“³²⁰). Film se ipak nije svidio Hrvatskom svjetskom kongresu, koji je protiv redateljice podnio kaznenu prijavu („Protiv redateljice "Dnevnika Diane Budisavljević" podnesena kaznena prijava?“³²¹). O snimanju filma, nagradama kao i stvarnim zločinima u logorima, redateljica je govorila u intervjuu, objavljenom također na portalu („Za Hrvatsku je bitno da prizna zločine NDH, ali i da znamo da nismo tada stajali skrštenih ruku“³²²).

Šest je članaka objavljeno i na temu dokumentarnoga autobiografskog filma *Nije ti život pjesma Havaja* („Mladi Hrvati na filmu se bore s društvom, ali i s vlastitom obitelji“³²³; „Obiteljske traume proradila kroz film 'Nije ti život pjesma Havaja“³²⁴; „Najuspješniji domaći film sa Zagreb Doxa sada i u kinima“³²⁵; „Trenutačno najzanimljiviji domaći

³¹² <https://www.vecernji.hr/kultura/nagrade-vladimir-nazor-otisle-u-ruke-veri-zimi-dani-budisavljevic-masi-kolanovic-1408731>

³¹³ <https://www.vecernji.hr/kultura/dodijeljene-nagrade-vladimir-nazor-za-najbolja-umjetnicka-ostvarenja-1415656>

³¹⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/dnevniku-diane-budisavljevic-glavna-nagrada-na-festivalu-u-belgiji-1439567>

³¹⁵ <https://www.vecernji.hr/vijesti/na-podu-su-sjedila-mala-mrsava-djeca-svakom-se-vec-mogla-nazrijeti-smrt-u-ocima-1186047>

³¹⁶ <https://www.vecernji.hr/kultura/prica-diane-budisavljevic-govori-o-gra-anima-a-ne-o-ustasama-ili-partizanima-1203580>

³¹⁷ <https://www.vecernji.hr/kultura/javljaju-nam-se-ljudi-koje-je-diana-spasila-a-koji-ni-nakon-70-godina-ne-znaju-svoja-prava-imena-1331152>

³¹⁸ <https://www.vecernji.hr/kultura/nakon-rata-nikome-nije-rekla-da-je-spasila-deset-tisuca-djece-1333219>

³¹⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/priprema-se-virtualni-muzej-o-diani-budisavljevic-1395810>

³²⁰ <https://www.vecernji.hr/kultura/dnevnik-diane-budisavljevic-dosad-pogledalo-vise-od-17-tisuca-gledatelja-1351569>

³²¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/protiv-redateljice-dnevnika-diane-budisavljevic-podnesena-kaznena-prijava-1438130>

³²² <https://www.vecernji.hr/kultura/za-hrvatsku-je-bitno-da-na-neostrasceni-nacin-prizna-sistemske-zlocine-ndh-ali-bitno-je-i-da-znamo-da-nismo-tada-stajali-skrštenih-ruku-1416803>

³²³ <https://www.vecernji.hr/kultura/mladi-hrvati-na-filmu-se-bore-s-drustvom-ali-i-s-vlastitom-obitelji-382565>

³²⁴ <https://www.vecernji.hr/kultura/obiteljske-traume-proradila-kroz-film-nije-ti-zivot-pjesma-havaja-382991>

³²⁵ <https://www.vecernji.hr/kultura/najuspjesniji-domaci-film-sa-zagreb-doxa-sada-i-u-kinima-388041>

dokumentarac³²⁶), a film je u svom intervjuu komentirao i Dražen Ilinčić („Ne mogu mijenjati mišljenje samo zato što se s njim slažu Ž. Markić i V. Batarelo“³²⁷). Zbog spomenutog filma, na kojemu se našla u ulozi snimateljice, Ana Opalić ušla je u svijet dokumentarnog filma („Emotivni portret majke kojoj je cigareta važnija od života“³²⁸). U jednom se članku spominje još jedan redateljčin dokumentarac *Sve 5!* („Četiri Factumova dokumentarca“³²⁹).

Budisavljević se našla na popisu redatelja dokumentarnih filmova čiji će se filmovi prikazivati u sklopu „ciklusa povijesno važnih dokumentaraca“ u zagrebačkom Dokukinu („Dokumajstori nas uče kako je nastajao suvremeni "doks““³³⁰ i „Dokukino predstavlja (stare) filmove Dane Budisavljević“³³¹) te je objavljen i članak povodom otvaranja Dokukina („Jaki dokumentarci istiskuju šund iz udarnih termina“³³²). Na otvorenju 9. Zagreb Film Festivala, redateljica je u ulozi članice Povjerenstva Hrvatske udruge producenata, nagradu Albert Kapović, uručila Hrvoju Hribaru („Nedvosmislena podrška Hrvoju Hribaru na otvorenju ZFF-a“³³³).

Inicijativa „Puk'o nam je film“ pokrenuta je u svrhu zaštite hrvatskog filma od političkih i parapolitičkih utjecaja, a jedna od potpisnica inicijative bila je i Dana Budisavljević („Navojec: Koji to računovođa zna što to doprinosi razvoju kulture?“³³⁴). Dana Budisavljević se 2014., uz Hanu Jušić i Barbaru Vekarić, našla i na popisu redateljica kojima je HAVC odlučio dati potpore za dugometražne debitantske filmove („Nije to ženski val nego prije nismo mogle do novca“³³⁵). Povodom 7. godišnjice HAVC-a, portal je objavio članak u kojemu se komentiralo kako su do 2008., do pojave HAVC-a, samo dvije redateljice snimile dugometražne filmove („Na uloženu kunu film je vratio dvije“³³⁶). Krajem 2020. godine, Dana Budisavljević nagrađena je nagradom za „objedinjavanje umjetničkog, mirovnog i osobnog u prirodni način življenja i stvaranja“ („Haag nam nije dobro sjeo pa su sad sve oči uprte u Hollywood da presudi tko je ovdje žrtva, a tko pobjednik“³³⁷).

³²⁶ <https://www.vecernji.hr/kultura/trenutacno-najzanimljiviji-domaci-dokumentarac-393028>

³²⁷ <https://www.vecernji.hr/vijesti/drazen-ilincic-ne-mogu-mijenjati-misljenje-samo-zato-sto-se-s-njim-slazu-z-markic-i-v-batarelo-996615>

³²⁸ <https://www.vecernji.hr/kultura/emotivni-portret-majke-kojoj-je-cigareta-vaznija-od-zivota-1265892>

³²⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/cetiri-factumova-dokumentarca-806587>

³³⁰ <https://www.vecernji.hr/kultura/dokumajstori-nas-uce-kako-je-nastajao-suvremeni-doks-345005>

³³¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/dokukino-predstavlja-stare-filmove-dane-budisavljevic-395055>

³³² <https://www.vecernji.hr/kultura/jaki-dokumentarci-istiskuju-sund-iz-udarnih-termina-368275>

³³³ <https://www.vecernji.hr/kultura/nedvosmislena-podraska-hrvoju-hribaru-na-otvorenju-zff-a-337014>

³³⁴ <https://www.vecernji.hr/vijesti/navojec-koji-to-racunovoda-zna-sto-to-doprinosi-razvoju-kulture-1150960>

³³⁵ <https://www.vecernji.hr/kultura/nije-to-zenski-val-nego-prije-nismo-mogle-do-novca-961128>

³³⁶ <https://www.vecernji.hr/kultura/u-europi-smo-jedinstveni-po-prodoru-debitanata-u-igrani-film-176-56-980273>

³³⁷ <https://www.vecernji.hr/vijesti/haag-nam-nije-dobro-sjeo-pa-su-sad-sve-oci-uprte-u-hollywood-da-presudi-tko-je-ovdje-zrtva-a-tko-pobjednik-1467012>

Portal 24sata.hr objavio je ukupno 6 članaka o Dani Budisavljević, od kojih su 3 na temu redateljčinoga dugometražnog prvijenca *Dnevnik Diane Budisavljević*. U kontekstu filma pisalo se o „trijumfu“ redateljice na 66. Pulskom filmskom festivalu, na kojemu je s prvijencem osvojila čak 6 nagrada („Trijumf Dane Budisavljević, a 'General' bez glavnih nagrada...“³³⁸). Objavljen je i članak povodom prikazivanja filma u Europskom parlamentu („Dan hrvatskog filma i glazbe bit će u Bruxellesu 24. ožujka“³³⁹) te povodom odgode spomenutog događaja, zbog pandemije Covid-19 virusa („Odgada se 'Dan hrvatskog filma i glazbe u Bruxellesu“³⁴⁰).

Redateljica Dana Budisavljević našla se i u ulozi članice žirija na 67. Pulskom filmskom festivalu („Veliku Zlatnu Arenu dobio film 'Tereza37' Danila Šerbedžije...“³⁴¹ i „Dodjelom Zlatnih Arena završen je 67. Pulski filmski festival“³⁴²). Redateljica je prisustvovala i projekciji dokumentarnog filma o Oliveru Dragojeviću („Dokumentarac o Oliveru u Puli sve raznježio: 'Ovo je terapija“³⁴³).

5.14. Marina Andree Škop

Marina Andree Škop hrvatska je redateljica i montažerka, rođena u Sarajevu, 20. ožujka 1973. godine. Iako je rođena u Sarajevu (Bosna i Hercegovina), još se kao srednjoškolka doselila u Zagreb, gdje je diplomirala na odsjeku montaže, na Akademiji dramske umjetnosti. S kolegicom Darijom Kulenović Gudan, 2004. godine u Zagrebu je osnovala produkcijsku kuću Studio dim, za koju radi kao producentica, ali i redateljica i scenaristica. Debitirala je 2009. godine dokumentarnim filmom *Sevdah*, a u svoju redateljsku filmografiju upisuje i kratki film *Let's Play a Story: The Ant and the Grasshopper (Igrajmo priču: Mrav i skakavac)* (2015.) i kratki dokumentarni film *Živjo, Koyaa!* (2017.). Filmom *Sevdah* osvojila je Nagradu publike na Sarajevo Film Festivalu. Škop je članica Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika i Hrvatske udruge producenata.³⁴⁴ Producirala je nekoliko hrvatskih TV serija: *Na terapiji* (2013.), *Laboratorij na kraju svemira* (2013.-2014.), *RECi* (2014.) i *Njama njam* (2016.); brojne kratke i dokumentarne filmove i serije: *Krupni otpad* (2008.), *Sevdah* (2009.), *Naslovnica* (2014.), *Priče o veteranskom uspjehu* (2016.) itd.; te nekoliko igranih

³³⁸ <https://www.24sata.hr/show/trijumf-dane-budisavljevic-a-general-bez-glavnih-nagrada-640578>

³³⁹ <https://www.24sata.hr/show/dan-hrvatskog-filma-i-glazbe-bit-ce-u-bruxellesu-24-ozujka-679153>

³⁴⁰ <https://www.24sata.hr/show/odgada-se-dan-hrvatskog-filma-i-glazbe-u-bruxellesu-680575>

³⁴¹ <https://www.24sata.hr/show/veliku-zlatnu-arenu-dobio-film-tereza37-danila-serbedzije-714552>

³⁴² <https://www.24sata.hr/show/dodjelom-zlatnih-arena-završen-je-67-pulski-filmski-festival-714633>

³⁴³ <https://www.24sata.hr/show/dokumentarac-o-oliveru-u-puli-sve-raznježio-ovo-je-terapija-640616>

³⁴⁴ <https://croatian.film/hr/directors/159>

dugometražnih filmova: *Noćni brodovi* (2012.) u režiji Igora Mirkovića, *Aleksi* (2018.) u režiji Barbare Vekarić i film u vlastitoj režiji *Moj dida je pao s Marsa* (2019.).³⁴⁵

Slika 5.14.1. Marina Andree Škop

Moj dida je pao s Marsa (2019.) prvi je, i za sada jedini, dugometražni igrani film u filmografiji Marine Andree Škop, u korežiji s redateljem Draženom Žarkovićem. Scenarij za film napisali su Irena Krčelić, Branko Ružić i Pavlica Bajsić, a sniman je u produkciji Studio dima te koprodukciji Hrvatske radiotelevizije, slovenskog Senca Studio, češkog MasterFilma, bosanskohercegovačke Fabrike, luksemburškog Wady Filmsa, slovačkog Artileria te norveškog Filmbina. Producentice filma su Darija Kulenović Gudan i Marina Andree Škop, a koproducenti Bojan Hadžihalilović, Senad Zaimović, Dagmar Sedlačkova, Tomaš Michalek, Marko Škop, Ida Weiss, Jan Meliš, Adolf El Assal, Trine Aadalen Lo i Nicholas Sando. Kameron se bavio Sven Pepeonik, montažom također Marina Andree Škop, kostimografijom Zorana Meić, scenografijom Petra Kriletić. Glazbu za film skladao je Stein Berge Svendsen, a oblikovanjem zvuka bavio se Daniel Angyal. *Moj dida je pao s Marsa* prvi je hrvatski film za djecu u žanru znanstvene fantastike i prvi hrvatski film snimljen u 4DX tehnologiji.³⁴⁶

U filmu upoznajemo devetogodišnju Unu (Lana Hranjec) i njenu pomalo neobičnu obitelj. Jedna večeri, nakon čudne i nesvakidašnje pojave svjetlosti na nebu, Uninog djeda (Nils Ole Oftebro) otmu izvanzemaljci, a Una shvaća da joj obitelj nešto taji. Uskoro saznaje da je i njezin djed izvanzemaljac, čiji se brod davno srušio; dokaz o tome pronalazi u podrumu vlastite kuće

³⁴⁵ <https://www.imdb.com/name/nm0028294/>

³⁴⁶ 4DX tehnologija omogućuje gledanje filma uz posebne efekte pokretnih sjedala i efekata okoliša. Npr. ako se u filmu kuha kava, gledatelji će to namirisati, ili ako se u filmu dogodi primjerice potres, i gledateljima će se zatresti sjedalo.

kada pronađe robotskog pilota svemirskog broda. Robotu daje ime Dodo (glas: Ozren Grabarić) te s njim kreće u pustolovinu tražeći djeda.

Film je osvojio Zlatnu arenu za vizualne efekte (Krstó Jaram, Michal Struss, Antonio Ilić, Goran Stojnić, MagicLab, Hommage) i Zlatnu arenu za kameru (Sven Pepeonik) na 66. Pulskom filmskom festivalu; nagradu Brigitte Helm za najbolju glumicu u dugometražnom filmu (Lana Hranjec) na Filmskom festivalu znanstveno-fantastičnog filma u Sydneyju 2019.; nagradu Europskog udruženja za dječji film (ECFA) na Međunarodnom filmskom festivalu za djecu i mlade Olympia 2019. Osvojio je 2. mjesto u kategoriji najboljeg filma na KinoDuel Film Festivalu 2019., proglašen je najboljim filmom za djecu i obitelj na Near Nazareth Festivalu 2019., najboljim dugometražnim filmom na Međunarodnom filmskom festivalu u Lapazu (FICLAPAZ) 2019., najboljim obiteljskim filmom/filmom za djecu na Međunarodnom festivalu kultnog filma u Calcutti 2020. Nagradu Starboy za najbolji film za djecu osvojio je na Međunarodnom festivalu filma za djecu i mlade u Ouluu 2020., osvojio posebno priznanje na Međunarodnom festivalu dječjeg i obiteljskog filma u Bejrutu (BICAF) 2020. a Lana Hranjec nagrađena je za najbolju glumicu u filmu za djecu i mlade na Međunarodnom filmskom festivalu za djecu i mlade 2020. (Brave). Film je prikazan još i na sljedećim festivalima: Međunarodni filmski festival za djecu KinoKino 2019.; Međunarodni festival filmova za djecu FIFEM 2019.; JE.F festival 2019.; Filmski festival BUFF u Malmöu 2019.; Međunarodni festival dječjeg filma u Kristiansandu 2019.; Međunarodni filmski festival za djecu i mlade u Zlínu 2019.; Molodist – Međunarodni filmski festival u Kijevu 2019. – Natjecateljski program Teen Screen; Festival vina i fantastičnog filma Grossmann 2019.; Međunarodni festival filmova za djecu u Tel Avivu 2019.; Ljetna škola filma Šipan 2019.; Sarajevo Film Festival 2019.; Undo Divergent Film Awards 2019.; Bihać Avantura Film Festival Avant&Una 2019.; Betina Film Festival 2019.; Festival filmova za djecu Orchids 2019.; Festival slovenskog filma 2019.; LUCAS – međunarodni filmski festival za mlade 2019.; Međunarodni filmski festival u Varšavi 2019.; CinEast – Festival srednjeeuropskog i istočnoeuropskog filma 2019.; Festival istočnoeuropskog filma u Cottbusu 2019.; Filmski festival glumca 2019.; Eastern Neighbours Film Festival 2019.; Cinekid 2019.'Black Nights' filmski festival u Tallinnu 2019.; Međunarodni filmski festival mlade publike Ale Kino 2019.; Međunarodni festival dječjeg filma 2019.; Međunarodni filmski festival u Solunu 2019.; Festival istočnoeuropskog filma u Cottbusu 2019.; Cambridge Film Festival 2019.; Flamanski filmski festival Razor Reel 2019.; Međunarodni festival filmova za djecu i mlade Zero Plus 2019.; Universal Kids Film Festival 2019.; Cinemagic – Međunarodni festival filmova za djecu i mlade, Belfast 2019.; Festival europskog filma Baku 2019.; Eastern Neighbours Film Festival 2019.; Giffoni Macedonia –

Međunarodni festival filmova za mlade 2019.; Međunarodni filmski festival Cinecôa 2019.; Filmski festival Liff India Filmotsav 2019.; Međunarodni filmski festival nepalske kulture u Torontu 2019.; Festival obiteljskog filma Belmont World Film 2020.; Međunarodni filmski festival za djecu u Seoulu 2020.; Međunarodni festival žanrovskog filma Heroes 2020.; Sensus Film Festival 2020.; Bosanskohercegovački filmski festival BHFF 2020.; White Nights Film Festival 2020.; Međunarodni filmski festival za djecu i mlade KINOLUB 2020.; Cineminha B 2020.; Međunarodni filmski festival u Luzernu (LiFF) 2020.; Međunarodni festival medija za djecu DYTIAJKO 2020.; Gaztefilm Fest 2020.; Almaty Indie Film Fest 2020.; Međunarodni filmski festival Diorama 2020.³⁴⁷

Slika 5.14.1. Scena iz filma „Moj dida je pao s Marsa“

5.14.1. Medijska prezentacija Marine Andree Škop

Metodom analize sadržaja 3 najčitanija hrvatska portala (Dnevnik.hr, Večernji.hr, 24sata.hr), istražili smo medijsku prezentaciju Marine Andree Škop. Upisom ključnih riječi „Marina Andree Škop“ u tražilice na portalima, ponuđeno je ukupno 5 rezultata, od kojih je 3 ponudio Večernji.hr, a ostala dva portala objavila su po jedan članak.

Portal Dnevnik.hr objavio je samo jedan članak, i to povodom svečane dodjele nagrada, kojom je zatvoren 66. Pulski filmski festival, a nakon koje su posjetitelji imali priliku prisustvovati glazbenoj večeri posvećenoj Oliveru Dragojeviću. U članku s naslovom „U Puli održana glazbena večer posvećena Oliveru Dragojeviću, velikanu hrvatske glazbe“³⁴⁸ popisani

³⁴⁷ <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/moj-dida-je-pao-s-marsa>

³⁴⁸ <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/u-puli-odrzana-glazbena-vecer-posvecena-oliveru-dragojevicu---569014.html>

su svi nagrađeni, među kojima je i film *Moj dida je pao s Marsa*, koji je nagrađen Zlatnim arenama za vizualne efekte i za kameru.

Večernji.hr ponudio je najviše rezultata na pretragu, ukupno 3, od kojih se u 2 spominje redateljčin dugometražni prvijenac. Portal je objavio vijest da je *Moj dida je pao s Marsa* prvi hrvatski znanstveno-fantastični film za djecu, čija je realizacija 70 puta jeftinija od američkih ZF filmova. U članku pod naslovom „Prvi hrvatski ZF dječji film 70 je puta jeftiniji od američkih“³⁴⁹ naveli su filmsku ekipu, dječju glumačku postavu te opisali radnju filma. Portal je prenio i vijest da je film u režiji Marine Andree Škop i Dražena Žarkovića prvi hrvatski film sniman u 4DX tehnologiji. Pod naslovom „Prvi hrvatski film u 4DX tehnologiji“³⁵⁰ autorica članka opisala je iskustva kinoprojekcije sa specijalnim efektima. „Prije zatvaranja festivala na programu 'Živan Makes a Punk Festival' i 'Posljednjih 100'“³⁵¹ naslov je članka objavljenog povodom zatvaranja 6. Solo Positivo Film Festivala, na kojemu je posljednje večeri festivala prikazan i dokumentarni film Marine Andree Škop, *Sevdah*.

Posljednji analizirani portal, 24sata.hr, također je objavio samo jedan članak na temu Škop. Prenijeli su vijest kako je *Moj dida je pao s Marsa* postigao veliki uspjeh u Norveškoj: „Film 'Moj dida je pao s Marsa' postao popularan u Norveškoj“.³⁵² U članku su naveli kraći sinopsis filma i filmsku ekipu.

³⁴⁹ <https://www.vecernji.hr/kultura/prvi-hrvatski-zf-djecji-film-70-je-puta-jeftiniji-od-americkih-1204541>

³⁵⁰ <https://www.vecernji.hr/kultura/prvi-hrvatski-film-u-4dx-tehnologiji-1310948>

³⁵¹ <https://www.vecernji.hr/kultura/prije-zatvaranja-festivala-na-programu-zivan-makes-a-punk-festival-i-posljednjih-100-1018095>

³⁵² <https://www.24sata.hr/show/film-moj-dida-je-pao-s-marsa-postao-popularan-u-norveskoj-719611>

6. Istraživački dio: statističke analize zastupljenosti redateljica u hrvatskoj kinematografiji (1990.-2020.)

Sljedeće istraživanje napravljeno je za potrebe ovoga diplomskog rada, a sastoji se od statističkih podataka preuzimanih iz različitih izvora: Akademija dramske umjetnosti u Zagrebu (ADU Zagreb), Hrvatski audiovizualni centar (HAVC), Baza hrvatske kinematografije, arhiva Pulskog filmskog festivala. Fokus istraživanja bila je ženska režija igranoga dugometražnog filma u Hrvatskoj u razdoblju od 1990. do 2020. godine. Istraživanje je napravljeno kako bi se uvidjela stvarna razlika između redatelja i redateljica, koliko je cjelovečernjih filmova, u posljednjih 30 godina, snimljeno u muškoj, a koliko u ženskoj režiji. Analizirani su podaci sa službene stranice HAVC-a, o rezultatima javnih poziva za dodjelu sredstava za poticanje razvoja projekta, na području igranoga dugometražnog filma. Nadalje, kroz popise aktivnih redateljica i njihovih filmova, istražili smo koliko je pojedina redateljica snimila kratkih i dokumentarnih filmova – ako već nisu snimale igrane dugometražne filmove. Iz tablice dobivene s Akademije dramske umjetnosti vidjet ćemo koliko studentica godišnje upiše, a koliko ih završi određeni studij na Akademiji. U graf smo uvrstili i žanrovsku podjelu dugometražnih filmova kako bismo uvidjeli koji žanr pretežno biraju redateljica za svoje igrane filmove te naposljetku koliko u prosjeku dobivaju nagrada na Pulskom filmskom festivalu.

Početne hipoteze glase:

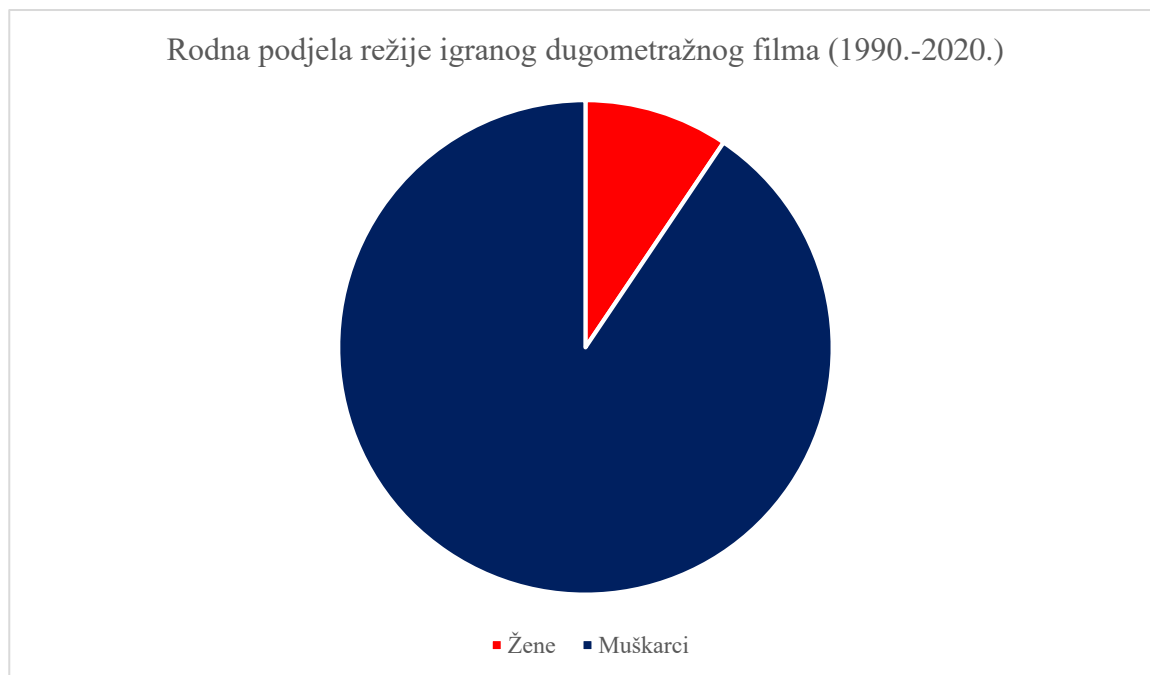
H1: Snimanje igranih dugometražnih filmova posao je kojim se bave muški redatelji.

H2: Redateljice se u Hrvatskoj uglavnom zadrže na debitantskom igranom filmu.

H3: Redateljice u Hrvatskoj dobivaju premalo financijske potpore.

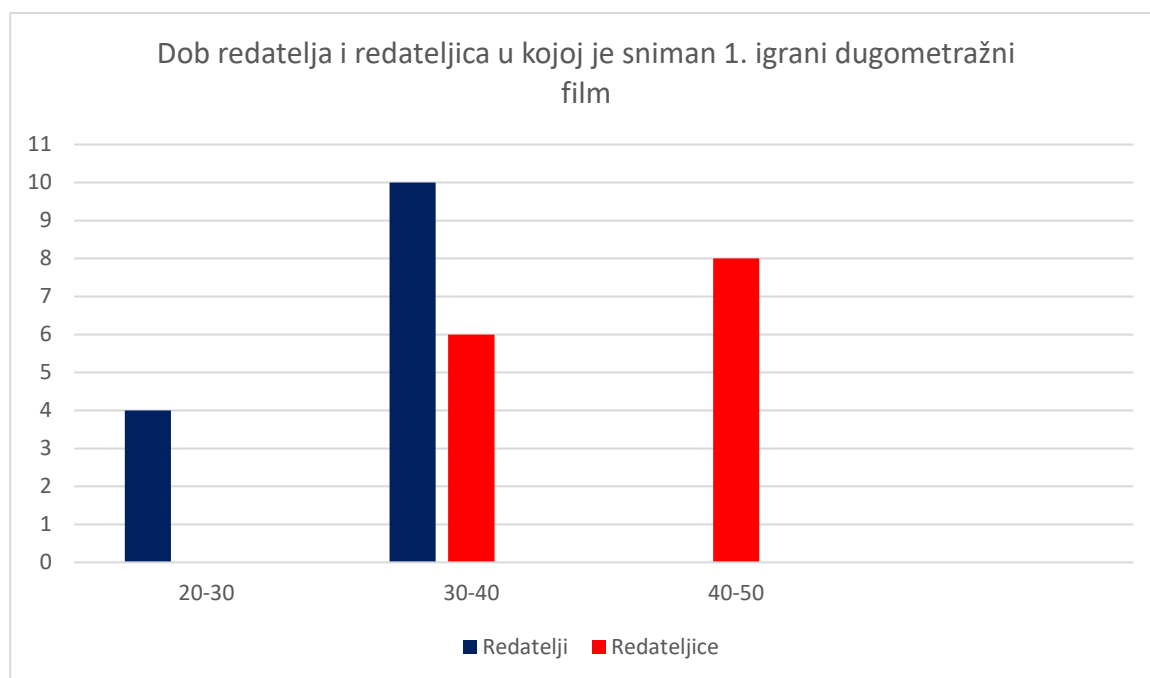
6.1. Redatelji vs. redateljice

U sljedećim grafovima usporedili smo neke podatke o muškoj i ženskoj režiji hrvatskoga dugometražnog filma. Kako bismo dobili jasniji prikaz daljnjih grafova i tablica, najprije smo, u Grafu 6.1.1., usporedili koliki je postotak žena režirao igrane dugometražne filmove od 1990. do 2020. u odnosu na postotak muških redatelja. Od ukupno 180 filmova, njih 163, što je čak 91%, režirali su muškarci dok je njih samo 17 (9%) u ženskoj režiji. Podaci se odnose isključivo na produkciju Republike Hrvatske dok je manjinska produkcija izostavljena.

Graf 6.1.1. Rodna podjela režije igranog dugometražnog filma (1990.-2020.)

Za izračun i usporedbu u Grafu 6.1.2., uzet je uzorak od 14 redatelja i 14 redateljica, koji su u periodu od 1990. do 2020., debitirali na dugometražnom filmu. Podaci su uspoređeni kako bi se uvidjelo u kojoj dobi redatelji, a u kojoj redateljice, snimaju svoje dugometražne prvijence, a iz izračuna možemo zaključiti kako je čak 10 od 14 redatelja, što je više od 70%, na filmu debitiralo u dobi između 30 i 40 godina. Kod redateljica je situacija nešto drugačija. Hrvatske redateljice, u prosjeku, na dugometražnom filmu debitiraju u dobi između 40 i 50 godina, njih 8 od 14. Iz izračunatih podataka zanimljivo je što ni jedan redatelj nije debitirao u dobi između 40 i 50 godina i što ni jedna redateljica nije debitirala u dobi između 20 i 30 godina.

Graf 6.1.2. Dob redatelja i redateljica u kojoj je sniman 1. igrani dugometražni film

6.2. Filmografija redateljica

U istraženom periodu, 14 redateljica snimilo je svoje dugometražne debitantske filmove, od kojih je 12 ostvarilo samostalnu režiju dok su 2 u korežiji s redateljima, što smo prikazali u Tablici 6.2.1. Popis igranih dugometražnih filmova prema redateljicama (1990.-2020.). U prethodnom grafu, Graf 6.1.2. Dob redatelja i redateljica u kojoj je sniman 1. igrani dugometražni film, dobili smo uvid u prosječnu dob redateljica, u kojoj je ostvaren debitantski film. Podsjetimo, većina ih je debitantske filmove snimila u dobi između 40 i 50 godina, ali one su se do tada bavile režijom kratkometražnog i dokumentarnog filma. Koliko je pojedina redateljica, u svoju filmografiju, upisala dugometražnih, kratkometražnih, a koliko dokumentarnih filmova, prikazali smo u Tablici 6.2.1. Broj filmova po redateljici (igrani dugometražni; kratkometražni; dokumentarni).

Samostalna režija	Oja Kodar: <i>Vrijeme za...</i> (1993.)
	Snježana Tribuson: <i>Prepoznavanje</i> (1996.); <i>Tri muškarca Melite Žganjer</i> (1998.); <i>Ne dao Bog većeg zla</i> (2002.); <i>Sve najbolje</i> (2016.)
	Irena Škorić: <i>7seX7</i> (2011.)
	Biljana Čakić Veselić: <i>Korak po korak</i> (2011.)
	Vlatka Vorkapić: <i>Sonja i bik</i> (2012.)
	Vanja Juranić: <i>Zagreb Cappuccino</i> (2014.)
	Ivona Juka: <i>Ti mene nosiš</i> (2015.)
	Hana Jušić: <i>Ne gledaj mi u pijat</i> (2016.)
	Katarina Zrinka Matijević: <i>Trampolin</i> (2016.)
	Čejen Černić: <i>Uzbuna na Zelenom Vrh</i> (2017.)
	Barbara Vekarić: <i>Aleksi</i> (2018.)
Dana Budisavljević: <i>Dnevnik Diane Budisavljević</i> (2019.)	
Korežija	<i>Lada Kamenski</i> (2018.): Sara Hribar , Marko Šantić
	<i>Moj dida je pao s Marsa</i> (2019.): Marina Andree Škop , Dražen Žarković

Tablica 6.2.1. Popis igranih dugometražnih filmova i redateljica (1990.-2020.)

Ime i prezime	Igrani dugometražni	Kratki film	Dokumentarni
Oja Kodar	1	0	1
Snježana Tribuson	4	3	0
Irena Škorić	1	5	4
Biljana Čakić-Veselić	1	0	5
Vlatka Vorkapić	1	3	9
Vanja Juranić	1	2	1
Ivona Juka	1	4	3
Katarina Zrinka Matijević	1	2	5
Hana Jušić	1	6	0
Čejen Černić	1	3	2
Barbara Vekarić	1	6	0
Sara Hribar	1	6	0
Dana Budisavljević	1	0	2
Marina Andree Škop	1	1	2

Tablica 6.2.2. Broj filmova po redateljici (igrani dugometražni; kratkometražni; dokumentarni)

6.3. Obrazovanje redateljica

Akademija dramske umjetnosti u Zagrebu smatra se nasljednikom Hrvatske dramske škole utemeljene još 1896. godine, a od tada, kako je mijenjala ustroj, mijenjala je i nazive. Tako je od osnutka do danas primijenila 6 naziva, a od 1977. poznata je kao Akademija dramske umjetnosti. Studij glume i, u početku samo kazališne režije, na Akademiji su pokrenuli dr. Branko Gavella, dr. Drago Ivanišević i Ranko Marinković, a kako se razvijala hrvatska kinematografija, osnivali su se i drugi odsjeci na Akademiji. Odsjek filmske i TV režije u svojim počecima nije bio zaseban studij, već je pokrenut kao kolegij na tada postojećem Studiju kazališne režije, na prijedlog tadašnjeg rektora Akademije, Koste Spajića. Odsjek filmske i TV režije, kakav je i danas, nastao je 1977. godine, kada je Akademija postala sastavnicom Sveučilišta u Zagrebu.³⁵³

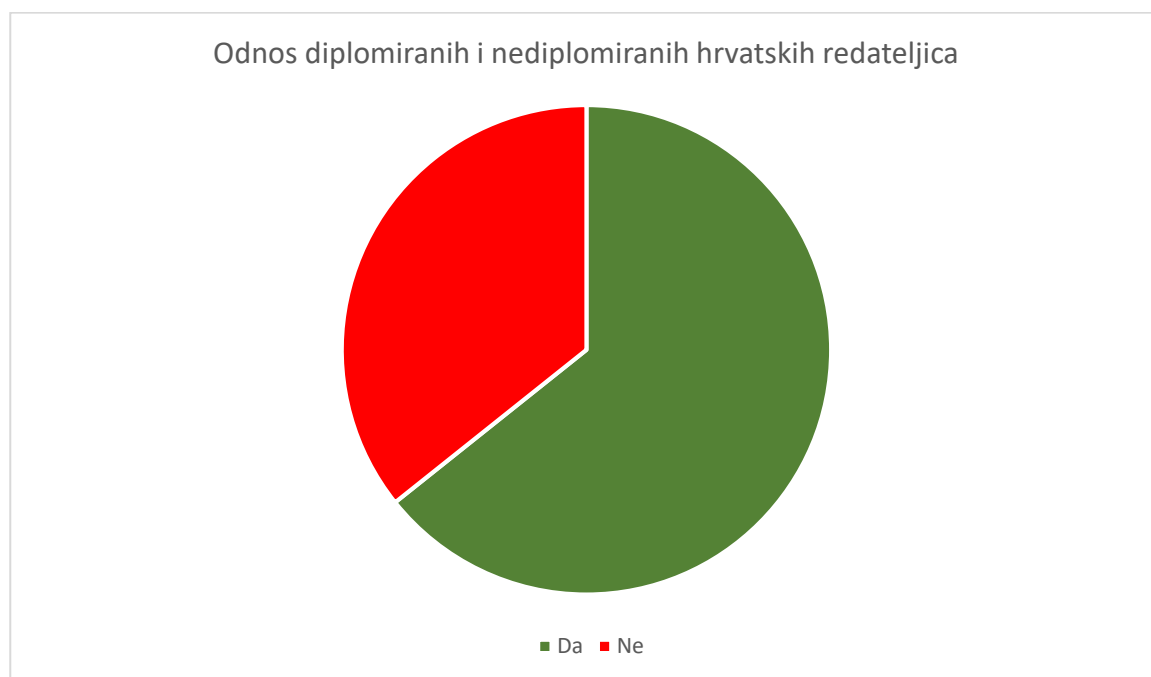
STUDENTI										
KATEGORIJA	FILMSKA I TV REŽIJA		SNIMANJE		MONTAŽA		DRAMATURGIJA		PRODUKCIJA	
	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M
PREDDIPLOMSKI BA I DIPLOMSKI STUDIJ MA										
UPISANI OD OSNUTKA DO 2020. preddiplomski	69	175	73	447	134	150	109	54	69	54
DIPLOMIRANI OD OSNUTKA DO 2020	41	111	41	237	88	94	77	39	37	15
udio diplomiranih u	59%	63%	56%	53%	66%	63%	71%	72%	54%	28%
udio diplomiranih žena u zbroju	27%		15%		48%		66%		71%	
DIPLOMSKI STUDIJ MA 2010. - 2020.										
PRIJAVLJENO 2010. -2020.	60	85	40	89	30	40	45	31	61	27
UPISANO 2010. -2020.	30	44	29	69	27	30	35	24	38	16
udio upisanih u prijavljenima	50%	49%	73%	78%	90%	75%	78%	77%	62%	59%
udio upisanih žena u zbroju 1*	41%		30%		47%		59%		70%	
DIPLOMIRANO 2010. -2020.	19	38	20	49	21	22	28	18	26	10
udio diplomiranih u	63%	86%	69%	71%	78%	73%	80%	75%	68%	63%
udio diplomiranih žena u zbroju	33%		29%		49%		61%		72%	

Tablica 6.3.1. Podaci o upisima na pojedine studije na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu

U Tablici 6.3.1. Podaci o upisima na pojedine studije na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu, možemo vidjeti podatke o upisima na pojedine studije na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu. Podaci su dobiveni izravno s Akademije, u svrhu ovog istraživanja. U tablici je iskazan period od osnutka Akademije do 2020. godine, za preddiplomski studij te od 2010. do 2020. za diplomski studij. Iz ove tablice zaključujemo kako je od ukupno 69 upisanih žena, studij filmske i TV režije diplomiralo njih 41, što je 59% od ukupnog broja žena, a 27% ukupnog broja i muških i ženskih studenata. Također, možemo zaključiti kako najveći udio

³⁵³ <https://www.adu.unizg.hr/studiji/preddiplomski-studiji/studij-filmske-i-televizijske-rezije/>

žena, njih 134, upisuje studij montaže na Akademiji dramske umjetnosti, a najviše ih i završava, njih 88, što je 66% od ukupnog broja žena, a 48% u ukupnom zbroju muških i ženskih studenata.

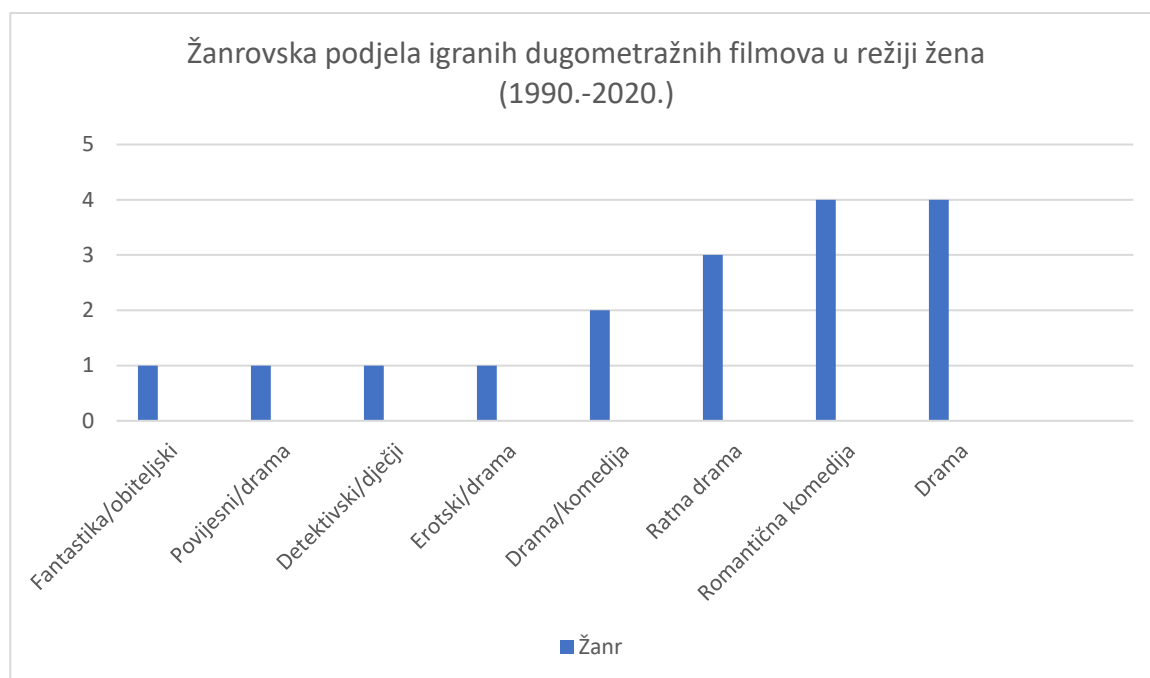

Graf 6.3.2. Odnos diplomiranih i nediplomiranih hrvatskih redateljica

Graf 6.3.2. prikazuje odnos diplomiranih i nediplomiranih hrvatskih redateljica koje su snimale u periodu od 1990. do 2020. Izraženo u postocima, vidimo kako u Hrvatskoj postoji, od ukupno 14 aktivnih redateljica, njih 9 (64%) koje su diplomirale filmsku i TV režiju i njih 5 (36%) koje nisu diplomirale na navedenom studiju.

6.4. Redateljice i žanrovi

Kako smo već ranije naveli u ovome diplomskom radu, drama je uz komediju najzastupljeniji žanr u domaćoj kinematografiji. Graf 6.4.1. to i dokazuje jer je u posljednjih 30 godina, od 17 filmova u ženskoj režiji, snimljeno ukupno 11 drama, od kojih je 7 drama u podžanru. Konkretnije, uz 4 romantične komedije te po jedan fantastični obiteljski i detektivski dječji film, snimljene su 4 drame, 3 ratne drame, 2 drame/komedije te po jedna povijesna i erotska drama.

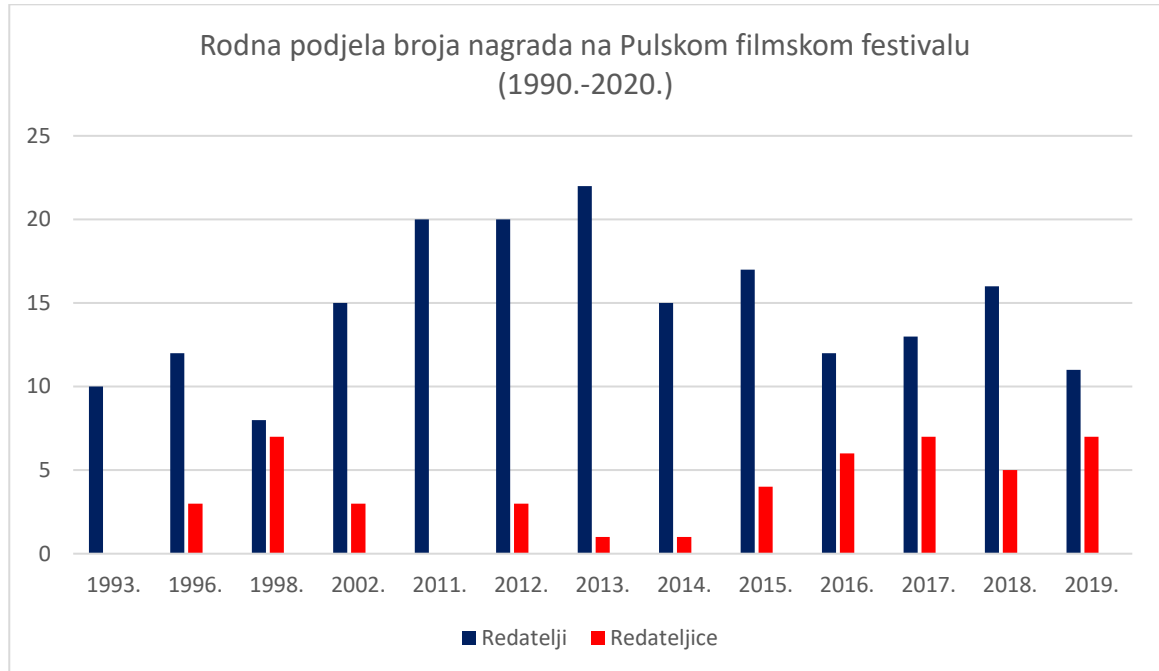
*Graf 6.4.1. Žanrovska podjela hrvatskih igranih dugometražnih filmova u režiji žena
(1990.-2020.)*

6.5. Nagrade na Pulskom filmskom festivalu

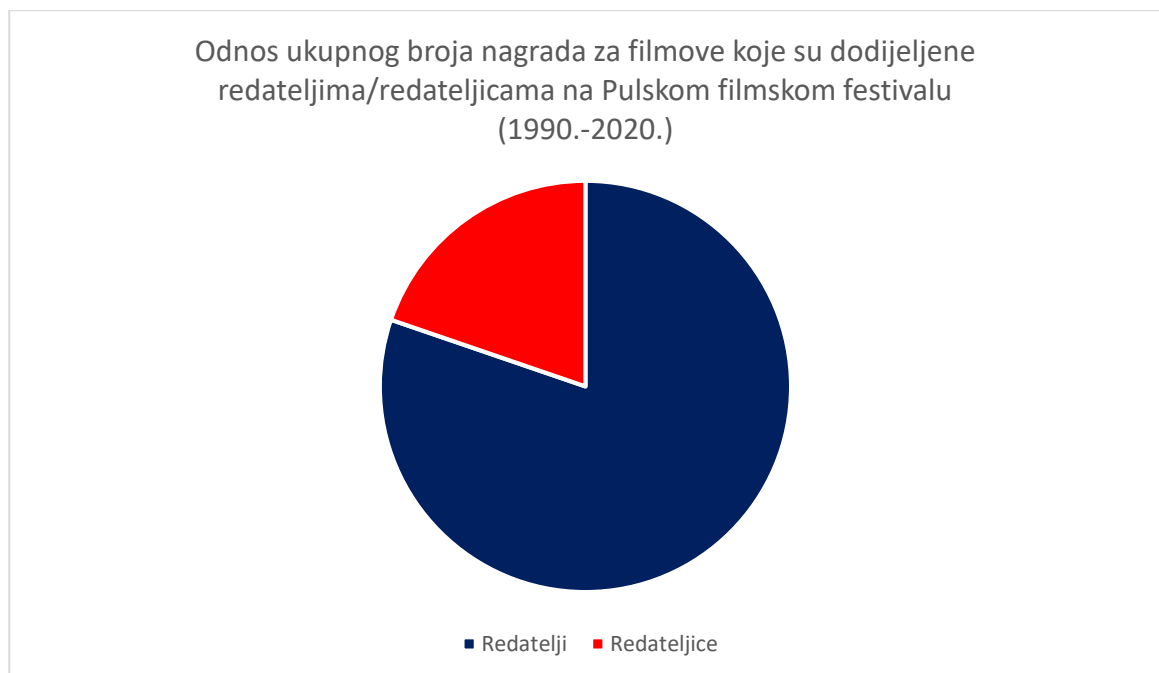
Pulski filmski festival najstariji je festival igranog filma na području današnje Republike Hrvatske, a pokrenut je još 1954. godine kada ga je organizirao Marijan Rotar. Današnji festival, osim igranih filmova hrvatske produkcije, nudi premijere međunarodnih igranih, kratkih i dugih filmova, te širok spektar popratnog sadržaja, kao što su razne manifestacije, paneli, koncerti i dr., a od samog se početka održava u amfiteatru pulske Arene. Domovinski rat bio je glavni razlog odgode festivala 1991. godine, što se dogodilo samo jednom u povijesti festivala. Glavna nagrada na festivalu je Velika zlatna arena, a dodjeljuje se u kategorijama za najbolji film, za režiju, scenarij, glavnu mušku i glavnu žensku ulogu te za fotografiju i za montažu.

Grafovi 6.5.1 i 6.5.2. prikazuju rodnu podjelu dodijeljenih nagrada na Pulskom filmskom festivalu (1990.-2020.). U grafu su analizirani podaci samo onih godina, kada su na festivalu prikazivani filmovi u režiji žena, kako bi se dobio realniji pregled. U oba grafa, crvena boja označava redateljice, a plava redatelje. U Grafu 6.5.1. Rodna podjela broja nagrada na Pulskom filmskom festivalu (1990.-2020.), možemo vidjeti kako su redateljice, 1993. i 2011. godine ostale bez nagrada. Možda najznačajnija razlika vidi se u 2013. godini kada su čak 22 nagrade za film otišle muškom redatelju dok je redateljici otišla samo jedna nagrada, i to nagrada za

postprodukcijske usluge Teleking, redateljici Vanji Juranić za film *Zagreb Cappuccino*. Ako u Grafu 6.5.1., gledamo ukupan broj nagrada, što je 238, redateljicama je dodijeljeno samo 20%.

Graf 6.5.1. Rodna podjela broja nagrada na Pulskom filmskom festivalu (1990.-2020.)

Graf 6.5.2. Odnos ukupnog broja nagrada za filmove koje su dodijeljene redateljima/redateljicama na Pulskom filmskom festivalu (1990.-2020.)

6.6. Potpore za financiranje razvoja projekata

Na službenoj stranici HAVC-a pronađeni su rezultati javnih poziva za dodjelu sredstava za poticanja razvoja projekata, na području dugometražnoga igranog filma, za razdoblje od 2010. do 2020. godine. Na popisu se našlo 7 filmova i 7 redateljica kojima su dodijeljena sredstva u 2011., 2012. i 2013. godini. Godine 2011. odobreni su filmovi *Sve najbolje* u režiji Snježane Tribuson, *Trampolin* u režiji Katarine Zrinke Matijević i *Moj dida je pao s Marsa* u režiji Marine Andree Škop i Dražena Žarkovića, što je 3 od 10 filmova kojima su dodijeljena sredstva u toj godini. Redateljicama je u toj godini dodijeljeno 405.000 kuna, od ukupnih 1.200.000 kuna. U 2012. godini sredstva su dodijeljena samo redateljici Čejen Černić za film *Uzbuna na Zelenom Vrh*u, a dodijeljeno joj je 70.000 kuna od ukupnih 850.500 kuna. Godine 2013. redateljicama je dodijeljeno ukupno 330.000 kuna, od ukupnih 1.104.800 kuna, i to za filmove *Aleksi Barbare Vekarić*, *Ne gledaj mi u pijat* Hane Jušić i *Lada Kamenski* u režiji Sare Hribar i Marka Šantića.

Javni poziv za dodjelu sredstava za poticanje razvoja projekta		
RAZVOJ PROJEKTA- DUGOMETRAŽNI IGRANI FILM		
2011.		
<i>Sve najbolje</i>	Snježana Tribuson	145.000,00 kn
<i>Trampolin</i>	Katarina Zrinke Matijević	140.000,00 kn
<i>Moj dida je pao s Marsa</i>	Marina Andree Škop/ Dražen Žarković	120.000,00 kn
		Ukupno: 405.000,00 kn
Ukupno za 2011.: 1.200.000,00 kn		
2012.		
<i>Uzbuna na Zelenom Vrh</i> u	Čejen Černić	70.000,00 kn
		Ukupno: 70.000,00 kn
Ukupno za 2012.: 850.500,00 kn		
2013.		
<i>Aleksi</i>	Barabara Vekarić	120.000,00 kn
<i>Lada Kamenski</i>	Sara Hribar/Marko Šantić	100.000,00 kn
<i>Ne gledaj mi u pijat</i>	Hana Jušić	110.000,00 kn
		Ukupno: 330.000,00 kn
Ukupno za 2013.: 1.104.800,00 kn		

Tablica 6.6.1. Rezultati javnih poziva za dodjelu sredstava za poticanja razvoja projekata, na području dugometražnog igranog filma

Početne hipoteze istraživanja bile su:

H1: snimanje igranih dugometražnih filmova posao je kojim se bave muški redatelji,

H2: redateljice se u Hrvatskoj uglavnom zadrže na debitantskom igranom filmu,

H3: redateljice u Hrvatskoj dobivaju premalo financijske potpore.

Provedenim istraživanjem potvrđene su sve 3 hipoteze. Potvrda H1 vidljiva je u Grafu 6.1.1. u kojemu smo prikazali rodnu podjelu režije igranoga dugometražnog filma u Hrvatskoj, u razdoblju od 1990. do 2020. godine. Statistički podaci pokazali su kako je u Hrvatskoj u tom periodu snimljeno 180 filmova, od kojih samo 17 u ženskoj režiji. Nadalje, u Tablicama 6.2.1. i 6.2.2. u kojima smo priložili popis cjelovečernjih filmova i popis redateljica koje su režirale cjelovečernje filmove od 1990. do 2020., možemo vidjeti kako je 13 od 14 redateljica, u 30 godina, snimilo samo 1 cjelovečernji film. Snježana Tribuson jedina je redateljica koja je u istraženom periodu snimila čak 4 cjelovečernja filma dok su se ostale zadržale na svojim debitantskim filmovima, čime smo potvrdili H2. U Tablici 6.6.1. prikazali smo rezultate javnih poziva za dodjelu sredstava za poticanje razvoja projekta na području igranoga dugometražnog filma, koje smo pronašli na službenoj stranici Hrvatskog audiovizualnog centra za period od 2010. do 2020. godine. U tom periodu odobrena su sredstva za ukupno 27 filmova, u ukupnom iznosu od 3 milijuna 155 tisuća i 300 kuna, od kojih je odobreno samo 7 filmova u režiji žena te im dodijeljeno ukupno 805 tisuća kuna. Na temelju navedenog, i H3 možemo smatrati potvrđenom.

7. Stereotipi o hrvatskim redateljicama: Snježana Tribuson

Kako bismo mogli govoriti o stereotipima o hrvatskim redateljicama, trebalo bi najprije objasniti što su uopće stereotipi. Prema Europskom institutu za ravnopravnost spolova, stereotipi su „unaprijed stvorene ideje u kojima su ženskim i muškim osobama nasumično dodijeljene osobine i uloge koje određuje i ograničava njihov rod“.³⁵⁴ Kako je u posljednjih 30 godina u Hrvatskoj snimljeno 11 drama, od kojih je 7 drama u podžanru, u režiji žena, već to možemo smatrati stereotipom. Redateljice kao tematiku svojih filmova najčešće biraju neke obiteljske i društvene probleme, teške teme; iako i među njima postoji izuzetak. Naime, Snježana Tribuson jedina je hrvatska redateljica koja je u posljednjih 30 godina snimila čak 4 dugometražna igrana filma, od kojih je debitantski *Prepoznavanje* u žanru ratne drame, a ostala 3 su romantične komedije, i to vrlo uspješne. Tribuson se u svojim filmovima i serijama također bazira na obiteljskim odnosima, ali za razliku od likova koje stvaraju druge redateljice, njezini se gotovo uvijek nađu u komičnim situacijama.

Kod ove redateljice stereotipno je i to što su njezini likovi gotovo uvijek identični. Glavne ženske uloge, usamljene, pomalo bucmaste domaćice koje pokušavaju naći srodnu dušu, ali im to ne polazi za rukom (Mirjana Rogina u *Tri muškarca Melite Žganjer* i Ksenija Marinković u *Sve najbolje*) ili pak žene i domaćice koje traže podršku i razumijevanje od svojih supruga, ali ni one ne uspijevaju (Mirjana Rogina u *Ne dao Bog većeg zla* i Vera Zima u *Odmori se, zaslužio si*). Glavni muški likovi, mrzovoljne „glave kuće“, kojima sve, pa čak i vlastita djeca, idu na živce (Ivo Gregurević u *Ne dao Bog većeg zla* i *Odmori se, zaslužio si*). Zanimljiva je činjenica da Tribuson gotovo uvijek bira iste suradnike, glumce ali i snimateljsku ekipu. Od poznatih domaćih glumaca u Tribusoninim projektima tako možemo vidjeti Gorana i Bojana Navojca, Kseniju Marinković, Bogdana Diklića, Ljubomira Kerekeša i (sada pokojne), Ivu Gregurevića i Veru Zimu.

Za potrebe ovoga diplomskog rada, kako bismo dokazali tvrdnje iz ovoga poglavlja te s profesionalne strane dobili komentar na položaj današnjih redateljica u domaćoj kinematografiji, obratili smo se redateljici Snježani Tribuson za kratak intervju.

³⁵⁴ <https://eige.europa.eu/hr/taxonomy/term/1222>

7.1. Intervju: Snježana Tribuson

Kada ste odlučili da se želite baviti filmom i što je utjecalo na Vašu odluku?

U srednjoj školi sam dosta vremena provodila u kinu pa mi se činilo da bi bilo lijepo baviti se filmom, a ne samo gledati ga. Iz današnje perspektive ne čini mi se da je to bila neka dugo i pomno birana odluka, jer kad sam završila srednju školu imala sam osamnaest godina i koliko se sjećam mijenjala sam odluke o tome što bih u životu voljela biti. Nisam se baš nadala da ću proći prijemni ispit na Akademiji pa sam upisala matematiku na PMF-u i Filozofski fakultet. Kad sam prošla prijemni na Akademiji, matematiku sam odmah ispisala.

Kakvo je Vaše mišljenje o položaju redateljica danas u Hrvatskoj? Mislite li da snimaju dovoljno ili premalo dugometražnih filmova?

Položaj žena redateljica zadnjih desetak godina se popravio. Općenito je više žena koje se bave filmskom režijom. Žene su u dokumentarnom, kratkom igranom i animiranom filmu zastupljene gotovo kao i njihove muške kolege (u HAVC-u se može dobiti precizan podatak). Dugi igrani film još uvijek režira (dobiva sredstva na natjecajima) manje žena od njihovih muških kolega. U nekoj sveobuhvatnoj statistici od početka hrvatske države mislim da je samo 4% žena režiralo dugi igrani film. Kako je posljednjih godina u svijetu trend da se ta slika evidentne diskriminacije popravi, tako i kod nas sve više žena režira duge filmove.

U posljednjih 30 godina u Hrvatskoj je snimljeno 17 dugometražnih filmova u režiji 14 redateljica. Prema Vašem mišljenju, što je utjecalo na tako male brojke?

Tradicionalno je filmska režija muški posao i treba neko vrijeme da se razbiju stereotipi. Treba neko vrijeme i da se školuje što više žene te da one steknu hrabrost i samopouzdanje da sudjeluju na natjecajima za dodjelu sredstava za film. Sredstva za dugi igrani film su prilična (radi se o velikim novcima) i velika je gužva i kompeticija na tim natjecajima. Muški imaju više iskustva, imaju već neku filmografiju koja im ponekad daje prednost, a u tijelima koja dodjeljuju sredstva često sjedi viši muškaraca nego žena. Sada postoji trend poticanja žena da idu na natjecaje i sve češće ih se bira u tijela koja odlučuju o dodjeli sredstava.

Jednom ste prilikom izjavili da je dugometražni film „muško polje“. Mislite li još uvijek tako ili se nešto ipak promijenilo? Ako jest, što?

Dugometražni film je još uvijek muško polje. Dobro je to da je postalo prihvatljivo i shvaćeno da to nije u redu i da bi i na tom polju trebala postojati rodna jednakost. Na žalost

kao i u svim poslovima u kojima se „vrti“ veća količina novaca, muškarci prednjače i brane svoje pozicije.

Smatrate li da žene kao redateljice dobivaju premalo financijske potpore i postoji li šansa da se to promijeni?

Žene redateljice dobivaju premalo potpore samo u segmentu dugog igranog filma i meni se čini da u skorije vrijeme neće doći do značajne promjene. Možda će porasti broj dugometražnih filmova koje su režirale žene, ali u neznatnom postotku.

Kako komentirate činjenicu da se redateljice, uglavnom, zadrže na samo jednom dugometražnom filmu?

Jedan film dodijeliti ženi je neka vrsta muškog ustupka i velikodušnosti. Drugi je već stvar prestiža i teže ga je izboriti. U ovom trenutku nekoliko redateljica rade svoj drugi film pa se nadam da će se ta situacija promijeniti.

Od 14 redateljica njih 5 nije diplomiralo filmsku i TV režiju. Koliko smatrate da je nužna diploma iz režije da bi se snimio dugometražni film?

Smatram da nije baš nužna diploma iz režije, ali neko filmsko obrazovanje je nužno. Dobri redatelji i redateljice mogu biti i montažeri i snimatelji ili pak ljudi koji su se bavili nekim vizualnim umjetnostima.

Smatrate li da se nedovoljno raspravlja o položaju redateljica danas u Hrvatskoj i na koje načine bi se to moglo promijeniti?

DHFR je prije dvije godine napravilo međunarodnu konferenciju o prisutnosti žena u europskoj kinematografiji. Napravljene su studije i raspravljalo se javno nekoliko dana o različitim temama vezanim uz tu tematiku. Računali smo na medijsku popraćenost i na osvještavanje i upoznavanje sa stanjem u kinematografiji. Da se u međuvremenu nije desila pandemija, išli bi i dalje s tom inicijativom.

Zrinka Matijević Veličan napravila je studiju s relevantnim podacima o prisutnosti žena u hrvatskoj kinematografiji.

U posljednjih 30 godina jedina ste redateljica s 4 snimljena dugometražna filma i jedina koja snima romantične komedije. Kako ste se odučili baš za taj žanr?

Moje opredjeljenje je uvijek bilo ka žanrovskom filmu te sam nastojala da moji filmovi budu publici privlačni i zanimljivi. Intencija mi je bila da budu humorni i da budu prvenstveno komedije, a romantičnost je nekako usput došla. Uvijek me je zanimala komedija koja je pomiješana i izmjenjuje se s tugaljivim ili sjetnim dijelovima. Namjeravala sam publiku nagnati da im je ono što gledaju istovremeno i tužno i smiješno.

Zašto uvijek za glavnu ulogu birate ženu?

To se spontano dogodi. Mada u „Ne dao Bog većeg zla“ je ipak muška glavna uloga.

Kakvi su Vam planovi za budućnost?

Bilo bi mi drago da uspijem napraviti još jedan dugi igrani film o rasklimanim i narušenim porodičnim odnosima u tri generacije jedne porodice. Projekt je dobio potporu za razvoj pa je to prvi dobar znak.

8. Zaključak

Cilj ovoga diplomskog rada bio je dokazati podzastupljenost redateljica u hrvatskoj kinematografiji zbog čega su postavljene sljedeće hipoteze: H1: snimanje igranih dugometražnih filmova posao je kojim se bave muški redatelji, H2: redateljice se u Hrvatskoj uglavnom zadrže na debitantskom igranom filmu, H3: redateljice u Hrvatskoj dobivaju premalo financijske potpore. Za istraživani period izabrali smo razdoblje od osamostaljenja Republike Hrvatske do danas, točnije od 1990. do 2020. godine.

U Hrvatskoj se u tom periodu pojavilo 17 filmova u režiji 14 žena, koje smo predstavili ponaosob. Uz biografije i sinopsise filmova, analizom sadržaja utvrdili smo i njihovu medijsku prezentaciju, na tri hrvatska najčitanija portala (Dnevnik.hr, Večernji.hr, 24sata.hr) – na temelju koje smo zaključili kako hrvatski mediji ipak najviše izvještavaju o radu redateljica, njihovim filmovima, osvojenim nagradama i dr. Hipoteze smo nastojali potvrditi u istraživačkom dijelu rada u kojemu smo analizirali podatke preuzete iz Baze hrvatske kinematografije, Hrvatskog audiovizualnog centra i službene stranice Pulskog filmskog festivala kao i podatke dobivene s Akademije dramske umjetnosti u Zagrebu.

Iz analiziranih podataka u istraživačkom dijelu rada uvidjeli smo kako je od ukupnog broja filmova, što je broj od 180, njih čak 163 u muškoj režiji, a samo 17 u ženskoj. Nadalje smo utvrdili kako muški redatelji svoje dugometražne prvijence snimaju, u prosjeku, u dobi između 30 i 40 godina, dok redateljice, u prosjeku, u dobi između 40 i 50 godine. Hrvatske redateljice pretežno snimaju kratke i dokumentarne filmove, unatoč činjenici da je filmsku i TV režiju diplomiralo njih čak 9.

U tablici žanrovske podjele dugometražnih filmova u režiji žena, zaključili smo kako je u 30 godina snimljeno čak 11 drama, od kojih je 7 drama u podžanru (3 ratne drame, 2 drame/komedije te po jedna erotska i povijesna drama). Analizom podataka preuzetih sa službene stranice Pulskog filmskog festivala zaključili smo kako je u istraženom periodu, od 238 dodijeljenih nagrada, samo 20% dodijeljeno redateljicama. Nadalje, analizirali smo i podatke preuzete sa službene stranice Hrvatskog audiovizualnog centra, o dodjeli sredstava za razvoj projekata na području igranoga dugometražnog filma, iz kojih zaključujemo kako je u 10 godina od ukupnog iznosa od 3 milijuna i 155 tisuća i 300 kuna, samo 805 tisuća kuna dodijeljeno redateljicama za njihove projekte.

Sve postavljene hipoteze u radu možemo smatrati potvrđenima, što je dodatno dokazano u intervjuu s jednom od najpoznatijih hrvatskih redateljica Snježanom Tribuson – kojim smo ujedno željeli provjeriti i stereotipe o hrvatskim redateljicama. Za razliku od 14 redateljica koje

su se pojavile u posljednjih 30 godina i zadržale na debitantskim dugometražnim filmovima, Snježana Tribuson snimila je čak 4 dugometražna filma. Ističe se i po tome što je jedina hrvatska redateljica koja režira romantične komedije.

Zaključno možemo potvrditi da su redateljice u Hrvatskoj ipak podzastupljene, dobivaju premalo financijske potpore za realiziranje svojih projekata i snimaju premalo igranih dugometražnih filmova, koji se još uvijek smatraju „muškim poslom“.

Sveučilište
Sjever

**IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU**

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, IDA BALOG (*ime i prezime*) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica ██████████/diplomskog (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom Položaj i stereotipizacija redateljica u hrvatskoj kinematografiji (igrani dugometražni film 1990.-2020.) (*upisati naslov*) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:

(upisati potpis)

IDA BALOG

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, IDA BALOG (*ime i prezime*) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom ██████████/diplomskog (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom Položaj i stereotipizacija redateljica u hrvatskoj kinematografiji (igrani dugometražni film 1990.-2020.) (*upisati naslov*) čiji sam autor/ica.

Student/ica:

(upisati potpis)

IDA BALOG

(vlastoručni potpis)

9. Literatura

Knjige:

- [1] Lučić, Krunoslav. 2017. *Filmski stil: Teorijski pristup i stilistika hrvatskog igranog filma*. Zagreb: Hrvatski filmski savez.
- [2] Pavičić, Jurica. 2011. *Postjugoslavenski film: Stil i ideologija*. Zagreb: Hrvatski filmski savez.
- [3] Peterlić, Ante. 2000. *Osnove teorije filma*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- [4] Sviličić, Nikša. 2016. *Programiranje igranog filma 2*. Zagreb: Funditus.
- [5] Škrabalo, Ivo. 2008. *Hrvatska filmska povijest – ukratko (1896-2006)*. Zagreb: V.B.Z.

Kvalifikacijski radovi:

- [1] Prica, Ljubiša. 2014. *Film kao medij filozofskog mišljenja*. Doktorski rad. Sveučilište u Zagrebu: Hrvatski studiji.

Mrežni i elektronički izvori:

- [1] http://www.hfs.hr/hfs/zapis_clanak_detail.asp?sif=1598 (dostupno 30.06.2021.)
- [2] <https://www.dnevnikdianebudisavljevic.com> (dostupno 30.06.2021.)
- [3] <https://wfpp.columbia.edu/pioneer/ccp-alice-guy-blache/> (dostupno 30.06.2021.)
- [4] <https://slobodnadalmacija.hr/kultura/film-tv/neispricana-prica-o-alice-guy-blache-majka-kinematografije-i-split-screena-koja-je-porodila-film-u-korzetu-1045060> (dostupno 30.06.2021.)
- [5] http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=275 (dostupno 07.07.2021.)
- [6] <https://obljetnica.hrt.hr/leksikon/j/jojic-ljiljana/> (dostupno 08.07.2021.)
- [7] http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=6 (dostupno 08.07.2021.)
- [8] http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=229 (dostupno 10.07.2021.)
- [9] http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=53 (dostupno 10.07.2021.)
- [10] http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=403 (dostupno 10.07.2021.)
- [11] http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=328 (dostupno 10.07.2021.)
- [12] <http://hrfilm.hr/baza.php?action=1> (dostupno 11.07.2021.)
- [13] <https://www.havc.hr> (dostupno 11.07.2021.)
- [14] <https://rating.gemius.com/hr/tree/8> (dostupno 11.07.2021.)

- [15] <https://offns.rs/off-screen/film/zene-nase-kinematografije-oja-kodar/> (dostupno 13.07.2021.)
- [16] http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=229 (dostupno 13.07.2021.)
- [17] <https://www.24sata.hr/show/redatelj-je-bio-lud-za-ojom-i-po-primostenu-je-varaogroficu-693233> (dostupno 13.07.2021.)
- [18] <https://www.24sata.hr/trazi?query=oja%20kodar> (dostupno 13.07.2021.)
- [19] <https://www.vecernji.hr/kultura/pogledali-smo-daru-iz-jasenovca-uzas-ustaskih-zlocina-prikazan-je-na-katastrofalan-nacin-1470693> (dostupno 13.07.2021.)
- [20] <https://www.vecernji.hr/kultura/orson-welles-i-oja-kodar-u-svojoj-su-garazipokusavali-dovrsiti-film-1266630> (dostupno 13.07.2021.)
- [21] <https://www.vecernji.hr/kultura/oja-kodar-ne-dam-snimke-orsona-wellesa-dok-nepokazu-budzet-244565> (dostupno 13.07.2021.)
- [22] <https://www.24sata.hr/trazi?query=oja%20kodar> (dostupno 13.07.2021.)
- [23] https://www.vecernji.hr/pretraga?query=oja+kodar&order=-publish_from&date_from=&date_to= (dostupno 13.07.2021.)
- [24] <https://obljetnica.hrt.hr/leksikon/t/tribuson-snjezana/> (dostupno 14.07.2021.)
- [25] http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=53 (dostupno 14.07.2021.)
- [26] http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=63 (dostupno 14.07.2021.)
- [27] http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=46 (dostupno 14.07.2021.)
- [28] http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=410 (dostupno 14.07.2021.)
- [29] <https://www.24sata.hr/lifestyle/snjezana-tribuson-obiteljske-zgode-su-mi-izvorinspiracije-364685> (dostupno 20.07.2021.)
- [30] <https://www.24sata.hr/news/goran-i-snjezana-tribuson-kako-smo-vratili-humor-na-htv-302595> (dostupno 20.07.2021.)
- [31] <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/oprostaj-od-voljenog-glumca-posljednjispracaj-ive-gregurevica-odrzat-ce-se-7-sijecnja-na-mirogoju---544271.html> (dostupno 20.07.2021.)
- [32] <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/preminula-glumica-mirjana-rogina---497799.html> (dostupno 20.07.2021.)
- [33] <https://dnevnik.hr/showbuzz/clubzone/odrzana-tajna-sjednica-kgb-a-tj-kluba-gradabjelovara---515340.html> (dostupno 20.07.2021.)
- [34] <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/inicijativa-bolime-drugu-godinu-za-redomprogovara-o-vaznosti-odrzavanja-mentalnoga-zdravlja-u-adolescentskoj-i-studentskoj-dobi---452768.html> (dostupno 20.07.2021.)

- [35] <https://dnevnik.hr/scena/film-tv/ante-babaja-dobitnik-velike-nagrade-dana-hrvatskog-filma.html> (dostupno 20.07.2021.)
- [36] <https://dnevnik.hr/showbuzz/inmagazin/goran-navojec-i-bogdan-diklic-progovorili-o-ljubavi-u-kasnijim-godinama---443004.html> (dostupno 20.07.2021.)
- [37] <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/otvoren-63-pula-film-festival---442851.html> (dostupno 20.07.2021.)
- [38] <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/otvaranje-63-pulskog-festivala---442817.html> (dostupno 20.07.2021.)
- [39] <https://www.vecernji.hr/kultura/svi-zale-za-velikim-glumcem-prijateljem-uciteljem-i-uzorom-313102> (dostupno 20.07.2021.)
- [40] <https://www.vecernji.hr/showbiz/snjezana-tribuson-ucinit-cu-sve-da-veru-zadrzim-i-u-sestoj-sezoni-543456> (dostupno 20.07.2021.)
- [41] <https://www.vecernji.hr/kultura/najvise-novca-snjezani-tribuson-i-vitezu-snima-se-osmi-povjerenik-572994> (dostupno 20.07.2021.)
- [42] <https://www.vecernji.hr/kultura/sedlar-se-ispisao-iz-drustva-hrvatskih-filmskih-redateljica-meni-se-u-ovome-casu-pjeva-1167161> (dostupno 20.07.2021.)
- [43] <https://www.vecernji.hr/kultura/snjezana-tribuson-i-kristijan-milic-novi-su-savjetnici-za-dugometrazni-igrani-film-1333025> (dostupno 20.07.2021.)
- [44] <https://www.vecernji.hr/showbiz/bogdan-diklic-u-kazaliste-me-prvi-put-odvela-frizerka-da-se-ne-dosadjem-dok-mi-je-mama-pod-haubom-993470> (dostupno 20.07.2021.)
- [45] <https://www.vecernji.hr/kultura/nagrade-snezani-tribuson-i-goranu-navojcu-1092410> (dostupno 20.07.2021.)
- [46] <https://www.vecernji.hr/kultura/junaci-novog-filma-snezane-tribuson-zasluzili-su-sretan-kraj-bas-kao-u-bajci-1097906> (dostupno 20.07.2021.)
- [47] <https://www.vecernji.hr/kultura/madarska-redateljica-marta-meszaros-otvorila-63-pulski-filmski-festival-1098222> (dostupno 20.07.2021.)
- [48] <https://www.vecernji.hr/kultura/hrvatski-filmovi-i-ove-godine-me-u-najbrojnijima-nalet-s-cee-film-festivalu-u-austriji-1238858> (dostupno 20.07.2021.)
- [49] <https://www.vecernji.hr/kultura/veliki-pecat-filmu-o-sukobu-i-narusenim-tradicijama-u-gruziji-1153856> (dostupno 20.07.2021.)
- [50] <https://www.vecernji.hr/showbiz/mario-petrekovic-utemeljitelj-je-hrvatskog-kgb-a-1227876> (dostupno 20.07.2021.)

- [51] <https://www.vecernji.hr/kultura/covjek-koji-je-dalmaciji-vratio-film-1325529>
(dostupno 20.07.2021.)
- [52] <https://www.vecernji.hr/kultura/na-filmskom-festivalu-u-puli-se-natjecalo-samo-2-7-autorica-1302329> (dostupno 20.07.2021.)
- [53] <https://www.vecernji.hr/kultura/kada-stvarate-likove-na-filmu-ukradete-ih-iz-zivota-ja-ih-kradem-iz-obitelji-1504392> (dostupno 20.07.2021.)
- [54] <http://www.irenaskoric.com/biografija.html> (dostupno 21.07.2021.)
- [55] <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/7-sex-7> (dostupno 21.07.2021.)
- [56] <https://dnevnik.hr/showbizz/erotika/napokon-premijera-prvog-hrvatskog-erotskog-filma.html> (dostupno 21.07.2021.)
- [57] <https://dnevnik.hr/showbizz/clubzone/dasak-erotike-na-crvenom-tepihu.html> (dostupno 21.07.2021.)
- [58] <https://dnevnik.hr/showbuzz/clubzone/lijepa-na-mamu-rijetka-prilika-u-kojoj-je-jelena-percin-pokazala-kcerkicu---292519.html> (dostupno 21.07.2021.)
- [59] <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/parlamentarni-izbori-2015-ivo-josipovic-objavio-spot---412834.html> (dostupno 21.07.2021.)
- [60] <https://dnevnik.hr/showbuzz/omg/irena-skoric-na-sudu-s-gatarom-zeljkom-hadjur---511563.html> (dostupno 21.07.2021.)
- [61] <https://www.vecernji.hr/showbiz/ana-majhenic-zivjela-bih-u-dzungli-okruzena-zivotinjama-290128> (dostupno 21.07.2021.)
- [62] <https://www.vecernji.hr/showbiz/petra-tezak-iz-filma-7sex7-skidanje-na-filmu-nije-problem-368660> (dostupno 21.07.2021.)
- [63] <https://www.vecernji.hr/showbiz/marinko-les-i-jure-radnic-ne-bojimo-se-da-ce-nas-zvati-gayevima-312802> (dostupno 21.07.2021.)
- [64] <https://www.vecernji.hr/kultura/berislav-sipus-skladao-glazbu-za-erotski-film-irene-skoric-7-sex-7-308531> (dostupno 21.07.2021.)
- [65] <https://www.vecernji.hr/showbiz/irena-skoric-romanticna-sam-samo-s-plavookim-redateljcem-312805> (dostupno 21.07.2021.)
- [66] <https://www.vecernji.hr/kultura/pogledajte-trailer-prvog-hrvatskog-erotskog-filma-302116> (dostupno 21.07.2021.)
- [67] <https://www.vecernji.hr/showbiz/irena-skoric-sokirana-mijesanjem-umjetnosti-i-prave-pornografije-307927> (dostupno 21.07.2021.)

- [68] <https://www.vecernji.hr/kultura/pulski-festival-ne-dopusta-da-mu-domaci-filmovi-kvare-veselje-305523> (dostupno 21.07.2021.)
- [69] <https://www.vecernji.hr/kultura/nikad-vise-bez-budzeta-snimanje-filma-7-sex-7-bila-je-cista-gerila-363357> (dostupno 21.07.2021.)
- [70] <https://www.vecernji.hr/kultura/7-sex-7-filmske-su-slike-i-dokaz-koliko-je-tesko-doci-do-filma-312098> (dostupno 21.07.2021.)
- [71] <https://www.vecernji.hr/kultura/film-7-sex-7-irene-skoric-dobio-nagradu-na-festivalu-u-veroni-441491> (dostupno 21.07.2021.)
- [72] <https://www.vecernji.hr/filmovi-irene-skoric-nagradjeni-na-festivalu-u-sloveniji-853277> (dostupno 21.07.2021.)
- [73] <https://www.vecernji.hr/kultura/beogradska-premijera-filma-irene-skoric-koji-zapravo-ne-postoji-270607> (dostupno 21.07.2021.)
- [74] <https://www.vecernji.hr/kultura/britanska-komedija-tamara-drewe-dolazi-u-art-kino-metropolis-237490> (dostupno 21.07.2021.)
- [75] <https://www.vecernji.hr/kultura/i-za-8000-kuna-moze-se-snimiti-remek-djelo-147661> (dostupno 21.07.2021.)
- [76] <https://www.vecernji.hr/kultura/redateljica-i-scenaristica-irena-skoric-lovi-festivalski-rekord-135696> (dostupno 21.07.2021.)
- [77] <https://www.vecernji.hr/kultura/irena-skoric-s-kratkim-filmom-9-ozujak-pobijedila-u-varsavi-223024> (dostupno 21.07.2021.)
- [78] <https://www.vecernji.hr/kultura/erotski-film-irene-skoric-9-ozujak-na-one-take-film-festivalu-215993> (dostupno 21.07.2021.)
- [79] <https://www.vecernji.hr/kultura/9-ozujka-irene-skoric-nakon-pule-na-sceni-amadeo-172904> (dostupno 21.07.2021.)
- [80] <https://www.vecernji.hr/kultura/u-sklopu-tjedna-irene-skoric-premijera-demonia-iz-kragujevca-122765> (dostupno 21.07.2021.)
- [81] <https://www.vecernji.hr/kultura/film-sudbina-broja-13-osvojio-platinastu-nagradu-u-houstonu-130325> (dostupno 21.07.2021.)
- [82] <https://www.vecernji.hr/showbiz/baka-oliva-sada-nocu-prodaje-ruze-a-bila-je-kontrolorka-u-trinaestici-103964> (dostupno 21.07.2021.)
- [83] <https://www.vecernji.hr/kultura/dragi-lastane-irene-skoric-najbolji-film-prema-ocjeni-publike-924351> (dostupno 21.07.2021.)
- [84] <https://www.vecernji.hr/showbiz/irena-skoric-ni-lastanove-supruge-nisu-znale-da-je-ton-922663> (dostupno 21.07.2021.)

- [85] <https://www.vecernji.hr/kultura/lik-uz-kojeg-su-odrasle-brojne-generacije-911966> (dostupno 21.07.2021.)
- [86] <https://www.vecernji.hr/lifestyle/lastan-trazi-da-mu-se-jave-klinci-kojima-je-on-odgovorio-na-pisma-590747> (dostupno 21.07.2021.)
- [87] <https://www.vecernji.hr/zagreb/najposjecenije-zagrebacko-ljetno-kino-danas-otvara-svoja-vrata-1014718> (dostupno 21.07.2021.)
- [88] <https://www.vecernji.hr/showbiz/film-o-lastanu-na-festivalu-u-new-yorku-1007053> (dostupno 21.07.2021.)
- [89] <https://www.vecernji.hr/kultura/na-hrt-u-premijerno-dokumentarni-film-dragi-lastane-1054343> (dostupno 21.07.2021.)
- [90] <https://www.vecernji.hr/showbiz/knjaz-radi-survivor-ali-na-hrvatski-nacinpensionerka-nezaposleni-i-student-950699> (dostupno 21.07.2021.)
- [91] <https://www.vecernji.hr/kultura/premijera-dokumentarca-nezeljena-bastina-irene-skoric-na-sarajevo-film-festivalu-1104890> (dostupno 21.07.2021.)
- [92] <https://www.vecernji.hr/kultura/izmedu-laznog-i-napuhanog-uspjeha-i-dugotrajnekarijere-uvijek-cu-izabrati-ovo-drugo-jer-znam-da-i-moje-gladne-godine-konacnomoraju-proci-1105588> (dostupno 21.07.2021.)
- [93] <https://www.vecernji.hr/kultura/u-filmu-nije-samo-rijec-o-povijesti-vec-i-o-vrhunskim-umjetnickim-djelima-1107627> (dostupno 21.07.2021.)
- [94] <https://www.vecernji.hr/kultura/ne-mogu-i-necu-funkcionirati-u-klanovima-zato-havcne-financira-moje-filmove-1132503> (dostupno 21.07.2021.)
- [95] <https://www.vecernji.hr/kultura/u-potrazi-za-spomenicima-kulture-pretvorenima-u-otpad-1136931> (dostupno 21.07.2021.)
- [96] <https://www.vecernji.hr/kultura/zbog-velikog-interesa-sedam-repriza-na-zagrebdoxu-1153734> (dostupno 21.07.2021.)
- [97] <https://www.vecernji.hr/kultura/film-nezeljena-bastina-irene-skoric-dobio-nagradu-na-festivalu-u-houstonu-1167244> (dostupno 21.07.2021.)
- [98] <https://www.vecernji.hr/kultura/nezeljena-bastina-u-pulskom-kinu-valli-povodom-dana-antifasisticke-borbe-1177882> (dostupno 21.07.2021.)
- [99] <https://www.vecernji.hr/kultura/filmu-nezeljena-bastina-sesta-nagrada-stize-iz-crne-gore-1186112> (dostupno 21.07.2021.)
- [100] <https://www.vecernji.hr/kultura/film-nezeljena-bastina-prvi-je-hrvatski-film-pozvan-u-europski-parlament-1210340> (dostupno 21.07.2021.)

- [101] <https://www.vecernji.hr/kultura/film-nezeljena-bastina-najbolji-dokumentarni-film-festivala-u-italiji-1180668> (dostupno 21.07.2021.)
- [102] <https://www.vecernji.hr/kultura/i-love-yu-irene-skoric-dobio-nagradu-zirija-na-festivalu-u-svedskoj-1215701> (dostupno 21.07.2021.)
- [103] <https://www.vecernji.hr/kultura/i-love-yu-irene-skoric-nagraden-na-festivalu-u-houstonu-934237> (dostupno 21.07.2021.)
- [104] <https://www.vecernji.hr/kultura/hitac-ljepotan-i-i-love-yu-na-montrealu-599021> (dostupno 21.07.2021.)
- [105] <https://www.vecernji.hr/kultura/i-love-yu-u-art-kinu-croatia-523769> (dostupno 21.07.2021.)
- [106] <https://www.vecernji.hr/showbiz/nives-ivankovic-seks-u-troje-prije-ce-brak-unistiti-nego-ga-spasiti-918736> (dostupno 21.07.2021.)
- [107] <https://www.vecernji.hr/kultura/ljubav-u-trusnoj-hrvatskoj-zbilji-917875> (dostupno 21.07.2021.)
- [108] <https://www.vecernji.hr/kultura/drzica-je-osvojio-zlatko-sviben-s-dramskim-tekstom-odsjev-magle-275163> (dostupno 21.07.2021.)
- [109] <https://www.vecernji.hr/vijesti/josipovic-na-izbore-izlazi-u-svim-izbornim-jedinicama-1005563> (dostupno 21.07.2021.)
- [110] <https://www.vecernji.hr/vijesti/ivo-josipovic-predstavio-reklamne-spotove-sto-kazete-1031326> (dostupno 21.07.2021.)
- [111] <https://www.vecernji.hr/kultura/soap-opera-irene-skoric-ljubavni-zaplet-u-pet-epizoda-originalan-je-hrvatski-koncept-1001156> (dostupno 21.07.2021.)
- [112] <https://www.vecernji.hr/kultura/koncert-skladbi-suleka-kelemena-i-horvata-a-potom-soap-opera-963493> (dostupno 21.07.2021.)
- [113] <https://www.vecernji.hr/kultura/premijera-dokumentarnog-filma-irene-skoric-berislav-s-proces-317066> (dostupno 21.07.2021.)
- [114] <https://www.vecernji.hr/kultura/irena-skoric-nova-je-predsjednica-dhfr-a-969914> (dostupno 21.07.2021.)
- [115] <https://www.vecernji.hr/kultura/irena-skoric-987572> (dostupno 21.07.2021.)
- [116] <https://www.vecernji.hr/kultura/irena-skoric-moji-glasaci-nisu-dosli-nisu-htjeli-bitu-toj-farsi-988187> (dostupno 21.07.2021.)
- [117] <https://www.vecernji.hr/kultura/irena-skoric-dala-ostavku-na-mjesto-predsjednice-drustva-hrvatskih-filmskih-redatelja-991076> (dostupno 21.07.2021.)

- [118] <https://www.vecernji.hr/kultura/opstruiran-je-moj-rad-i-inscenirani-su-sukobi-i-zato-dajem-ostavku-991104> (dostupno 21.07.2021.)
- [119] <https://www.vecernji.hr/kultura/ne-mogu-i-necu-funkcionirati-u-klanovima-zato-havc-ne-financira-moje-filmove-1132503> (dostupno 21.07.2021.)
- [120] <https://www.vecernji.hr/kultura/na-prvoj-noci-hrvatskog-filma-i-novih-medija-250-filmova-besplatno-942917> (dostupno 21.07.2021.)
- [121] <https://www.vecernji.hr/kultura/zelim-u-jednoj-noci-stvoriti-trajnu-vezu-hrvatskog-filma-i-hrvatskih-gledatelja-944153> (dostupno 21.07.2021.)
- [122] <https://www.vecernji.hr/kultura/noc-hrvatskog-filma-vise-od-200-filmova-u-jednoj-noci-u-devet-gradova-lijepo-nase-1008038> (dostupno 21.07.2021.)
- [123] <https://www.vecernji.hr/kultura/u-noci-hrvatskog-filma-i-novih-medija-ljubitelji-filmamali-priliku-pogledati-vise-od-150-filmova-1009284> (dostupno 21.07.2021.)
- [124] <https://www.vecernji.hr/kultura/najdulja-noc-hrvatskog-filma-diljem-hrvatske-i-inozemstva-1202294> (dostupno 21.07.2021.)
- [125] <https://www.vecernji.hr/kultura/noc-hrvatskog-filma-i-novih-medija-program-svecanog-otvorenja-u-kinu-europa-1203781> (dostupno 21.07.2021.)
- [126] <https://www.vecernji.hr/kultura/noc-hrvatskog-filma-i-novih-medija-2018-gledajmo-domace-1272784> (dostupno 21.07.2021.)
- [127] <https://www.vecernji.hr/kultura/program-svecanog-otvorenja-u-kinu-kaptol-boutique-cinema-besplatno-1354472> (dostupno 21.07.2021.)
- [128] <https://www.vecernji.hr/kultura/noc-hrvatskog-filma-i-novih-medija-1119060> (dostupno 21.07.2021.)
- [129] <https://www.vecernji.hr/kultura/sto-besplatnih-projekcija-u-deset-gradova-1274606> (dostupno 21.07.2021.)
- [130] <https://www.vecernji.hr/kultura/irena-skoric-zivot-koji-nisam-zivio-1066411> (dostupno 21.07.2021.)
- [131] <https://www.vecernji.hr/kultura/49-prica-irena-skoric-tirkizni-kaputic-389011> (dostupno 21.07.2021.)
- [132] <https://www.vecernji.hr/kultura/u-noci-knjige-autori-citaju-svoje-price-iz-vecernjakova-natjecaja-934497> (dostupno 21.07.2021.)
- [133] <https://www.vecernji.hr/kultura/prvi-luko-paljetak-druga-irena-skoric-treci-dimitrije-popovic-147032> (dostupno 21.07.2021.)
- [134] <https://www.vecernji.hr/kultura/u-tijeku-je-ziriranje-kratkih-prica-vecernjeg-lista-iz-46-natjecaja-281371> (dostupno 21.07.2021.)

- [135] <https://www.vecernji.hr/showbiz/irena-skoric-predstavlja-svoju-knjigu-eros-na-filmu-539876> (dostupno 21.07.2021.)
- [136] <https://www.vecernji.hr/showbiz/starigrad-paklenica-film-festival-i-dr-house-podno-velebita-583540> (dostupno 21.07.2021.)
- [137] <https://www.vecernji.hr/kultura/uz-autore-nagradjene-oscarima-tu-su-i-sjajni-amateri-596083> (dostupno 21.07.2021.)
- [138] <https://www.vecernji.hr/lifestyle/uspjeh-pamet-i-sarm-danas-su-najvazniji-sastojci-seksi-1005080> (dostupno 21.07.2021.)
- [139] <https://www.vecernji.hr/showbiz/jadranka-kosor-nije-mogla-zaspati-zbog-leonarda-dicaprija-1054069> (dostupno 21.07.2021.)
- [140] <https://www.vecernji.hr/showbiz/harem-privukao-jelenu-veljacu-i-natasu-janjic-lokas-900869> (dostupno 21.07.2021.)
- [141] <https://www.24sata.hr/show/hrvatski-glumci-seksaju-se-na-vrhu-zgrade-u-videoteci-i-sumi-226730> (dostupno 21.07.2021.)
- [142] <https://www.24sata.hr/show/jesu-li-hrvati-spremni-sutra-premijera-naseg-erotskog-filma-249075> (dostupno 21.07.2021.)
- [143] <https://www.24sata.hr/show/premijera-7sex7-u-filmovima-treba-biti-vise-erotskih-scena-249282> (dostupno 21.07.2021.)
- [144] <https://www.24sata.hr/show/irena-skoric-o-svom-erotskom-filmu-nema-tu-puno-erotike-249365> (dostupno 21.07.2021.)
- [145] <https://www.24sata.hr/show/erotika-u-zenama-raspaljuje-mastu-ona-je-realnost-zivota-328638> (dostupno 21.07.2021.)
- [146] <https://www.24sata.hr/fun/irena-skoric-megagalerija-lijepo-hrvatske-redateljice-273584> (dostupno 21.07.2021.)
- [147] <https://www.24sata.hr/lifestyle/irena-skoric-zbog-serije-nase-malo-misto-film-mi-je-sudbina-363403> (dostupno 21.07.2021.)
- [148] <https://www.24sata.hr/show/hrvatska-obiteljska-filmska-prica-odusevila-je-japance-388461> (dostupno 21.07.2021.)
- [149] http://factum.com.hr/hr/filmovi_i_autori/autori/biljana_cakic-veselic (dostupno 22.07.2021.)
- [150] <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/korak-po-korak> (dostupno 22.07.2021.)
- [151] <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/sms-zelimo-dva-milijuna-kuna-i-da-glasujete-za-nas--446777.html> (dostupno 22.07.2021.)

- [152] <https://dhfr.hr/redatelj/vlatka-vorkapic/> (dostupno 23.07.2021.)
- [153] <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/sonja-i-bik> (dostupno 23.07.2021.)
- [154] <https://dnevnik.hr/showbuzz/preporuke/predstava-titon---548513.html> (dostupno 23.07.2021.)
- [155] <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/i-hrvatska-ima-aduta-za-oscarahalimin-put---302696.html> (dostupno 23.07.2021.)
- [156] <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/svecenik-koji-busi-kondome-najuspjesnije-kino-otvaranje-od-osamostaljenja-rh---269486.html> (dostupno 23.07.2021.)
- [157] <https://dnevnik.hr/showbuzz/clubzone/psihomodo-pop-ovako-izgleda-dernek-na-kojem-nema-cajki---289485.html> (dostupno 23.07.2021.)
- [158] <https://www.vecernji.hr/kultura/judita-frankovic-brdar-kao-seksualno-gladna-bozica-1289656> (dostupno 23.07.2021.)
- [159] <https://www.vecernji.hr/kultura/autorski-projekt-vlatke-vorkapic-titon-premijerno-u-centru-za-kulturu-tresnjevka-1288332> (dostupno 23.07.2021.)
- [160] <https://www.vecernji.hr/kultura/pascal-bruckner-oci-u-oci-s-vlastitim-strastvenim-likovima-1017163> (dostupno 23.07.2021.)
- [161] <https://www.vecernji.hr/kultura/omnibus-zagrebacke-price-uporno-ignorira-duh-zivota-metropole-1016060> (dostupno 23.07.2021.)
- [162] <https://www.vecernji.hr/kultura/irena-skoric-moji-glasaci-nisu-dosli-nisu-htjeli-bitu-toj-farsi-988187> (dostupno 23.07.2021.)
- [163] <https://www.vecernji.hr/kultura/dovrseno-snimanje-zagrebackih-prica-3-981075> (dostupno 23.07.2021.)
- [164] <https://www.vecernji.hr/kultura/knjiga-falis-mi-mani-gotovac-uskoro-bi-mogla-postati-film-973779> (dostupno 23.07.2021.)
- [165] <https://www.vecernji.hr/kultura/feric-uz-spisateljski-dokazao-da-ima-i-velik-dar-za-glumu-601375> (dostupno 23.07.2021.)
- [166] <https://www.vecernji.hr/kultura/pisci-u-sponzi-na-programu-dubrovackih-ljetnih-igara-599277> (dostupno 23.07.2021.)
- [167] <https://www.vecernji.hr/kultura/film-sonja-i-bik-nagradjena-na-worldfest-u-houstonu-544867> (dostupno 23.07.2021.)
- [168] <https://www.vecernji.hr/kultura/sokantna-crna-komedija-o-ratnim-zlocinima-na-zagrebdoxu-516255> (dostupno 23.07.2021.)

- [169] <https://www.vecernji.hr/kultura/judit-french-vlatke-vorkapic-na-sceni-vec-petu-sezonu-505515> (dostupno 23.07.2021.)
- [170] <https://www.vecernji.hr/showbiz/trebala-sam-studirati-medicinu-jer-sam-bila-streberica-499425> (dostupno 23.07.2021.)
- [171] <https://www.vecernji.hr/kultura/hollywood-reporter-o-uspjehu-hrvatskog-filma-489890> (dostupno 23.07.2021.)
- [172] <https://www.vecernji.hr/kultura/film-vlatke-vorkapic-sonja-i-bik-vidjelo-10-tisuca-ljudi-482509> (dostupno 23.07.2021.)
- [173] <https://www.vecernji.hr/kultura/film-sonja-i-bik-vlatke-vorkapic-uskoro-u-kinima-475719> (dostupno 23.07.2021.)
- [174] <https://www.vecernji.hr/kultura/nocni-brodovi-otvaraju-2-opuzen-film-festival-442799> (dostupno 23.07.2021.)
- [175] <https://www.vecernji.hr/kultura/na-tri-lokacije-u-dubrovniku-prikazano-sedam-filmova-iz-pule-437938> (dostupno 23.07.2021.)
- [176] <https://www.vecernji.hr/kultura/tko-se-boji-virginije-woolf-u-splitskom-hnk-396949> (dostupno 23.07.2021.)
- [177] <https://www.vecernji.hr/kultura/gabriel-vlatke-vorkapic-na-programu-dokukinacroatia-307150> (dostupno 23.07.2021.)
- [178] <https://www.vecernji.hr/kultura/gabriel-je-pravi-dokumentarni-ljubic-i-to-sa-sretnim-zavrsetkom-298607> (dostupno 23.07.2021.)
- [179] <https://www.vecernji.hr/kultura/domaci-redatelji-napokon-su-prestali-bitioptereceni-ratom-256607> (dostupno 23.07.2021.)
- [180] <https://www.vecernji.hr/kultura/autorsko-osvjezenje-iz-zapresicke-skole-732552> (dostupno 23.07.2021.)
- [181] <http://kinotuskanac.hr/director/svilicic-vanja> (dostupno 24.07.2021.)
- [182] <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/zagreb-cappuccino> (dostupno 24.07.2021.)
- [183] <https://www.vecernji.hr/kultura/domaci-redatelji-napokon-su-prestali-bitioptereceni-ratom-256607> (dostupno 24.07.2021.)
- [184] <https://www.vecernji.hr/kultura/kinopremijera-filma-o-zagrebackim-sobaricama-u-tuskancu-270856> (dostupno 24.07.2021.)
- [185] <https://www.vecernji.hr/kultura/razdragani-smijeh-sobarica-najbolje-je-priznanje-redateljici-271422> (dostupno 24.07.2021.)

- [186] <https://www.vecernji.hr/kultura/matanic-i-livakovic-privlace-najvise-pozornosti-nadh-f-u-272922> (dostupno 24.07.2021.)
- [187] <https://www.vecernji.hr/vijesti/mila-i-nela-momci-dolaze-i-prolaze-a-prijateljstva-sutrajna-527272> (dostupno 24.07.2021.)
- [188] <https://www.vecernji.hr/kultura/redateljica-vanja-svilicic-chick-lit-nije-dio-mene-pami-ni-film-nije-mogao-biti-takav-995724> (dostupno 24.07.2021.)
- [189] <https://www.vecernji.hr/showbiz/ognjen-svilici-vanja-svilici-brak-razvod-redatelj-1230941> (dostupno 24.07.2021.)
- [190] <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/film-vanje-svilicic-zagreb-cappuccino-uskoro-u-kinima-mila-elegovic-i-nela-kocsis-u-glavnim-ulogama---375907.html> (dostupno 24.07.2021.)
- [191] <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/odrzana-premijera-filma-zagreb-cappuccino-glavne-glumice-mila-elegovic-i-nela-kocsis-u-centru-paznje---376451.html> (dostupno 24.07.2021.)
- [192] <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/razvode-se-vanja-i-ognjen-svilicic---509117.html> (dostupno 24.07.2021.)
- [193] <https://www.24sata.hr/show/vanja-i-ognjen-svilicic-razveli-se-nakon-deset-godina-braka-563478> (dostupno 24.07.2021.)
- [194] <https://www.4film.hr/employees/ivona-juka> (dostupno 25.07.2021.)
- [195] <https://www.imdb.com/name/nm1889626/> (dostupno 25.07.2021.)
- [196] <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/ti-mene-nosis> (dostupno 25.07.2021.)
- [197] <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/domaci-film-ti-mene-nosis-odusevio-slavnog-richarda-gerea-na-medjunarodnom-festivalu-u-karlovyim-varyima---392124.html> (dostupno 25.07.2021.)
- [198] <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/ti-mene-nosis-na-sarajevo-film-festivalu-film-koji-je-osvojio-kritiku-i-publiku---396392.html> (dostupno 25.07.2021.)
- [199] <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/sarajevo-film-festival-2015-ti-mene-nosis---397059.html> (dostupno 25.07.2021.)
- [200] <https://dnevnik.hr/showbuzz/clubzone/posljednja-kino-projeksija-filma-ti-mene-nosis-u-rovinju---452765.html> (dostupno 25.07.2021.)
- [201] <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/ti-mene-nosis-na-visokom-drugom-mjestu-u-borbi-za-oscaru---418625.html> (dostupno 25.07.2021.)

- [202] <https://dnevnik.hr/showbuzz/clubzone/najvece-priznanje-u-umjetnosti-ivoni-juka---439864.html> (dostupno 25.07.2021.)
- [203] <https://dnevnik.hr/showbuzz/clubzone/najvece-priznanje-u-umjetnosti-ivoni-juka---439864.html> (dostupno 25.07.2021.)
- [204] <https://www.vecernji.hr/kultura/hrvatski-vojnici-imaju-hrabrost-boriti-se-za-svoje-ideale-1254436> (dostupno 25.07.2021.)
- [205] <https://www.vecernji.hr/kultura/snimam-novi-film-o-herojstvu-i-snazi-u-domovinskom-ratu-1229506> (dostupno 25.07.2021.)
- [206] <https://www.vecernji.hr/kultura/juka-smeta-mi-koncept-zenskog-omnibusa-pa-ne-reziramo-spolom-167716> (dostupno 25.07.2021.)
- [207] <https://www.vecernji.hr/kultura/ivona-juka-ne-bjezim-od-bolnog-pa-ni-neugodnog-1050718> (dostupno 25.07.2021.)
- [208] <https://www.vecernji.hr/kultura/redateljica-ivona-juka-hribar-mora-otici-natjecaje-havc-a-prate-samo-skandali-1014147> (dostupno 25.07.2021.)
- [209] <https://www.vecernji.hr/kultura/ivona-juka-hrvoje-hribar-nikad-mi-ne-bi-dao-novac-za-film-1009287> (dostupno 25.07.2021.)
- [210] <https://www.vecernji.hr/vijesti/ivona-juka-hribar-je-izrekao-stravicne-lazi-o-meni-podizem-tuzbu-protiv-njega-1151034> (dostupno 25.07.2021.)
- [211] <https://www.vecernji.hr/kultura/sestre-juka-napisale-smo-prijedlog-zakona-o-havc-u-1191559> (dostupno 25.07.2021.)
- [212] <https://www.vecernji.hr/vijesti/inicijativa-filmskih-autora-i-djelatnika-na-sastanku-u-uredu-predsjednice-rh-1152083> (dostupno 25.07.2021.)
- [213] <https://www.vecernji.hr/showbiz/sad-manje-brinem-o-drzavi-a-vise-o-sebi-1012189> (dostupno 25.07.2021.)
- [214] <https://www.vecernji.hr/showbiz/sestre-juka-u-drustvu-slavnih-oscarovaca-u-santa-barbari-1061361> (dostupno 25.07.2021.)
- [215] <https://www.vecernji.hr/showbiz/zvizdan-dalibora-matanica-je-hrvatski-predstavnik-oscaro-1021363> (dostupno 25.07.2021.)
- [216] <https://www.vecernji.hr/showbiz/natasa-janjic-pokazala-novog-decka-a-redateljica-ivona-juka-cipkasti-grudnjak-1007399> (dostupno 25.07.2021.)
- [217] <https://www.vecernji.hr/kultura/dvoiposatni-rasomon-hrvatske-stvarnosti-od-cupka-i-mamica-do-josipa-katalenica-1006673> (dostupno 25.07.2021.)
- [218] <https://www.vecernji.hr/showbiz/zdravko-mamic-debitirao-sam-u-filmu-i-zaradio-prvih-150-kuna-359289> (dostupno 25.07.2021.)

- [219] <https://www.vecernji.hr/kultura/cannes-redateljica-ivona-juka-izbacena-sa-standa-819136> (dostupno 25.07.2021.)
- [220] <https://www.vecernji.hr/vijesti/zustra-rasprava-na-programskom-vijecu-hrt-a-govorilo-se-o-hribaru-i-usporedbi-tudmana-i-seselja-1152849> (dostupno 25.07.2021.)
- [221] <https://www.vecernji.hr/kultura/havc-rezultati-filmovi-sredstva-1204530> (dostupno 25.07.2021.)
- [222] <https://www.vecernji.hr/biznis/martina-bienenfeld-proglasena-zenom-godine-1098938> (dostupno 25.07.2021.)
- [223] <https://www.24sata.hr/show/ivoni-juki-najvece-priznanje-u-umjetnosti-za-scenarij-i-reziju-478027> (dostupno 25.07.2021.)
- [224] <https://www.24sata.hr/show/film-o-kojem-se-prica-ti-mene-nosis-u-pulskoj-areni-429378> (dostupno 25.07.2021.)
- [225] <https://www.24sata.hr/show/voja-u-beogradu-katalenic-je-pritvoren-a-mamic-prezauzet-421073> (dostupno 25.07.2021.)
- [226] http://factum.com.hr/hr/filmovi_i_autori/autori/katarina_zrinka_matijevic (dostupno 26.07.2021.)
- [227] <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/trampolin> (dostupno 26.07.2021.)
- [228] <https://www.vecernji.hr/kultura/grand-prix-25-dana-hrvatskog-filma-filmu-dum-spiro-spero-pere-kvesica-1078977> (dostupno 26.07.2021.)
- [229] <https://www.vecernji.hr/showbiz/nina-violice-kaze-da-je-najvaznije-komunicirati-s-djecom-a-lana-baric-priznaje-da-se-osjeca-krivom-kad-povisi-glas-na-kcer-1155337> (dostupno 26.07.2021.)
- [230] <https://www.vecernji.hr/kultura/odrzana-premijera-filma-trampolin-katarine-zrinke-matijevic-1154610> (dostupno 26.07.2021.)
- [231] <https://www.biografija.com/hana-jusic/> (dostupno 26.07.2021.)
- [232] <https://www.imdb.com/name/nm4080010/> (dostupno 26.07.2021.)
- [233] <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/ne-gledaj-mi-u-pijat> (dostupno 26.07.2021.)
- [234] <https://dnevnik.hr/showbuzz/clubzone/na-venecijanskoj-mostri-odrzana-svjetska-premijera-filma-ne-gledaj-mi-u-pijat-hane-jusic---448914.html> (dostupno 26.07.2021.)
- [235] <https://dnevnik.hr/showbuzz/clubzone/mia-petricevic-nagrada-je-na-medjunarodnom-filmskom-festivalu-u-bratislavi---457363.html> (dostupno 26.07.2021.)

- [236] <https://www.vecernji.hr/kultura/debitantski-film-hane-jusic-kandidat-za-90-nagradu-oscar-1191849> (dostupno 26.07.2021.)
- [237] <https://www.vecernji.hr/kultura/nagradu-publike-i-zlatna-vrata-pule-osvojio-je-film-zg80-1184136> (dostupno 26.07.2021.)
- [238] <https://www.vecernji.hr/kultura/vladimir-kranjcevic-dobio-je-nagradu-za-zivotno-djelo-na-podrucju-glazbene-umjetnosti-1172352> (dostupno 26.07.2021.)
- [239] <https://www.vecernji.hr/kultura/ne-gledaj-mi-u-pijat-proglasen-najboljim-filmom-beogradskog-fest-a-1154111> (dostupno 26.07.2021.)
- [240] <https://www.vecernji.hr/kultura/hana-jusic-ima-najbolji-europski-film-1112467> (dostupno 26.07.2021.)
- [241] <https://www.vecernji.hr/kultura/u-oberhausenu-radovi-hane-jusic-d-barica-i-i-faktora-402561> (dostupno 26.07.2021.)
- [242] <https://www.vecernji.hr/kultura/hana-jusic-najbolja-redateljica-na-frci-najbolji-je-film-kurvo-272954> (dostupno 26.07.2021.)
- [243] <https://www.vecernji.hr/kultura/matanic-i-livakovic-privlace-najvise-pozornosti-na-dhf-u-272922> (dostupno 26.07.2021.)
- [244] <https://www.vecernji.hr/kultura/pobjednik-je-djuro-gavran-s-pricom-o-hrvatima-i-vjencanjima-401235> (dostupno 26.07.2021.)
- [245] <https://www.vecernji.hr/kultura/lerotic-husman-kolbas-i-jusic-slavili-na-danima-hrvatskog-filma-274925> (dostupno 26.07.2021.)
- [246] <https://www.vecernji.hr/kultura/pametnice-su-duhovit-i-svjez-prikaz-kraja-nevinosti-273688> (dostupno 26.07.2021.)
- [247] <https://www.vecernji.hr/kultura/novi-dokaz-talenta-mlade-sonje-tarokic-na-kockicama-465514> (dostupno 26.07.2021.)
- [248] <https://www.vecernji.hr/kultura/knjaz-infantilan-ali-njegov-segrt-odusevio-je-sve-na-kockicama-204999> (dostupno 26.07.2021.)
- [249] <https://www.vecernji.hr/kultura/potvrda-domacim-redateljima-koji-su-vec-uspjeli-u-svijetu-1002696> (dostupno 26.07.2021.)
- [250] <https://www.vecernji.hr/kultura/novi-srednji-metar-hane-jusic-i-arhivski-rad-dunje-ivanisevic-478382> (dostupno 26.07.2021.)
- [251] <https://www.vecernji.hr/kultura/na-filmskom-festivalu-u-puli-se-natjecalo-samo-2-7-autorica-1302329> (dostupno 26.07.2021.)
- [252] <https://www.vecernji.hr/kultura/u-sarajevu-izradili-deklaraciju-o-zenama-u-kinematografiji-europe-1020901> (dostupno 26.07.2021.)

- [253] <https://www.vecernji.hr/kultura/mm-centar-uveo-prijeko-potrebne-runde-kratkog-934770> (dostupno 26.07.2021.)
- [254] <https://www.vecernji.hr/kultura/nije-to-zenski-val-nego-prije-nismo-mogle-do-novca-961128> (dostupno 26.07.2021.)
- [255] <https://www.vecernji.hr/kultura/danas-pocinju-projekcije-i-koncerti-na-pet-pozornica-tabor-film-festival-1180940> (dostupno 26.07.2021.)
- [256] <https://www.vecernji.hr/kultura/grand-prix-25-dana-hrvatskog-filma-filmu-dum-spiro-spero-pere-kvesica-1078977> (dostupno 26.07.2021.)
- [257] <https://www.vecernji.hr/kultura/stari-posao-pobjednik-8-pssst-festivala-nijemog-filma-972411> (dostupno 26.07.2021.)
- [258] <https://www.vecernji.hr/kultura/irena-skoric-moji-glasaci-nisu-dosli-nisu-htjeli-bitu-toj-farsi-988187> (dostupno 26.07.2021.)
- [259] <https://www.vecernji.hr/kultura/irena-skoric-987572> (dostupno 26.07.2021.)
- [260] <https://www.vecernji.hr/kultura/zagonetni-djecak-razigraniji-je-i-manje-napet-od-prvog-filma-516282> (dostupno 26.07.2021.)
- [261] <https://www.vecernji.hr/kultura/hrvatica-primljena-na-prestiznu-francusku-filmsku-rezidenciju-1374757> (dostupno 26.07.2021.)
- [262] <https://www.vecernji.hr/kultura/11-000-000-kuna-za-filmove-igora-jelinovica-vanja-vascarca-i-hane-jusic-1500430> (dostupno 26.07.2021.)
- [263] <https://www.24sata.hr/show/hana-jusic-i-njezin-ne-gledaj-mi-u-pijat-odusevili-veneciju-489622> (dostupno 26.07.2021.)
- [264] <https://www.24sata.hr/show/hana-je-nasa-buducnost-sve-je-vise-nas-zena-u-industriji-filma-679875> (dostupno 26.07.2021.)
- [265] <https://www.24sata.hr/show/seks-u-domacem-filmu-uvijek-je-balkanski-brutalan-i-odbojan-694679> (dostupno 26.07.2021.)
- [266] http://factum.com.hr/hr/filmovi_i_autori/autori/cejen_cernic (dostupno 207.7.2021.)
- [267] <https://www.imdb.com/name/nm1291533/> (dostupno 27.07.2021.)
- [268] <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/uzbuna-na-zelenom-vrhu> (dostupno 27.07.2021.)
- [269] <https://www.vecernji.hr/kultura/havc-objavio-koji-je-hrvatski-film-lani-bio-najgledaniji-1223060> (dostupno 27.07.2021.)
- [270] <https://www.vecernji.hr/kultura/beogradski-filmski-festival-u-znaku-hrvata-1485960> (dostupno 27.07.2021.)
- [271] <https://dhfr.hr/redatelj/barbara-vekaric/> (dostupno 28.07.2021.)

- [272] <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/aleksi> (dostupno 28.07.2021.)
- [273] <https://www.vecernji.hr/kultura/za-teske-socijalne-teme-potrebno-je-vise-od-puke-dobre-volje-337932> (dostupno 28.07.2021.)
- [274] <https://www.vecernji.hr/kultura/odabrano-11-domacih-talenata-za-6-sarajevo-talent-campus-428097> (dostupno 28.07.2021.)
- [275] <https://www.vecernji.hr/kultura/nije-to-zenski-val-nego-prije-nismo-mogle-do-novca-961128> (dostupno 28.07.2021.)
- [276] <https://www.vecernji.hr/showbiz/prepoznajete-li-u-mladoj-pijanistici-nasu-poznatu-glumicu-1255989> (dostupno 28.07.2021.)
- [277] <https://www.vecernji.hr/kultura/ove-godine-u-motovunu-borac-isil-a-placeni-ubojica-danska-sponzorusa-i-ruski-rokeri-1256164> (dostupno 28.07.2021.)
- [278] <https://www.vecernji.hr/kultura/aleksi-otvorila-pulu-film-neopterecen-ratom-1258659> (dostupno 28.07.2021.)
- [279] <https://www.vecernji.hr/showbiz/lidija-bacic-osvanula-na-velikom-platnu-premijerno-prikazan-film-aleksi-1277741> (dostupno 28.07.2021.)
- [280] <https://www.vecernji.hr/kultura/svjesno-se-zaglupljuje-ljude-i-gusi-kulturu-1312438> (dostupno 28.07.2021.)
- [281] <https://dnevnik.hr/showbuzz/hrvatski-filmovi-i-filmasi-na-67-berlinalu---466338.html> (dostupno 28.07.2021.)
- [282] <https://www.24sata.hr/promo-sadrzaj/tvrtko-hopek-les-rame-uz-rame-glumackim-zvijezdama-582087> (dostupno 28.07.2021.)
- [283] <https://dhfr.hr/redatelj/hribar-sara/> (dostupno 28.07.2021.)
- [284] <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/lada-kamenski> (dostupno 28.07.2021.)
- [285] <https://www.vecernji.hr/kultura/buducnost-hrvatskog-filma-izlazi-iz-jake-sjene-roditelja-121251> (dostupno 28.07.2021.)
- [286] <https://www.vecernji.hr/kultura/kratki-film-sare-hribar-otvorio-4-vukovar-film-festival-183452> (dostupno 28.07.2021.)
- [287] <https://www.vecernji.hr/kultura/frka-studentska-filmska-revija-koju-se-isplati-posjetiti-269167> (dostupno 28.07.2021.)
- [288] <https://www.vecernji.hr/kultura/sanja-hribar-zavrsla-snimanje-omnibusa-zagrebacke-price-2-386216> (dostupno 28.07.2021.)

- [289] <https://www.vecernji.hr/showbiz/serija-glasnogovornici-otkriva-seksi-nocni-zivot-zagreba-419511> (dostupno 28.07.2021.)
- [290] <https://www.vecernji.hr/kultura/rajko-grlic-snimat-ce-komediju-o-ustavu-hrvatske-993604> (dostupno 28.07.2021.)
- [291] <https://www.vecernji.hr/kultura/u-sarajevu-izradili-deklaraciju-o-zenama-u-kinematografiji-europe-1020901> (dostupno 28.07.2021.)
- [292] <https://www.vecernji.hr/kultura/sovinizam-u-filmskom-svijetu-dozivjela-sam-samo-od-podre-enih-i-zena-sovinistica-1260204> (dostupno 28.07.2021.)
- [293] <https://www.vecernji.hr/kultura/film-lada-kamenski-redateljice-sare-hribar-stize-u-kina-1300863> (dostupno 28.07.2021.)
- [294] <https://dnevnik.hr/showbuzz/preporuke/film-lada-kamenski-dolazi-u-kina---549288.html> (dostupno 28.07.2021.)
- [295] <https://www.24sata.hr/show/sara-hribar-zbog-autoimune-bolesti-bila-sam-nepokretna-552482> (dostupno 28.07.2021.)
- [296] <https://www.24sata.hr/show/u-utorak-27-ozujka-glazbu-ce-u-gjuri-pustati-glumacka-ekipa-258988> (dostupno 28.07.2021.)
- [297] <https://www.24sata.hr/show/glumci-za-dj-pultom-snimili-film-pa-su-se-rasplesali-u-gjuri-259747> (dostupno 28.07.2021.)
- [298] <http://www.dnevnikdianebudisavljevic.com> (dostupno 30.07.2021.)
- [299] <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/dnevnik-diane-budisavljevic> (dostupno 30.07.2021.)
- [300] <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/u-puli-odrzana-glazbena-vecer-posvecena-oliveru-dragojevicu---569014.html> (dostupno 30.07.2021.)
- [301] <https://dnevnik.hr/showbuzz/preporuke/recenzija-filma-dnevnik-diane-budisavljevic---572079.html> (dostupno 30.07.2021.)
- [302] <https://www.vecernji.hr/kultura/film-ivana-grozna-najbolji-je-dugometrazni-film-17-zff-a-1359968> (dostupno 30.07.2021.)
- [303] <https://www.vecernji.hr/vijesti/vecernjakova-osoba-godine-2019-medu-10-finalista-4-lijecnika-plivac-i-redateljica-1372554> (dostupno 30.07.2021.)
- [304] <https://www.vecernji.hr/kultura/srbija-na-oscare-salje-film-o-jasenovcu-filmasi-prosvjeduju-a-vucicevi-mediji-protiv-njih-vode-hajku-1453725> (dostupno 30.07.2021.)
- [305] <https://www.vecernji.hr/kultura/trijumf-dnevnika-diane-budisavljevic-general-ostao-bez-glavnih-nagrada-1333433> (dostupno 30.07.2021.)

- [306] <https://www.vecernji.hr/kultura/otvoren-22-motovun-film-festival-bit-ce-prikazano-stotinjak-filmova-iz-cijelog-svijeta-1334179> (dostupno 30.07.2021.)
- [307] <https://www.vecernji.hr/kultura/dnevnik-diane-budisavljevic-nagraden-u-njemackoj-krece-u-srbiju-1358666> (dostupno 30.07.2021.)
- [308] <https://www.vecernji.hr/kultura/kriticari-odabrali-dnevnik-diane-budisavljevic-za-najbolji-film-u-2019-1373273> (dostupno 30.07.2021.)
- [309] <https://www.vecernji.hr/kultura/nagrade-vladimir-nazor-otisle-u-ruke-veri-zimi-dani-budisavljevic-masi-kolanovic-1408731> (dostupno 30.07.2021.)
- [310] <https://www.vecernji.hr/kultura/dodijeljene-nagrade-vladimir-nazor-za-najbolja-umjetnicka-ostvarenja-1415656> (dostupno 30.07.2021.)
- [311] <https://www.vecernji.hr/kultura/dnevniku-diane-budisavljevic-glavna-nagrada-na-festivalu-u-belgiji-1439567> (dostupno 30.07.2021.)
- [312] <https://www.vecernji.hr/vijesti/na-podu-su-sjedila-mala-mrsava-djeca-svakom-se-vec-mogla-nazrijeti-smrt-u-ocima-1186047> (dostupno 30.07.2021.)
- [313] <https://www.vecernji.hr/kultura/prica-diane-budisavljevic-govori-o-gra-anima-a-ne-o-ustasama-ili-partizanima-1203580> (dostupno 30.07.2021.)
- [314] <https://www.vecernji.hr/kultura/javlaju-nam-se-ljudi-koje-je-diana-spasila-a-koji-ni-nakon-70-godina-ne-znaju-svoja-prava-imena-1331152> (dostupno 30.07.2021.)
- [315] <https://www.vecernji.hr/kultura/nakon-rata-nikome-nije-rekla-da-je-spasila-deset-tisuca-djece-1333219> (dostupno 30.07.2021.)
- [316] <https://www.vecernji.hr/kultura/priprema-se-virtualni-muzej-o-diani-budisavljevic-1395810> (dostupno 30.07.2021.)
- [317] <https://www.vecernji.hr/kultura/dnevnik-diane-budisavljevic-dosad-pogledalo-vise-od-17-tisuca-gledatelja-1351569> (dostupno 30.07.2021.)
- [318] <https://www.vecernji.hr/kultura/protiv-redateljice-dnevnika-diane-budisavljevic-podnesena-kaznena-prijava-1438130> (dostupno 30.07.2021.)
- [319] <https://www.vecernji.hr/kultura/za-hrvatsku-je-bitno-da-na-neostrasceni-nacin-prizna-sistemske-zlocine-ndh-ali-bitno-je-i-da-znamo-da-nismo-tada-stajali-skrstenih-ruku-1416803> (dostupno 30.07.2021.)
- [320] <https://www.vecernji.hr/kultura/mladi-hrvati-na-filmu-se-bore-s-drustvom-ali-i-s-vlastitom-obitelji-382565> (dostupno 30.07.2021.)
- [321] <https://www.vecernji.hr/kultura/obiteljske-traume-proradila-kroz-film-nije-ti-zivot-pjesma-havaja-382991> (dostupno 30.07.2021.)

- [322] <https://www.vecernji.hr/kultura/najuspjesniji-domaci-film-sa-zagreb-doxa-sada-i-u-kinima-388041> (dostupno 30.07.2021.)
- [323] <https://www.vecernji.hr/kultura/trenutacno-najzanimljiviji-domaci-dokumentarac-393028> (dostupno 30.07.2021.)
- [324] <https://www.vecernji.hr/vijesti/drazen-ilincic-ne-mogu-mijenjati-misljenje-samo-zato-sto-se-s-njim-slazu-z-markic-i-v-batarelo-996615> (dostupno 30.07.2021.)
- [325] <https://www.vecernji.hr/kultura/emotivni-portret-majke-kojoj-je-cigareta-vaznija-od-zivota-1265892> (dostupno 30.07.2021.)
- [326] <https://www.vecernji.hr/kultura/cetiri-factumova-dokumentarca-806587> (dostupno 30.07.2021.)
- [327] <https://www.vecernji.hr/kultura/dokumajstori-nas-uce-kako-je-nastajao-suvremeni-doks-345005> (dostupno 30.07.2021.)
- [328] <https://www.vecernji.hr/kultura/dokukino-predstavlja-stare-filmove-dane-budisavljevic-395055> (dostupno 30.07.2021.)
- [329] <https://www.vecernji.hr/kultura/jaki-dokumentarci-istiskuju-sund-iz-udarnih-termina-368275> (dostupno 30.07.2021.)
- [330] <https://www.vecernji.hr/kultura/nedvosmislena-podrska-hrvoju-hribaru-na-otvorenju-zff-a-337014> (dostupno 30.07.2021.)
- [331] <https://www.vecernji.hr/vijesti/navojec-koji-to-racunovoda-zna-sto-to-doprinosi-razvoju-kulture-1150960> (dostupno 30.07.2021.)
- [332] <https://www.vecernji.hr/kultura/nije-to-zenski-val-nego-prije-nismo-mogle-do-novca-961128> (dostupno 30.07.2021.)
- [333] <https://www.vecernji.hr/kultura/u-europi-smo-jedinstveni-po-prodoru-debitanata-u-igrani-film-176-56-980273> (dostupno 30.07.2021.)
- [334] <https://www.vecernji.hr/vijesti/haag-nam-nije-dobro-sjeo-pa-su-sad-sve-oci-uprte-u-hollywood-da-presudi-tko-je-ovdje-zrtva-a-tko-pobjednik-1467012> (dostupno 30.07.2021.)
- [335] <https://www.24sata.hr/show/trijumf-dane-budisavljevic-a-general-bez-glavnih-nagrada-640578> (dostupno 30.07.2021.)
- [336] <https://www.24sata.hr/show/dan-hrvatskog-filma-i-glazbe-bit-ce-u-bruxellesu-24-ozujka-679153> (dostupno 30.07.2021.)
- [337] <https://www.24sata.hr/show/odgada-se-dan-hrvatskog-filma-i-glazbe-u-bruxellesu-680575> (dostupno 30.07.2021.)

- [338] <https://www.24sata.hr/show/veliku-zlatnu-arenu-dobio-film-tereza37-danila-serbedzije-714552> (dostupno 30.07.2021.)
- [339] <https://www.24sata.hr/show/dodjelom-zlatnih-arena-završen-je-67-pulski-filmski-festival-714633> (dostupno 30.07.2021.)
- [340] <https://www.24sata.hr/show/dokumentarac-o-oliveru-u-puli-sve-raznjezio-ovo-je-terapija-640616> (dostupno 30.07.2021.)
- [341] <https://croatian.film/hr/directors/159> (dostupno 02.08.2021.)
- [342] <https://www.imdb.com/name/nm0028294/> (dostupno 02.08.2021.)
- [343] <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/moj-dida-je-pao-s-marsa> (dostupno 02.08.2021.)
- [344] <https://www.vecernji.hr/kultura/prvi-hrvatski-zf-djecji-film-70-je-puta-jeftiniji-od-americkih-1204541> (dostupno 02.08.2021.)
- [345] <https://www.vecernji.hr/kultura/prvi-hrvatski-film-u-4dx-tehnologiji-1310948> (dostupno 02.08.2021.)
- [346] <https://www.vecernji.hr/kultura/prije-zatvaranja-festivala-na-programu-zivan-makes-a-punk-festival-i-posljednjih-100-1018095> (dostupno 02.08.2021.)
- [347] <https://dnevnik.hr/showbuzz/celebrity/u-puli-odrzana-glazbena-vecer-posvecena-oliveru-dragojevicu---569014.html> (dostupno 02.08.2021.)
- [348] <https://www.24sata.hr/show/film-moj-dida-je-pao-s-marsa-postao-popularan-u-norveskoj-719611> (dostupno 02.08.2021.)
- [349] <https://eige.europa.eu/hr/taxonomy/term/1222> (dostupno 06.08.2021.)

10. Prilozi

10.1. Popis tablica

Tablica 6.2.1. Popis igranih dugometražnih filmova i redateljica (1990.-2020.).....	91
Tablica 6.2.2. Broj filmova po redateljici (igrani dugometražni, kratki, dokumentarni).....	91
Tablica 6.3.1. Podaci o upisima na pojedine studije na Akademiju dramske umjetnosti u Zagrebu.....	92
Tablica 6.6.1. Rezultati javnih poziva za dodjelu sredstava za poticanja razvoja projekta, na području dugometražnog igranog filma.....	96

10.2. Popis slika i grafikona

<i>Slika 4.1. Lista „Najbolji filmovi prve „petoljetke“ 21. stoljeća“</i>	
I. Škrabalo: Hrvatska filmska povijest – ukratko (1896-2006), V.B.Z., Zagreb, 2008., str. 244.....	19
<i>Graf 5.1. Kronologija hrvatskih dugometražnih filmova u režiji žena (1990.-2020.).....</i>	22
<i>Slika 5.1.1. Oja Kodar (Olga Palinkaš)</i>	
https://hollywood-elsewhere.com/2016/04/bad-news-oja-kodar-i-e-orson-welles-squeeze-still-making-trouble-for-other-side-of-the-wind-team-which-now-includes-netflix/ (dostupno 13.07.2021.).....	23
<i>Slika 5.1.2. Scena iz filma „Vrijeme za...“</i>	
http://www.filmovi.hr/index.php?p=article&id=2304 (dostupno 13.07.2021.).....	24
<i>Slika 5.2.1. Snježana Tribuson</i>	
https://www.gloria.hr/gl/fokus/price/snjezana-tribuson-film-je-jos-uvijek-musko-polje-5365879 (dostupno 20.07.2021.).....	26
<i>Slika 5.2.2. Scena iz filma „Prepoznavanje“</i>	
Screenshot: Ida Balog (dostupno 20.07.2021.).....	27
<i>Slika 5.2.3. Scena iz filma „Tri muškarca Melite Žganjer“</i>	
http://www.sbperiskop.net/kultura-i-zabava/film/sute-li-zene-u-hrvatskom-filmu (dostupno 20.07.2021.).....	28
<i>Slika 5.2.4. Scena iz filma „Ne dao Bog većeg zla“</i>	
https://www.palunko.org/2013/10/razvoj-scenarija-i-projekata-2013-3-rok/ne-dao-bog-veceg-zla/ (dostupno 20.07.2021.).....	29

<i>Slika 5.2.5. Scena iz filma „Sve najbolje“</i>	
https://www.art-kino.org/hr/film/sve-najbolje (dostupno 20.07.2021.)	30
<i>Slika 5.3.1. Irena Škorić</i>	
https://direktno.hr/zivot/redateljica-skoric-predsjednica-drustva-hrvatskih-filmskih-redatelja-2252/ (dostupno 21.07.2021.)	34
<i>Slika 5.3.2. Scena iz filma „7seX7“</i>	
https://mojtv.net/film/14684/7-sex-7.aspx (dostupno 21.07.2021.)	35
<i>Slika 5.4.1. Biljana Čakić-Veselić</i>	
http://factum.com.hr/hr/filmovi_i_autori/autori/biljana_cakic_veselic (dostupno 22.07.2021.)	43
<i>Slika 5.4.2. Scena iz filma „Korak po korak“</i>	
https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-televizija/korak-po-korak-biljane-cakic-veselic-film-za-one-koji-jos-nisu-zaboravili-rat-3085022 (dostupno 22.07.2021.)	44
<i>Slika 5.5.1. Vlatka Vorkapić</i>	
https://www.liburniafilmfestival.com/Filmski-imenik/Redatelji/Vlatka-Vorkapic (dostupno 23.07.2021.)	45
<i>Slika 5.5.2. Scena iz filma „Sonja i bik“</i>	
Screenshot: Ida Balog (dostupno 23.07.2021.)	46
<i>Slika 5.6.1. Vanja Juranić</i>	
https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-televizija/vanja-svilicic-novi-film-posvetit-cu-zenama-kojima-je-patrijarhat-posve-unistio-njihov-zivot-278833 (dostupno 24.07.2021.)	50
<i>Slika 5.6.2. Scena iz filma „Zagreb Cappuccino“</i>	
http://maxima-film.hr/zagreb-cappuccino/ (dostupno 24.07.2021.)	50
<i>Slika 5.7.1. Ivona Juka</i>	
https://www.dnevno.hr/magazin/tv/ivona-juka-za-dnevno-nosim-fenomen-svog-oca-najbolje-objasjava-film-1136431/ (dostupno 25.07.2021.)	53
<i>Slika 5.7.2. Scena iz filma „Ti mene nosiš“</i>	
https://www.4film.hr/hr/movies/ti-mene-nosis (dostupno 25.07.2021.)	55
<i>Slika 5.8.1. Katarina Zrinka Matijević</i>	
http://factum.com.hr/hr/filmovi_i_autori/autori/katarina_zrinka_matijevic (dostupno 26.07.2021.)	58
<i>Slika 5.8.2. Scena iz filma „Trampolin“</i>	
https://www.fashion.hr/lifestyle/kultura/trampolin-vremenski-skok-bez-znanstvene-fantastike-128396.aspx (dostupno 26.07.2021.)	60

<i>Slika 5.9.1. Hana Jušić</i>	
https://www.art-kino.org/hr/reziseri/hana-jusic (dostupno 28.07.2021.).....	61
<i>Slika 5.9.2. Scena iz filma „Ne gledaj mi u pijat“</i>	
https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/ne-gledaj-mi-u-pijat (dostupno 28.07.2021.).....	63
<i>Slika 5.10.1. Čejen Černić</i>	
https://www.filmneweurope.com/news/croatia-news/item/119389-fne-at-wemw-co-production-forum-2020-sandbag-dam (dostupno 29.07.2021.).....	67
<i>Slika 5.10.2. Scena iz filma „Uzbuna na Zelenom Vrh“</i>	
https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/uzbuna-na-zelenom-vrhu (dostupno 29.07.2021.).....	68
<i>Slika 5.11.1. Barbara Vekarić</i>	
https://www.tportal.hr/kultura/clanak/pulski-festival-otvara-film-barbare-vekaric-u-kojem-ce-se-pronaci-mnogi-milenijalci-foto-20180706/print (dostupno 30.07.2021.).....	69
<i>Slika 5.11.2. Scena iz filma „Aleksi“</i>	
http://old.dubrovniknet.hr/novost.php?id=64366#.YSJxw_IR1PY (dostupno 30.07.2021.)...	71
<i>Slika 5.12.1. Sara Hribar</i>	
https://www.tportal.hr/showtime/clanak/sara-hribar-tata-ne-cita-moje-scenarije-nije-ih-nikad-citao-a-nisam-sigurna-ni-je-li-gledao-sve-moje-filmove-foto-20181113 (dostupno 31.07.2021.).....	74
<i>Slika 5.12.2. Scena iz filma „Lada Kamenski“</i>	
https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/lada-kamenski (dostupno 31.07.2021.).....	75
<i>Slika 5.13.1. Dana Budisavljević</i>	
https://www.art-kino.org/hr/reziseri/dana-budisavljevic (dostupno 01.08.2021.).....	78
<i>Slika 5.13.2. Scena iz filma „Dnevnik Diane Budisavljević“</i>	
https://www.tportal.hr/kultura/clanak/televizijskom-premierom-filma-dnevnik-diane-budisavljevic-obiljezava-se-sjecanje-na-proboj-zatocenika-iz-jasenovca-foto-20200420 (dostupno 01.08.2021.).....	79
<i>Slika 5.14.1. Marina Andree Škop</i>	
http://firstcutlab.eu/project/marina-andree-skop-producer/ (dostupno 02.08.2021.).....	84
<i>Slika 5.14.2. Scena iz filma „Moj dida je pao s Marsa“</i>	

<https://www.glas-koncila.hr/film-za-djecu-moj-dida-je-pao-s-marsa-poruke-o-prijateljstvu/>
(dostupno
02.08.2021.).....86

Graf 6.1.1. Rodna podjela režije igranog dugometražnog filma (1990.-2020.).....89

Graf 6.1.2. Dob redatelja i redateljica u kojoj je sniman 1. igrani dugometražni film.....90

Graf 6.3.2. Odnos diplomiranih i nediplomiranih hrvatskih redateljica.....93

Graf 6.4.1. Žanrovska podjela hrvatskog igranog dugometražnog filma u režiji žena (1990.-
2020.).....94

Graf 6.5.1. Rodna podjela broja nagrada na Pulskom filmskom festivalu (1990.-2020.).....95

Graf 6.5.2. Odnos ukupnog broja nagrada za filmove koje su dodijeljene
redateljima/redateljicama na Pulskom filmskom festivalu (1990.-2020.).....95